

HIPOTEKARNA BANKA A.D., PODGORICA

**FINANSIJSKI ISKAZI
31. DECEMBAR 2018. GODINE**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 2
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	3
Bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine	4
Iskaz o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	5
Iskaz o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	6
Napomene uz finansijske iskaze	7 - 91
Godišnji izvještaj menadžmenta	1 – 32

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Hipotekarne banke AD Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Hipotekarne banke AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i drugim propisima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka u Crnoj Gori, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih iskaza u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi pružaju istinit i fer prikaz finansijskog stanja Banke na dan 31. decembra 2018. godine, poslovnog rezultata i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i drugim propisima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka u Crnoj Gori.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima Hipotekarne banke AD Podgorica (nastavak)***Ostalo*

Finansijski iskazi Banke na dan i za godinu završenu 31. decembra 2017. godine bili su predmet revizije drugog revizora koji je, u svom izvještaju od 28. maja 2018. godine, izrazio pozitivno mišljenje na ove finansijske iskaze.

Izveštaj o drugim pravnim i zakonskim zahtjevima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i objavljivanje godišnjeg izvještaja menadžmenta.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta i osim u onoj mjeri u kojoj je izričito navedeno u našem izvještaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta materijalno nekonzistentan sa finansijskim iskazima ili sa našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugačiji način čini da su materijalno pogrešno prikazani.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13 i 14 ovog Zakona.

Isključivo na osnovu rada obavljenog tokom revizije finansijskih iskaza i procedura navedenih gore, po našem mišljenju:

- Informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski iskazi su konzistentne sa finansijskim iskazima;
- Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13, i 14. Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori.

Dodatno, u svijetlu znanja i razumijevanja Banke i njenog okruženja dobijenog tokom revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu nemamo ništa da izvijestimo.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

24. maj 2019. godine

(Licenca broj 072 izdata 9. marta 2017. godine)

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

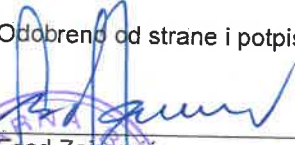
(Iznosi u hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 7	18.768	18.650
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane		-	-
Rashodi amata i slični rashodi	3.1, 7	(3.679)	(4.685)
NETO PRIHODI OD KAMATA		15.089	13.965
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 9	14.489	12.017
Rashodi naknada i provizija	3.2, 9	(7.328)	(5.880)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		7.161	6.137
Neto dobitak / (gubitak) usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		105	300
Neto dobiti od kursnih razlika		698	652
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		78	152
Ostali prihodi	13	278	414
Troškovi zaposlenih	10	(5.173)	(4.807)
Troškovi amortizacije	12	(955)	(836)
Opšti i administrativni troškovi	11	(8.761)	(8.224)
Neto prihodi/(rashodi) po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3.8.8, 8	(3.563)	(3.378)
Troškovi rezervisanja	3.14	(62)	11
Ostali rashodi	14	(174)	(35)
OPERATIVNI PROFIT		4.721	4.351
Porez na dobit	3.6, 15	411	408
NETO PROFIT		4.310	3.943

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 20. maja 2019. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
Glavni izvršni direktor
PODGORICA

Jelena Vuletić
Izvršni direktor za rizike

Ana Golubović
Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

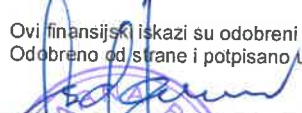
Nikola Špadijer
Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomene	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7, 16	129.048	131.166
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		257.272	265.721
Kreditni i potraživanja od banaka	3.8.3, 17.1	25.110	50.152
Kreditni i potraživanja od klijenata	3.8.3, 17.2	230.313	215.438
Ostala finansijska sredstva		1.849	131
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		114.467	92.572
Hartije od vrijednosti	18	114.467	92.572
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala		5	8
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.10, 19	2.062	1.437
Nematerijalna sredstva	3.10, 20	1.766	1.658
Odložena poreska sredstva	15c	30	38
Ostala sredstva	21	2.188	1.935
UKUPNA SREDSTVA		506.838	494.535
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		436.956	424.652
Depoziti banaka i centralnih banaka	22.1	1.410	3.059
Depoziti klijenata	22.2	410.316	391.657
Kreditni klijenata koji nijesu banke	22.3	25.230	29.936
Rezerve	23	1.831	1.636
Tekuće poreske obaveze		417	451
Odložene poreske obaveze	15c	43	311
Ostale obaveze	24	7.970	8.692
Subordinisani dug	26	14.039	14.012
UKUPNE OBAVEZE		461.256	449.754
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	16.006	16.006
Emisiona premija		7.444	7.444
Neraspoređena dobit		16.235	4.831
Dobit tekuće godine		4.310	3.943
Ostale rezerve		1.587	12.557
UKUPAN KAPITAL		45.582	44.781
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		506.838	494.535
VANBILANSNA EVIDENCIJA	28	661.802	574.581

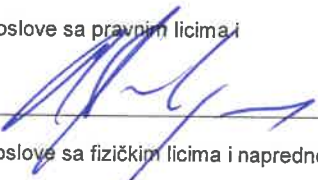
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 20. maja 2019. godine u Podgorici. Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
Glavni izvršni direktor

Jelena Vuletić
Izvršni direktor za rizike

Ana Golubović
Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

Nikola Špadijer
Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

U hiljadama EUR	Akcijski kapital	Emisiona premija	Dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2017. godine	16.006	7.444	5.462	9.930	38.842
Efekat svođenja na tržišnu vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	-	1.996	1.996
Prenos dobitka	-	-	(631)	631	-
Dobit tekuće godine	-	-	3.943	-	3.943
Stanje, 31. decembra 2017. godine	16.006	7.444	8.774	12.557	44.781
Efekat IFRS 9	-	-	(1.914)	(271)	(2.185)
Korigovano početno stanje 1. januara 2018. godine	16.006	7.444	6.860	12.286	42.596
Efekat svođenja finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	-	-	-	(1.321)	(1.321)
Drugi uticaj hartija od vrijednosti na kapital	-	-	(3)	-	(3)
Prenos dobitka	-	-	9.378	(9.378)	-
Dobit tekuće godine	-	-	4.310	-	4.310
Stanje, 31. decembra 2018. godine	16.006	7.444	20.545	1.587	45.582

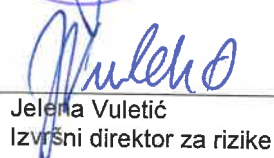
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 20. maja 2019. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

Esad Zaimović
Glavni Izvršni direktor

Jelena Vuletić
Izvršni direktor za rizike

Ana Golubović
Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

Nikola Spadijer
Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

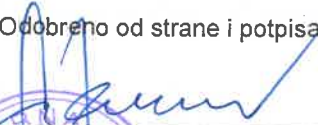
IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)

	2018	2017
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	18.178	17.608
Odlivi po osnovu kamata i slični odlivi	(3.423)	(4.814)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	15.966	12.972
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(7.328)	(5.880)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(20.693)	(13.504)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	(24.577)	(1.890)
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	15.837	61.903
Plaćeni porezi	(961)	(902)
Ostali prilivi	(36.689)	(14.462)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(43.690)	51.031
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(1.326)	(519)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(430)	(688)
Državni zapisi	15.534	17.422
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	67	3
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	13.845	16.218
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje pozajmljenih sredstava	(4.680)	(1.372)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(4.680)	(1.372)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	698	651
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(33.827)	66.528
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	182.996	116.468
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	149.169	182.996

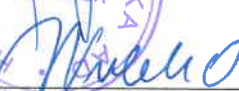
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 20. maja 2019. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Jelena Vuletić
 Izvršni direktor za rizike

 Ana Golubović
 Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i
 finansijska tržišta

 Nikola Špadijer
 Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i
 napredne kanale prodaje

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hipotekarna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) je od 1991. godine registrovana kao akcionarsko društvo i registrovana je u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0004632. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 3 (Rješenje broj 02/3-1/2-01). Od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-75/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, Banka je dobila odobrenje za rad.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju, Statutom i Rješenjem Centralne banke Crne Gore, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun. Pored bankarskih poslova iz prethodnog stava, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.),
- izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet,
- finansijski lizing,
- poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - a) stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
 - b) finansijskim derivatima,
- depo poslovi,
- izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke, u skladu sa Statutom.
- Banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje kreditnim rizikom. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 5 (pet) članova, od kojih većina nijesu zaposleni u Banci.

Sjedište Banke je u Podgorici, u ul. Josipa Broza Tita br. 67. Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima 183 zaposlena radnika (31. decembra 2017. godine: 172 zaposlenih radnika).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza**

Banka sastavlja finansijske iskaze (u daljem tekstu „finansijski iskazi“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 52/16) koji zahtijeva primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski iskazi Banke pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

2.2. Pravila procjenjivanja

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sledeće pozicije, koje se vrijednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz bilans uspeh,
- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat (primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine),
- finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju (primjenjivo prije 1. januara 2018. godine),
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.3. Funkcionalna i izveštajna valuta

Finansijski iskazi Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrijednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke.

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

Novi i dopunjeni standardi i tumačenja

U ovim finansijskim izvještajima, Banka je primijenila MSFI 9, koji se primjenjuje za godišnje periode koji počinju 1. januara 2018. godine ili nakon toga, po prvi put. Banka nije usvojila ranije bilo koji drugi standard, tumačenje ili amandman koji je izdat ali još nije efektivan.

Izuzev za izmjene navedene u nastavku, računovodstvene politike su konzistentno primjenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izvještajima.

- *MSFI9 finansijski instrumenti*

U skladu sa izabranim modelom inicijalne primjene MSFI 9, Banka nije prepravila uporedne informacije za 2017. godinu za finansijske instrumente u okviru MSFI 9. Prema tome, uporedne informacije za 2017. godinu objavljene su prema MRS 39 i nisu uporedive sa informacijama objavljenim za 2018. godinu.

(i) Klasifikacija i vrednovanje

MSFI 9 sadrži novu klasifikaciju i pristup vrednovanju finansijskih sredstava koji reflektuje poslovni model za upravljanje sredstvima i karakteristike tokova gotovine finansijskih sredstava.

U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva će se klasifikovati u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti,
- Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja (FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

Finansijska sredstva će se vrednovati po amortizovanoj vrijednosti ako su ispunjena oba sledeća uslova i sredstva nisu označena kao FVTPL:

- Cilj poslovnog modela za upravljanje sredstvima je naplata ugovorenih tokova gotovine;
- Ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume tokova gotovine koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnice.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao FVOCI, ako pripada poslovnom modelu čiji ciljevi su i naplata ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava; i ugovoreni uslovi finansijskog sredstva daju pravo na naplatu tokova gotovine na određene datume, pri čemu se tokovi gotovine odnose isključivo na naplatu glavnice i kamate na preostali dio glavnice.

Sva druga finansijska sredstva – t.j. finansijska sredstva koja ne ispunjavaju kriterijume klasifikacije koja podrazumijevaju naknadno vrednovanje po amortizovanoj vrijednosti ili FVOCI se klasifikuju kao finansijska sredstva koja se naknadno vrednuju po fer vrijednosti, uz priznavanje promjene fer vrijednosti u bilansu uspjeha. Dodatno, Banka ima opciju da prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva neopozivo opredijeli to finansijsko sredstvo kao FVTPL, ako to eliminiše ili značajno umanjuje nekonzistentnost prilikom vrednovanja i priznavanja – t.j. “računovodstveno neslaganje” – koje bi u suprotnom nastalo usled vrednovanja sredstava i obaveza, odnosno priznavanje dobitaka i gubitaka, na drugoj osnovi.

MSFI 9 u velikoj mjeri zadržava kriterijume koji su bili definisani MRS 39 za klasifikaciju finansijskih obaveza. Međutim, iako su u skladu sa MRS 39 sve promjene u fer vrijednosti obaveza opredijeljenih po fer vrijednosti bile prikazivane u bilansu uspjeha, u skladu sa MSFI 9 promene u fer vrijednosti se priznaju na sljedeći način:

- Promjene u fer vrijednosti koje su uslovljene promjenom kreditnog rizika obaveze se prikazuju u ostalom ukupnom rezultatu; i
- Preostali dio promjene u fer vrijednosti obaveza se prikazuje u bilansu uspjeha.

Bančina klasifikacija finansijskih sredstava i izvora sredstava je objašnjena u Napomeni 3.8.2., a kvantitativni uticaj primjene MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine je objavljen u Napomeni 5.

(ii) Obezvredjenje

MSFI 9 je zamijenio MRS 39 model realizovanih kreditnih gubitaka sa modelom očekivanih-kreditnih gubitaka (dalje u tekstu: ECL). Novi model za obračun obezvređenja se primjenjuje i na preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije, ali se ne primjenjuje na učešća u kapitalu.

U skladu sa MSFI 9 kreditni gubici se priznaju ranije nego u skladu sa MRS 39. Detaljno objašnjenje obezvređenja u skladu sa zahtevima MSFI 9 je prikazano u Napomeni 3.8.8, dok je kvantitativni uticaj primjene MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine je objavljen u Napomeni 5.

(iii) Prelazne odredbe

Promjene u računovodstvenim politikama koje proističu iz primjene MSFI 9 standarda su primijenjene retroaktivno izuzev u sledećim slučajevima:

- Uporedne informacije za prethodni period nisu korigovane. Razlike u vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koje proističu iz inicijalne primene MSFI 9 su priznate na teret neraspoređene dobiti i rezervi sa 1. januarom 2018. godine. Posledično prikazani podaci za 2017. godinu ne odražavaju zahtjeve MSFI 9 i stoga nisu uporedivi sa podacima prikazanim za 2018. godinu u skladu sa zahtjevima MSFI 9;
- Sljedeće procjene su rađene na bazi činjenica i okolnosti koje postoje na dan inicijalne primjene:
 - Utvrđivanje poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima;
 - Inicijalno opredjeljivanje i ukidanje prethodnog inicijalnog opredjeljivanja za vrednovanje određenih finansijskih sredstava i obaveza po FVTPL;
 - Opredjeljivanje određenih strateških investicija, koje se ne drže radi trgovine, kao FVOCI.
- Ukoliko su dužničke hartije od vrednosti imale nizak kreditni rizik pri inicijalnoj primjeni MSFI 9, Banka je pošla od pretpostavke da kreditni rizik nije značajno povećan od trenutka njihovog inicijalnog priznavanja.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

- *MSFI 16 Lizing*

U januaru 2016. godine IASB je izdao MSFI 16 koji je primjenljiv počev od ili posle 1. januara 2019. godine. MSFI 16 zamjenjuje postojeće smjernice za obračunavanje zakupa u MRS 17 Lizing, IFRIC 4 – utvrđivanje da li ugovor sadrži zakup, SIC-15 Operativni lizing – Poticaji i SIC-27 Evaluacija supstanci transakcija koje uključuju pravni oblik zakupa. Izuzeci od priznavanja lizinga odnose se na kratkoročne ugovore o zakupu i ugovore o zakupu predmeta male vrijednosti. Za svaki ugovor o zakupu se procjenjuje da li sadrži zakup odnosno da li ugovor nosi pravo na kontrolu korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamjenu za naknadu. Imovina sa pravom korišćenja i obaveza zakupa priznaju se na datum početka zakupa. Imovina se početno vrednuje po nabavnoj vrijednosti i naknadno amortizuje u vremenu trajanja zakupa. Obaveza za lizing se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja zakupnina koje nisu plaćene na datum početka primjene, diskontovana korišćenjem kamatne stope implicitne u ugovoru o zakupu ili, ako se stopa ne može lako utvrditi, koristi se stopa zaduživanja zakupca.

Centralna Banka je odložila primjenu MSFI 16 do 1. januara 2020. godne.

2.6. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.7. Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa poveriocima i dužnicima Banke na dan 31.12.2018. godine.

2.8. Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna. Aktuarski obračun uključuje stvaranje pretpostavki o diskontnim stopama, budućem rastu zarada i promjenama u broju zaposlenih. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

2.9. Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

2.10. Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene, od strane pravnih zastupnika Banke, vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

2.11. Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA
(NASTAVAK)

2.12. Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim finansijskim iskazima predstavljaju podatke iz finansijskih iskaza Banke za 2017. godinu.

Zbog promjene šeme koju je propisala Centralna banka Crne Gore, uporedni podaci u bilansu uspjeha za 2017. godinu prikazani su na izmijenjen način. U nastavku je dat prikaz izmjena.

Pozicija	Referenca	Stara pozicija	Nova pozicija	Promjena
Prihodi od kamata i slični prihodi	(A)	17.547	18.650	1.103
Prihodi od naknada i provizija	(B)	12.972	12.017	(955)
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(C)	-	152	152
Prihodi od dividendi	(D)	72	-	(72)
Ostali prihodi	(E)	497	414	(83)
Troškovi obezvređenja / Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(F)	(3.426)	(3.378)	48
Troškovi rezervisanja	(G)	207	11	(196)
Ostali rashodi	(H)	(38)	(35)	3

(A) Iz prihoda od kamata su isključeni troškovi obezvređenja kamatnih potraživanja u iznosu od EUR 148 hiljada, a uključeni prihodi od naknada za obradu kredita u iznosu od EUR 955 hiljada;

(B) Prihodi od naknada su manji za iznos EUR 955 hiljada prihoda od naknada za obradu kredita, koji su uključeni u prihode od kamata;

(C) Nova pozicija u kontnom planu u koju su uključeni dobitci/gubici od prodaje stečene i ostale imovine. U prethodnom kontnom planu navedeni dobitci/gubici su bili uključeni u poziciju ostalih prihoda/rashoda;

(D) Prihodi od dividendi u iznosu od EUR 72 hiljade su u skladu sa novim kontnim okvirom uključeni u poziciju ostali prihodi;

(E) Ostali prihodi su manji za iznos od EUR 83 hiljada. Dio prihoda je u skladu sa novim kontnim okvirom uključen u poziciju neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine u iznosu od EUR 155 hiljada, dok su prihodi od dividendi u iznosu od EUR 72 hiljada u skladu sa novim kontnim okvirom sastavni dio ostalih prihoda;

(F) Troškovi obezvređenja su uvećani za troškove obezvređenja kamatnih potraživanja u iznosu od EUR 148 hiljada i troškove rezervisanja za vanbilansne obaveze u iznosu od EUR -196 hiljada;

(G) Troškovi rezervisanja za vanbilansne obaveze u iznosu od EUR 196 hiljada se novim kontnim planom uključuju u troškove obezvređenja;

(H) Iz ostalih rashoda su isključeni gubici u iznosu od EUR 3 hiljade od prodaje stečene i ostale imovine koji su uključeni u poziciju neto dobitak/gubitak od prestanka priznavanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka konzistentno primijenjuje usvojene računovodstvene politike u svim periodima prezentiranim u finansijskim izveštajima, izuzev odstupanja koja su uslovljena inicijalnom primjenom MSFI 9. Osnovne računovodstvene politike primijenjene kod sastavljanja računovodstvenih izvještaja za 2018. godinu navedene su dalje u tekstu.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Računovodstvena politika primijenjena nakon 1. januara 2018. godine

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspjeha primijenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- Bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili
- Amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja iznos po kome su finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrijednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjena za otplate glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospjeću, i za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak (ili obezvrijeđenje nastalo u periodu prije 1. januara 2018. godine).

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva je amortizovana vrednost finansijskog sredstva prije umanjenja za očekivani kreditni gubitak.

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkulaciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstava (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvrijeđeno) ili amortizovanu vrijednost obaveza. Za finansijske instrumente sa promjenljivom kamatnom stopom, efektivna kamatna stopa se mijenja usljed periodičnih procjena tokova gotovine, kako bi reflektovala tržišno kretanje kamatnih stopa.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvrijeđena nakon inicijalnog priznavanja, prihod od kamata se obračunava primjenom metode efektivne kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvrijeđeno, obračun prihoda od kamata se ponovo vrši na bruto bazi tj. kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

Za finansijska sredstva koja su kreditno-obezvrijeđena u trenutku inicijalnog priznavanja, prihod od kamate se obračunava primjenom kreditno-prilagođene kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Obračun prihoda od kamata se ne vraća na bruto osnovicu ni kada se kreditni rizik poboljša.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata (nastavak)**

Računovodstvena politika primijenjena prije 1. januara 2018. godine

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha za sve finansijske instrumente koji se vode po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

3.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena. Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namijenjenih trgovanju, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promene fer vrijednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobitci ili gubici od kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.5. Lizing

Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se na teret bilansa uspjeha na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.6. Porezi i doprinosi****Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica član 28 („Sl. List CG”, br. 65/01, 12/02, 80/04, br. 40/08, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12, 61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda) i Odlukom o kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 82/17).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva na računima blagajne (EUR i devizne), sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

Gotovinski ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Gotovinski ekvivalenti predstavljaju oročene depozite kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

3.8. Finansijski instrumenti**3.8.1. Priznavanje**

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva ili obaveze se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrijednuju po fer vrijednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstva ili obaveza osim onih koja se vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha inicijalno se priznaju po fer vrednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.2. Klasifikacija**

Od 1. januara 2018. godine, Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine.

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrijednuju po amortizovanom trošku (AC),
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali rezultat (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (opciono po FVTPL).

Prije 1. januara 2018. godine, Banka je klasifikovala svoju finansijsku imovinu kao kredite i potraživanja (amortizovani trošak), FVPL, raspoloživo za prodaju ili zadržano do dospelja (amortizovani trošak).

Finansijske obaveze, osim obaveza po kreditima i finansijskih garancija, mjere se po amortizovanom trošku ili po FVPL kada se drže radi trgovanja i derivativnih instrumenata ili se primjenjuje određivanje fer vrijednost.

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze**3.8.3.1 Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku**

Prije 1. januara 2018, Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima, uključivali su nederivativnu finansijsku imovinu sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja nije kotirana na aktivnom tržištu, osim onih:

- Koje je Banka namjeravala prodati odmah ili u skorijoj budućnosti - Koje je Banka, po inicijalnom priznavanju, odredila kao FVPL ili namijenjenu za prodaju
- Za koje Banka ne može u potpunosti povratiti sve svoje početne investicije, osim zbog pogoršanja kredita, koji su bili klasifikovani kao raspoloživi za prodaju.

Od 1. januara 2018. godine, Banka jedino mjeri Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima i ostala, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku ukoliko su oba od sljedećih uslova ispunjena:

- Finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem da se finansijsko sredstvo drži u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji su isključivo isplate glavnice i kamate (SPPI) na iznos neotplaćene glavnice.

3.8.3.2 Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model Banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva,
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima,
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova),
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog slučaja" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.3. *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*

3.8.3.3 SPPI test

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da Banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test.

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta).

Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena, Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina, i period za koji je kamatna stopa određena.

Nasuprot tome, ugovoreni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje, ne dovode do ugovorenih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima, finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

3.8.3.4 Dužnički instrumenti koji se vrijednuju po FVOCI (Politika primjenjiva od 1 januara 2018)

Banka po MSFI 9 primjenjuje novu kategoriju dužničkih instrumenata mjerenih po FVOCI kada su oba sijedeća uslova ispunjena:

- Instrument se drži u okviru poslovnog modela, čiji cilj se postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine,
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva prolaze SPPI test.

Ovi instrumenti u velikoj mjeri obuhvataju imovinu koja je ranije bila klasifikovana kao finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju po MRS 39.

Dužnički instrumenti po FVOCI se naknadno mjere po fer vrijednosti sa dobitima i gubicima koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OCI). Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u bilansu uspjeha na isti način kao i za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku. ECL obračun za dužničke instrumente po FVOCI objašnjen je u Napomeni 3.8.8.. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u OCI, reklasifikuju se iz OCI u bilans uspjeha.

3.8.3.5 Vlasnički instrumenti po FVOCI (politika primjenjiva od 1. januara 2018. godine)

Po inicijalnom priznavanju, Banka može da izabere da neopozivo klasifikuje neke vlasničke instrumente kao vlasničke instrumente po FVOCI kada ispunjavaju definiciju kapitala po MRS 32 Finansijski instrumenti: Prezentacija i ne drže se kao namijenjeni za trgovanje. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument.

Dobici i gubici na ovim vlasničkim instrumentima se ne reklasifikuju u profit. Dividende se priznaju u bilans uspjeha kao i drugi operativni prihodi kada se utvrdi pravo na isplatu, osim kada Banka ima koristi od takvih prihoda kao povrat dijela troškova instrumenta, u tom slučaju se takvi dobiti evidentiraju u OCI. Vlasnički instrumenti po FVOCI nisu predmet procjene umanjenja vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3. *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)****3.8.3.6 Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*

Finansijska imovina i finansijske obaveze u ovoj kategoriji se ne drže za trgovanje i određene su od strane rukovodstva prilikom inicijalnog priznavanja ili se obavezno moraju mjeriti po fer vrijednosti prema MSFI 9. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument po instrument, kada je ispunjen jedan o sledećih kriterijuma:

- Klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentan tretman koji bi inače nastao od mjerenja imovine ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka na njima na drugačijoj osnovi ili
- Obaveze (i imovina do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) su dio grupe finansijskih obaveza (ili finansijske imovine, ili oba po MRS 39), kojima se upravlja i njihov rad ocjenjuje prema fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom ili
- Obaveze (i sredstva do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) koji sadrže jedan ili više ugrađenih derivata, osim ako ne modifikuju znatno novčane tokove koji bi inače bili zahtjevani prema ugovoru, ili je jasno sa malo ili bez analize kada se sličan instrument prvo razmatra, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno.

Finansijska imovina i finansijske obaveze po FVTPL evidentiraju se u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha, izuzev kretanja fer vrijednosti obaveza po FVTPL zbog promjena u sopstvenom kreditnom riziku Banke. Takve promjene u fer vrijednosti evidentiraju se u sopstvenoj kreditnoj rezervi kroz OCI i ne reklasifikuju se u bilans uspjeha. Kamata zarađena ili nastala na instrumentima po FVTPL je obračunata u prihodima od kamata ili troškovima kamate, odnosno, koristeći EKS, uzimajući u obzir bilo koji diskonta/premiju i kvalifikovane troškove transakcije koji su sastavni dio instrumenta. Prihod od dividendi od vlasničkih instrumenata po FVTPL se evidentira u bilansu uspjeha kao ostali operativni prihodi kada je utvrđeno pravo na isplatu.

3.8.3.7 Finansijske garancije, akreditivi i neiskorištene obaveze po kreditima

Banka izdaje finansijske garancije, akreditive i kreditne obaveze.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha, i - prema MRS 39 - najbolja procjena troškova potrebnih za izmirenje bilo koje finansijske obaveze koji proizilaze iz garancije, ili - prema MSFI 9 - ECL rezervisanje kao što je navedeno u Napomeni 3.8.8. Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u Neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivi su obaveze po kojima je, tokom trajanja obaveze, Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima finansijske garancije, u skladu sa MRS 39, rezervisanja se kreiraju ako je u pitanju onerous contracts, ali od 1. januara 2018. godine, ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

3.8.3.9 Krediti i potraživanja (politika koja se primjenjuje prije 1. januara 2018. godine)

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Oni nastaju kada Banka odobrava novac ili usluge direktno komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima. Kredit i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od banaka i klijenata.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)**3.8.3.10 Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju (politika koja se primjenjuje prije 1. januara 2018. godine)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su ona nederivativna finansijska sredstva koja nisu klasifikovana ni u jednu od preostale tri kategorije finansijskih sredstava, odnosno nisu finansijska sredstva koja se drže do roka dospelja, finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, ili zajmovi. Ulaganja raspoloživa za prodaju su sredstva za koja postoji namjera da se drže neodređeno vrijeme, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti, odnosno u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijene kapitala.

Finansijska sredstva koja se drže do roka dospelja su finansijski instrumenti sa fiksnim ili utvrdivim rokom plaćanja za koje Banka kod nabavljanja nedvosmisleno iskazuje namjeru i sposobnost da će ih posjedovati do njihovog dospelja.

3.8.4. Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Od 1. januara 2018. godine Banka ne reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, osim u izuzetnim okolnostima kada Banka stiže, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada ne reklasifikuju. Banka nije reklasifikovala bilo koje od svojih finansijskih sredstava ili obaveza u 2017. godini.

3.8.5. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza

Banka prestaje priznavati finansijsko sredstvo, kao što je kredit kupcu, kada se pregovaraju uslovi i odredbe do te mjere da, u suštini, on postaje novi kredit, uz razliku priznatu kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran. Novopriznati krediti se klasifikuju kao Stage 1 za potrebe mjerenja ECL-a, osim ako se novi kredit ne smatra POCI.

Prilikom procjene da li prestati sa priznavanjem kredita kupcu ili ne, između ostalog, Banka razmatra sljedeće faktore:

- Promjena valute kredita,
- Uvođenje kapitala,
- Promjena u ugovornoj stranci,
- Ako je modifikacija takva da instrument više ne ispunjava SPPI kriterije.

Ako izmjena ne rezultira u novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja. Na osnovu promjene u novčanim tokovima diskontovanim po originalnom EKS-u, Banka evidentira dobitak ili gubitak zbog modifikacije u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena to jest kada je dug isplaćen, storniran ili istekao.

3.8.6. Otpis

Prema MSFI 9, računovodstvena politika Banke ostaje ista kao što je bila u MRS 39. Finansijska imovina otpisuje se djelimično ili u cijelosti samo ako Banka odustane od naplate. Ako je iznos koji treba otpisati veći od akumuliranih rezervisanja za kreditne gubitke, razlika se najprije obračunava kao dodatno rezervisanje koje se onda sučeljava sa bruto knjigovodstvenom vrijednošću. Bilo koja naknadna naplata umanjuje troškove za kreditne gubitke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.7. *Forborne i modifikovani krediti***

Banka ponekad pravi koncesije ili izmjene prvobitnih uslova kredita kao odgovor na finansijske poteškoće dužnika, umjesto da uzme u posjed ili na drugi način izvrši naplatu kolaterala. Banka smatra kredit forborne kada su takve koncesije ili izmjene rezultat trenutnih ili očekivanih finansijskih poteškoća dužnika, a Banka se ne bi složila sa tim izmjenama u slučaju da je dužnik finansijski stabilan. Indikatori finansijskih poteškoća uključuju neizmirene obaveze po kovenantima, ili značajne zabrinutosti od strane Sektora za kreditne rizike. Forbearance može uključivati produženje roka otplate i saglasnost sa novim uslovima kredita. Nakon ponovnog pregovaranja o uslovima, svako umanjeње vrijednosti se mjeri pomoću originalne EKS izračunate prije izmjene uslova. Politika Banke je da prati forborne kredite da bi se osiguralo da će buduća plaćanja i dalje biti vjerovatna. Odluke o prestanku priznavanja i klasifikovanju u Stage 2 i Stage 3 utvrđuju se od slučaja do slučaja. Ukoliko se ovim procesima utvrdi gubitak po zajmu, njime se upravlja i objavljuje se kao obezvrijeđeno Stage 3 forborne sredstvo dok se ne naplati ili otpiše.

Od 1. januara 2018. godine, kada se o kreditu ponovno pregovara ili je izmjenjen, ali se nije prestalo sa priznavanjem, Banka ponovo procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika. Banka takođe razmatra da li će se imovina klasifikovati kao Stage 3. Nakon što se sredstvo klasifikuje kao forborne, ostaje forborne najmanje 24 mjeseca probnog perioda. Da bi se kredit reklasifikovao iz forborne kategorije, klijent mora ispuniti navedene kriterijume:

- Svi njegovi zajmovi se moraju smatrati performing,
- Prošao je probni period od dvije godine od datuma kada je forborne ugovor performing,
- Redovna plaćanja veća od beznačajnog iznosa glavnice ili kamate se vrše najmanje pola probnog perioda,
- Korisnik nema nijedan ugovor sa kojim kasni više od 30 dana.

3.8.8 *Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija*

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**

Procedura Hipotekarne banke za vrednovanje aktive i vanbilansa definiše okvir za adekvatno odmjeravanje ispravke vrijednosti usled kreditnih gubitaka u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja 9 (U daljem tekstu MSFI 9) i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (od 08. decembra 2017. godine).

Ona konkretno definiše:

- Opšte definicije vrste ispravke vrijednosti,
- Obim primjene u smislu izloženosti klijenta,
- Indikatore za test umanjenja vrijednosti,
- Ključne principe za obračun ispravke vrijednosti: procjene toka gotovine, razlikovanje sredstava u odnosu na procjenu toka gotovine,
- Izuzetke u obračunu umanjenja vrijednosti,
- Priznavanje kamate i prihoda od kamate nakon obezvređenja (unwinding),
- Proces budžetiranja, prognoziranja i monitoringa,
- Uloge i odgovornosti ključnih organizacionih djelova.

Kompletan portfolio se dijeli u tri stage-inga:

U stage-u 1 su klijenti koji su odobreni, koji kasne manje od 30 dana. U Stage-u 1 kod kolektivnog obračuna, obračunava se očekivani kreditni gubitak za period od 12 mjeseci kao dio očekivanog kreditnog gubitka u cjelokupnom vijeku trajanja sredstva koji proizilazi iz slučaja default-a finansijskog sredstva tokom 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja ili kraćeg perioda ako je očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta manji od 12 mjeseci.

U stage-u 2 su klijenti koji kasne od 31-90 dana, kod kojih je došlo do pogoršanja klasifikacije po CBCG između dva kvartala i watch lista kod kolektivnog obračuna. Obračunava se očekivani kreditni gubitak za period trajanja finansijskog sredstva.

U stage-u 3 su klijenti koji kasne više od 90 dana, i koji su stavljeni sa oznakom POCI. Kod kolektivnog obračuna, obračunava se očekivani kreditni gubitak za period trajanja finansijskog sredstva.

Klijent može da migrira između stage-eva, osim ako je POCI (mora biti stage 3, do kraja finansijskog vijeka).

Banka vrši podjelu portfolio-a na I) individualnu procjenu i II) kolektivnu procjenu.

Procjena na individualnoj osnovi se vrši u slučaju da klijent zadovolji jedan od sljedećih kriterijuma:

- Bruto izloženost ¹ \geq 30.000,00 EUR i kasne više od 90 dana i dospjelo potraživanje: A) za pravna lica \geq 200,00 EUR i B) za fizička lica \geq 20,00 EUR ili,
- Bruto izloženost \geq 1 M EUR i kategorije C, D, E ili,
- Bruto izloženost \geq 1 M EUR i bucket 2-3 (A i B gradacija po CBCG),
- Dužnički instrumenti (državne ili korporativne obveznice) za koje ne postoji rejting od međunarodno priznate rejting agencije,
- Ako je pokrenut stečaj ili insolventnost klijenta,
- Kada restrukturiramo kredit, kod kojeg je restrukturiranje neophodno zbog smanjene kreditne/finansijske sposobnosti dužnika,
- Umanjenja vrijednosti kolaterala, za 20 i više procenata (Pad \geq 20%),
- Nedostatak saradnje od strane klijenata u slučaju problema sa otplatom dugovanja,
- Naplata dugovanja putem realizacije kolaterala kao jedine opcije naplate,
- Transfer grupe povezanih lica u sektor za upravljanje rizicima.

¹ Bruto izloženost Banka prepoznanje veliku/malu izloženost, koja se kalkuliše na osnovu EAD (Exposure at Default ili Ukupne izloženosti ili Bruto izloženosti) po klijentu (matičnom broju JMBG/MBPD – Jedinствeni matični broj građanina ili matični broj privrednog društva). U obzir se uzima izloženost svih računa (plasmata) klijenta. Ako postoje različite valute, konverzija se obavlja po principu srednjeg kursa na dan obračuna.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Procjena na kolektivnoj osnovi se vrši:

- Za sve klijente koji nijesu ne individualnoj procjeni,
- Ako je ispravka vrijednosti za kreditne gubitke na individualnoj osnovi manja od obračuna na kolektivnoj osnovi – osim za specifične klijente, partije i gdje postoje jasne i lako utvrdive činjenice da je to realnost konkretnog plasmana.

***Ako je klijent ocijenjen individualno, ne može se vratiti na kolektivnu procjenu u narednom kvartalu. Primjenjuje se „cooling“ period od 6 mjeseci.

U okviru kolektivne procjene imamo podjelu i podpodjelu:

- Pravna lica,
- Fizička lica (gotovinski, potrošački, stambeni).

Izloženost u trenutku nastanka statusa default-a (EAD) koja se primjenjuje pri obračunu očekivanog kreditnog gubitka zavisi od karakteristika finansijskog instrumenta:

- Krediti sa fiksnim planom otplate (Term loans) – procjenom EAD krive vijeka trajanja finansijskog instrumenta, kako se kredit bliži datumu dospjeća,
- Garancije i akreditivi – fiksni EAD na datum dospjeća,
- Plasmani (kreditni) bez jasnog plana otplate, gdje se računa prosječan rok trajanja.

Na dan inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva Banka je dužna da odredi da li je sredstvo obezvrijeđeno. Odgovornost za klasifikaciju je na komercijalnom sektoru koji pokreće inicijativu. Kod reprograma klijenata u prinudnoj naplati, odgovornost za klasifikaciju je na Sluzbi za vođenje rizičnih plasmana. POCl oznaka se dodjeljuje na nivou ID (račun –partija), kod otvaranja novog računa-partije. Definicija POCl sredstva: Reprogramirani krediti sa kašnjenjem većim od 90 dana ili reprogram kredita sa klasifikacijom C ili lošijom, po klasifikaciji CBCG (A, B1, B2, C1, C2, D i E) ili kupovina obezvrijeđenog finansijskog sredstva od drugih banaka

Obračun i odobravanje ispravke vrijednosti za pojedinačne rizike, kao i knjiženje odobrenih ispravki vrijednosti na kolektivnoj osnovi mogu i treba da se obavljaju kontinuirano.

Knjiženje se obavlja u Core sistemu (Dabar). Nakon knjiženja ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke kreiraju se izvještaji.

Ispravka vrijednosti za ECL u bilansu stanja se prikazuje na sljedeći način:

- Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, ispravka vrijednosti umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva;
- Za vanbilansne izloženosti (preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije) obezvrijeđenje se priznaje kao rezerva u pasivi bilansa stanja;
- Za delimično povučene kreditne linije gde Banka ne može odvojeno da identifikuje ECL, očekivani kreditni gubici bi trebalo zajedno da budu iskazani, kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti povučenih kreditnih linija. Rezervisanje se evidentira u mjeri u kojoj kombinovani ECL premašuje bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva;
- Za dužničke instrumente koji su klasifikovani kao FVOCI ispravka vrijednosti se ne priznaje u bilansu stanja, budući da knjigovodstvena vrijednost ovih sredstava mora da bude jednaka njihovoj fer vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo prije 1. januara 2018. godine)

Opšta politika Hipotekarne banke za vrednovanje aktive i vanbilansa definiše okvir za adekvatno odmjeravanje ispravke vrijednosti usled kreditnih gubitaka u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 39 (U daljem tekstu MRS 39) i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (od 12. aprila 2012. godine).

Ona konkretno definiše:

- o Opšte definicije vrste ispravke vrijednosti,
- o Obim primjene u smislu izloženosti klijenta,
- o Indikatore za test umanjena vrijednosti,
- o Ključne principe za obračun ispravke vrijednosti: procjene toka gotovine, razlikovanje sredstava u odnosu na procjenu toka gotovine,
- o Izuzetke u obračunu umanjena vrijednosti,
- o Priznavanje kamate i prihoda od kamate nakon obezvređenja (unwinding),
- o Proces budžetiranja, prognoziranja i monitoring,
- o Uloge i odgovornosti ključnih organizacionih djelova.

Postoje dva opšta tipa umanjena vrijednosti:

- i. Rezervacije za pojedinačne NPL plasmane (Kasne više od 90d i Bruto izloženost \geq 30.000,00 EUR i dospjelo potraživanje: A) za pravna lica \geq 200,00 EUR i B) Za Fizička lica \geq 20,00 EUR) ili Bruto izloženost \geq 1 M EUR i kategorije C, D, E ili Bruto izloženost \geq 1 M EUR i bucket 2-3 (A i B gardacija po CBCG) → Individualno umanjeno vrijednosti – (Individual Assessment),
- ii. Kolektivno umanjeno vrijednosti (CI – Collective Impaired, CA – Collective Assessment) za sve plasmane koji ne zadovoljavaju uslov naveden pod i) (za Individual Assessment) i sve vanbilansne kategorije (garancije, akreditive, i sl. ukoliko nisu na stavu Pale garancije).

Tokom cjelokupnog trajanja izloženosti relevantne u smislu kreditnog rizika, referent u službi za vođenje rizičnih plasmana i/ili kreditni referent u komercijalnim sektorima odgovoran je za blagovremeno priznavanje objektivnih događaja ili pogoršanja ponašanja klijenta koji ukazuju na vjerovatnoću neizvršenja obaveza (pored kvantitativnih i jasnih, preciznih indikatora). Nakon saznanja o objektivnim događajima i pogrešnim ponašanjima klijenta odgovorni referenti dužni su izvjestiti Top menadžment o potencijalnim klijentima koji formalno ne zadovoljavaju uslov za Individual Assessment. Top menadžment odlučuje da li nekog od takvih klijenata vodi kroz individualnu ispravku vrijednosti (Individual Assessment).

Obračun i odobravanje ispravke vrijednosti za pojedinačne rizike, kao i knjiženje odobrenih ispravki vrijednosti na kolektivnoj osnovi mogu i treba da se obavljaju kontinuirano. Knjiženje se obavlja u Core sistemu (Dabar). Nakon knjiženja ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke kreiraju se izvještaji.

Reprogramirani krediti

Kod plasmana gdje postoje problemi u otplati, Banka uvijek prvo nastoji reprogramirati iste, ukoliko za to postoje uslovi, jer to smatra boljim rješenjem u odnosu na preuzimanje kolaterala. Reprogram može podrazumjevati produženje otplate i sporazum o novim uslovima kreditiranja. Nakon što su uslovi reprogramirani, kredit se više ne smatra dospjelim, ali se prati sa posebnom pažnjom kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i ispravke vrijednosti, koja se računa korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita i tretira se kao loš plasman u narednih šest mjeseci.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.9. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja

Obračun rezervacija za potencijalne gubitke

Banka je dužna da bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu kao i da izračuna rezervacije za potencijalne gubitke, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17). U skladu sa navedenom Odlukom, Banka je primijenila sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti za obračun rezervacije za potencijalne gubitke:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2018. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke obračunatog u skladu sa internom metodologijom Banke primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 9.

Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

3.10. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknadiv iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknadiv iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrijeđeno.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene dijelova opreme (ugradnja novih rezervnih dijelova), troškovi remonta i generalnih popravki poslovnih prostora priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti poslovnih prostora odnosno opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih dijelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.10. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva (nastavak)

Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Gubici ili dobiti nastali pri otuđenju ili rashodovanju poslovnih prostora i opreme utvrđeni su kao razlika između iznosa dobijenog prodajom i sadašnje vrijednosti po kojoj se poslovni prostor odnosno oprema vodi, i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u periodu u kom je nastalo otuđenje ili rashodovanje.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora i opreme, a primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i oprema u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Primijenjene stope su sljedeće:

Glavne grupe	Stope amortizacije (%)
Građevinski objekti	2,00
Motorna vozila	15,00
Namještaj i ostala oprema	15,00 – 20,00
Kompjuterska oprema	33,33
Sitan inventar	50

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od softvera i licenci. Nematerijalna ulaganja koja su nabavljena priznaju se u visini nabavne vrijednosti na dan transakcije. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za akumuliranu amortizaciju i eventualno umanjene vrijednosti uslijed obezvređenja.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja i razvoj kompjuterskih softvera se evidentiraju kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost nematerijalnih ulaganja u periodu od 5 godina, s ciljem da se nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

3.11. Kapital Banke

U okviru kapitala Banke iskazani su akcijski kapital, emisiona premija, rezerve Banke i akumulirani rezultat.

Akcijski kapital Banke obrazuje se iz uloženi sredstava osnivača i akcionara Banke u novčanom i nenovčanom obliku. Zakonom o hartijama od vrijednosti definisano je da su hartije od vrijednosti dematerijalizovane i postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralne Depozitarne Agencije. Izvod iz registra Centralne Depozitarne Agencije je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.12. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa izvještajem aktuara, Banka je obračunala obavezu isplate otpremnina zaposlenima prilikom odlaska u penziju, u visini tri minimalne neto zarade.

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlašćenog aktuara koji vrši obračun budućih obaveza, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmjeraavaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih zarada i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka.

3.13. Pravična (fer) vrijednost

Fer vrijednost predstavlja cijenu koja bi bila dobijena za transakciju prodaje sredstva ili plaćanja za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum vrednovanja. Utvrđivanje fer vrijednosti bazirano je na pretpostavci da se transakcija održala na primarnom tržištu sredstva ili obaveze ili, u odsustvu primarnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za sredstvo ili obavezu.

U slučaju da za sredstvo ili obavezu postoji primarno tržište, fer vrijednost predstavlja cijena na tom tržištu.

Fer vrijednost sredstva ili obaveze se vrednuje korišćenjem pretpostavki koje bi koristili učesnici na tržištu kada utvrđuju cijenu sredstva ili obaveze, pretpostavljajući da učesnici na tržištu djeluju u svom najboljem ekonomskom interesu.

Fer vrijednost nefinansijskog sredstva uzima u obzir mogućnost tržišnog učesnika da generiše najveće i najbolje ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva ili prodajom drugom učesniku na tržištu koji bi najviše i najbolje iskoristio sredstvo.

Banka koristi tehnike vrednovanja koje su odgovarajuće u okolnostima i za koje su dostupni podaci korišćeni za utvrđivanje fer vrijednosti, pri čemu se maksimizira korišćenje relevantnih uočljivih ulaznih podataka i minimizira korišćenje neuočljivih ulaznih podataka. Tehnike vrednovanja se revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.13. Pravična (fer) vrijednost (nastavak)

Sva sredstva i obaveze koja se vrednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim iskazima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Za sredstva ili obaveze koje se kontinuirano vrednuju po fer vrijednosti u finansijskim iskazima, Banka utvrđuje ponovnom procjenom kategorizacije na svaki izvještajni datum da li su se desili prelazi između nivoa hijerarhije.

3.14. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su prikazane u daljem tekstu.

Primjenjivo samo na 2018. godinu

Gubici od umanjenja vrijednosti finansijske imovine

Mjerenje umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9 i MRS 39 za sve kategorije finansijske imovine zahtijeva pretpostavku, posebno za procjenu iznosa i vrijeme budućih novčanih tokova i vrijednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti i procjene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procjene su podstaknute brojnim faktorima, te promjenama koje mogu rezultirati različitim nivoima rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Obračun ECLa Banke predstavlja izlazne podatke kompleksnih modela sa nizom pretpostavki u vezi sa izborom varijabli i njihovim međuzavisnostima.

Elementi ECL modela koji se razmatraju računovodstvene pretpostavke i procjene uključuju:

- Klasifikacija finansijskih sredstava: procjena poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i procjena da li ugovoreni uslovi finansijskih sredstava zadovoljavaju SPPI test;
- Definisane kriterije Banke za procjenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog sredstva u odnosu na inicijalno priznavanje, definisanje metodologije za uključivanje prospektivnih informacija za obračun ECL i izbor i odobrenje modela koji se koriste za obračun ECL;
- Razvoj ECL modela, uključujući različite formule i izbor ulaznih podataka.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (NASTAVAK)

Primjenjivo na 2018. i 2017. godinu

Pravična (fer) vrijednost

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

Potencijalne obaveze

Potencijalne obaveze obuhvataju rezervisanja za otpremnine i rezervisanja za sudske sporove. Za potrebe obračuna i vrednovanja potencijalnih obaveza rukovodstvo Banke definiše pretpostavke o vjerovatnoći i iznosu odliva resursa, odnosno potencijalnom ishodu i iznosu obaveza po osnovu sudskih sporova.

Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Primjenjivo samo na 2017. godinu

Ispravka vrijednosti

Banka vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na kvartalnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvređenja potraživanja i drugih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivou, pre nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišni i ekonomski uslovi na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procjene rukovodstva o obezvređenju potraživanja i drugih plasmana putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvređenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provjere u cilju svođenja na minimum razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

5. OBJAVE EFEKATA PRVE PRIMENE MSFI 9

Usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti po MRS 39 sa iznosima po MSFI 9 na dan 01. januar 2018. godine je prikazano u nastavku:

	MRS 39 31.12.2017.			MSFI 9 01.01.2018.					
	Kategorija	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto	Reklasifikovano	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto	Kategorija
I. Pregled aktive									
Gotovina i sredstva kod centralne banke	L&R	131.166	-	131.166	-	131.166	-	131.166	AC
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	L&R	50.152	-	50.152	-	50.152	48	50.104	AC
Kredit i potraživanja od komitenata	L&R	224.606	9.168	215.438	-	224.606	10.826	213.780	AC
Ostala sredstva	L&R	5.208	-	5.208	-	5.208	-	5.208	AC
II. Vanbilansne stavke									
Garancije	L&R	80.231	890	79.341	-	80.231	672	79.559	AC
Preuzete neopozive obaveze	L&R	22.687	402	22.285	-	22.687	315	22.372	AC
Ostalo	L&R	51	1	50	-	51	1	50	AC
III Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju									
	AFS	94.771	2.200	92.571	(94.771)	-	-	-	-
Reklasifikovano u: finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali									
		-	-	-	94.771	94.771	2.985	91.786	FVOCI
Ukupno (I+II+III)		608.872	12.661	596.211	-	608.872	14.847	594.025	

Uticao prelaska na MSFI 9 na rezerve i zadržanu dobit je slijedeći, pri čemu naredna tabela usklađuje ukupno početno rezervisanje za kreditne gubitke po MRS 39 i rezervisanja za kredite i ugovore po finansijskim garancijama u skladu sa MRS 37 Rezervisanja, Potencijalne obaveze i Potencijalna Imovina sa ECL rezervisanjima za kreditne gubitke po MSFI 9:

5. OBJAVE EFEKATA PRVE PRIMENE MSFI 9 (NASTAVAK)

	U hiljadama EUR		
	Ispravka vrijednosti		
	31.12.2017.	MSFI 9	01.01.2018.
I. Pregled aktive			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	-	48	48
Kreditni i potraživanja od komitenata	9.168	1.657	10.825
Finansijska sredstva (hartije od vrijednosti) ¹	2.200	785	2.985
Ostala sredstva	-	-	-
II. Vanbilansne stavke			
Plative garancije	890	(218)	672
Preuzete neopozive obaveze	402	(87)	315
Ostalo	1	-	1
Ukupno (I+II)	12.661	2.185	14.846

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA

6.1 Upravljanje rizicima - uvod

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvataju definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procese za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje.

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategija upravljanja rizicima sadrži: pregled, ciljeve i kriterijume svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena. Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za kontrolu rizika je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa procedurama za upravljanje rizicima i definisanim limitima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke kreditnom riziku je u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima. Banka takođe prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima.

Banka testira osjetljivost Banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenarijom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Kreditni rizik**

U svom poslovanju Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguće izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Banke, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki vanbilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

6.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispunji sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. Svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Odbora za upravljanje kreditnim rizikom.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženosti kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispunji svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetoj u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Kreditni rizik (nastavak)****6.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti**

Na dan sastavljanja finansijskih iskaza Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MSFI 9. Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata podatke koje imalac sredstva može da primijeti o nastanku gubitka kao što su:

- kašnjenje u plaćanju kamate ili glavnice;
- restrukturiranje plasmana;
- kršenje ugovora, finansijske teškoće dužnika;
- visoka vjerovatnoća bankrotstva ili likvidacije, proces naplate duga od strane države;
- pokretanje sudskog spora protiv dužnika;
- status neizmirivanja obaveza na nivou grupe povezanih lica.

U skladu sa usvojenom metodologijom, Banka procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti pojedinačno za finansijska sredstva koja su pojedinačno značajna.

Izračunavanje sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine obezbijeđenog finansijskog sredstva odražava novčane tokove koji mogu biti rezultat isključivanja umanjenja za troškove pribavljanja i prodaje kolaterala, bez obzira na to da li je isključenje vjerovatno ili ne.

U svrhe zajedničke procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika.

6.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Sljedeća tabela prikazuje bruto maksimalnu izloženost kreditnom riziku bilansnih i vanbilansnih pozicija:

	31.12.2018.		31.12.2017 .	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
-Kreditni i potraživanja od banaka	25.119	25.110	50.152	50.152
-Kreditni i potraživanja od klijenata	243.045	230.313	224.606	215.438
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
-Hartije od vrijednosti	114.467	114.467	94.772	92.572
	382.631	369.890	369.530	358.162
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	39.466	38.972	35.575	35.017
Činidbene garancije	25.696	25.603	20.720	20.587
Preuzete neopozive obaveze	30.508	29.846	23.205	22.083
Ostalo	25.040	24.863	24.879	24.678
	120.710	119.284	104.379	102.365
Ukupno (I+II)	503.341	489.174	473.909	460.527

Rukovodstvo Banke smatra da novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka, kao i ostala finansijska i poslovna potraživanja nisu izložena kreditnom riziku i samim tim nisu prikazana u gore navednoj tabeli. Ista se odnose na Gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i sredstva za poravnanje i obaveznu rezervu kod CBCG, kao i na ostala potraživanja koja nisu izložena kreditnom riziku.

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Kreditni rizik (nastavak)****6.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)**

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Banka procjenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti;
- polise osiguranja;
- garancije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	U hiljadama EUR	
									Neto	
31.12.2018.										
Stambeni	1.021	164	107	1.292	(6)	(6)	(57)	(69)	1.223	
Gotovinski	72.352	9.493	1.581	83.426	(1.032)	(903)	(653)	(2.588)	80.838	
Kupovina automobila	428	25	-	453	(4)	(1)	-	(5)	448	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	5	2	7	-	-	(1)	(1)	6	
Ostalo	5.084	729	224	6.037	(65)	(41)	(94)	(200)	5.837	
Ukupno stanovništvo	78.885	10.416	1.914	91.215	(1.107)	(951)	(805)	(2.863)	88.352	
Velika preduzeća	8.758	7.700	1.933	18.391	(273)	-	(1.933)	(2.206)	16.185	
Srednja preduzeća	25.018	8.454	-	33.472	(1.432)	(573)	-	(2.005)	31.467	
Mala preduzeća	73.090	8.652	8.217	89.959	(1.306)	(548)	(3.800)	(5.654)	84.305	
Država	10.008	-	-	10.008	(4)	-	-	(4)	10.004	
Ostalo	-	-	-	0	-	-	-	-	0	
Privredni klijenti	116.874	24.806	10.150	151.830	(3.015)	(1.121)	(5.733)	(9.869)	141.961	
Ukupno	195.759	35.222	12.064	243.045	(4.122)	(2.072)	(6.538)	(12.732)	230.313	
Banke	25.119	-	-	25.119	(9)	-	-	(9)	25.110	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

	U hiljadama EUR					Neto			
	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1		Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti
1.1.2018.									
Stambeni	1.540	53	112	1.705	(13)	(53)	(66)	1.639	
Gotovinski	67.011	1.696	794	69.501	(1.146)	(357)	(1.700)	67.801	
Kupovina automobila	183	-	-	183	(2)	-	(2)	181	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	-	5	15	-	(3)	(3)	12	
Ostalo	11.405	386	229	12.020	(165)	(162)	(362)	11.658	
Ukupno stanovništvo	80.149	2.135	1.140	83.424	(1.326)	(575)	(2.133)	81.291	
Velika preduzeća	12.199	2.181	-	14.380	(145)	(1.949)	(2.094)	12.286	
Srednja preduzeća	29.473	4.314	-	33.787	(1.181)	(97)	(1.278)	32.509	
Mala preduzeća	75.556	1.519	5.928	83.003	(2.510)	(302)	(5.270)	77.733	
Država	10.012	-	-	10.012	(16)	-	(16)	9.996	
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	
Privredni klijenti	127.240	8.014	5.928	141.182	(3.852)	(2.348)	(8.658)	132.524	
Ukupno	207.389	10.149	7.068	224.606	(5.178)	(2.580)	(10.791)	213.815	
Banke	50.152	-	-	50.152	(48)	-	(48)	50.104	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

31.12.2017.	U hiljadama EUR						
	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Ukupno	Ispravka vrijednosti neproblematičnih potraživanja	Ispravka vrijednosti problematičnih potraživanja	Ukupna ispravka vrijednosti	Neto
Stambeni	1.586	119	1.705	(7)	(52)	(59)	1.646
Gotovinski	68.463	1.038	69.501	(1.043)	(356)	(1.399)	68.102
Kupovina automobila	183	-	183	(2)	-	(2)	181
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	5	15	-	(3)	(3)	12
Ostalo	11.797	223	12.020	(205)	(153)	(358)	11.662
Ukupno stanovništvo	82.039	1.385	83.424	(1.257)	(564)	(1.821)	81.603
Velika preduzeća	12.025	2.355	14.380	(104)	(1.999)	(2.103)	12.277
Srednja preduzeća	22.256	11.531	33.787	(399)	(229)	(628)	33.159
Mala preduzeća	69.700	13.303	83.003	(1.066)	(3.550)	(4.616)	78.387
Država	10.012	-	10.012	-	-	-	10.012
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	113.993	27.189	141.182	(1.569)	(5.778)	(7.347)	133.835
Ukupno	196.032	28.574	224.606	(2.826)	(6.342)	(9.168)	215.438
Potraživanja od banaka	50.152	-	50.152	-	-	-	50.152

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 1 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2018.	U hiljadama EUR				
	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Ukupno
Stambeni	1.021	-	-	-	1.021
Gotovinski	72.130	222	-	-	72.352
Kupovina automobila	428	-	-	-	428
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-
Ostalo	4.583	501	-	-	5.084
Ukupno stanovništvo	78.162	723	-	-	78.885
Velika preduzeća	8.758	-	-	-	8.758
Srednja preduzeća	25.016	2	-	-	25.018
Mala preduzeća	72.935	155	-	-	73.090
Država	10.008	-	-	-	10.008
Ostalo	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	116.717	157	-	-	116.874
Ukupno	194.879	880	-	-	195.759
od čega: restrukturirana	3.614	-	-	-	3.614
Potraživanja od banaka	25.119	-	-	-	25.119

1.1.2018.	U hiljadama EUR				
	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Ukupno
Stambeni	1.504	32	-	4	1.540
Gotovinski	63.360	3.634	12	5	67.011
Kupovina automobila	183	-	-	-	183
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	-	-	-	10
Ostalo	10.382	1.018	-	5	11.405
Ukupno stanovništvo	75.439	4.684	12	14	80.149
Velika preduzeća	9.379	2.820	-	-	12.199
Srednja preduzeća	29.422	51	-	-	29.473
Mala preduzeća	71.972	3.584	-	-	75.556
Država	10.012	-	-	-	10.012
Ostalo	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	120.785	6.455	-	-	127.240
Ukupno	196.224	11.139	12	14	207.389
od čega: restrukturirana	10.973	2.364	4	-	13.341
Potraživanja od banaka	50.152	-	-	-	50.152

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 2 prikazana su u tabelama ispod:

						U hiljadama EUR
31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	70	64	30	-	-	164
Gotovinski	3.595	4.621	1.236	41	-	9.493
Kupovina automobila	25	-	-	-	-	25
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	5	-	-	5
Ostalo	203	382	102	42	-	729
Ukupno stanovništvo	3.893	5.067	1.373	83	-	10.416
Velika preduzeća	6.132	-	1.568	-	-	7.700
Srednja preduzeća	8.454	-	-	-	-	8.454
Mala preduzeća	4.173	3.620	859	-	-	8.652
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	18.759	3.620	2.427	-	-	24.806
Ukupno	22.652	8.687	3.800	83	-	35.222
od čega: restrukturirana	6.072	1.071	483	-	-	7.626
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

						U hiljadama EUR
1.1.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	-	50	-	3	53
Gotovinski	265	190	1.216	25	-	1.696
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-
Ostalo	90	88	169	39	-	386
Ukupno stanovništvo	355	278	1.435	64	3	2.135
Velika preduzeća	248	-	-	-	1.933	2.181
Srednja preduzeća	4.314	-	-	-	-	4.314
Mala preduzeća	101	149	842	32	395	1.519
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	4.663	149	842	32	2.328	8.014
Ukupno	5.018	427	2.277	96	2.331	10.149
od čega: restrukturirana	3.438	-	286	1.937	-	5.661
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabeli ispod, prikazana su neobezvrijeđena potraživanja u skladu sa MRS 39, na 31.12.2017. godine:

31.12.2017.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR Ukupno
Stambeni	1.504	32	50	-	-	1.586
Gotovinski	63.444	3.778	1.216	25	-	68.463
Kupovina automobila	183	-	-	-	-	183
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	-	-	-	-	10
Ostalo	10.472	1.105	175	45	-	11.797
Ukupno stanovništvo	75.613	4.915	1.441	70	-	82.039
Velika preduzeća	9.205	2.820	-	-	-	12.025
Srednja preduzeća	22.205	51	-	-	-	22.256
Mala preduzeća	65.701	3.356	643	-	-	69.700
Država	10.012	-	-	-	-	10.012
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	107.123	6.227	643	-	-	113.993
Ukupno	182.736	11.142	2.084	70	-	196.032
od čega: restrukturirana	6.865	2.267	246	-	-	9.378
Potraživanja od banaka	50.152	-	-	-	-	50.152

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Kreditni rizik (nastavak)****6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)**

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U
						hiljadama EUR
						Ukupno
Stambeni	-	-	8	-	99	107
Gotovinski	62	60	152	3	1.304	1.581
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	2	2
Ostalo	45	28	10	5	136	224
Ukupno stanovništvo	107	88	170	8	1.541	1.914
Velika preduzeća	-	-	-	-	1.933	1.933
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	1.013	259	3	1.228	5.714	8.217
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.013	259	3	1.228	7.647	10.150
Ukupno	1.120	347	173	1.236	9.188	12.064
od čega: restrukturirana	817	-	-	1.228	5.706	7.751
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

1.1.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	U
						hiljadama EUR
						Ukupno
Stambeni	-	-	-	-	112	112
Gotovinski	-	-	-	-	794	794
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	5	5
Ostalo	-	-	6	6	217	229
Ukupno stanovništvo	-	-	6	6	1.128	1.140
Velika preduzeća	-	-	-	-	-	-
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	-	-	-	173	5.755	5.928
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	-	-	-	173	5.755	5.928
Ukupno	-	-	6	179	6.883	7.068
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	4.164	4.164
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabeli ispod, prikazana su problematična potraživanja u skladu sa MRS 39, na 31.12.2017. godine:

31.12.2017.						U hiljadama EUR
	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	-	-	-	119	119
Gotovinski	180	47	12	-	799	1.038
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	5	5
Ostalo	-	-	-	-	223	223
Ukupno stanovništvo	180	47	12	-	1.146	1.385
Velika preduzeća	422	-	-	-	1.933	2.355
Srednja preduzeća	11.531	-	-	-	-	11.531
Mala preduzeća	6.371	378	199	205	6.150	13.303
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	18.324	378	199	205	8.083	27.189
Ukupno	18.504	425	211	205	9.229	28.574
od čega: restrukturirana	7.546	97	41	-	6.105	13.789
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbeđenja za S3
31.12.2018.	91.215	(2.863)	1.914	53	(805)	2,10%	4.136
Stanovništvo							
Stambeni	1.292	(69)	107	38	(57)	8,28%	775
Gotovinski	83.426	(2.588)	1.581	15	(653)	1,90%	3.208
Kupovina automobila	453	(5)	-	-	-	0,00%	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	7	(1)	2	-	(1)	28,57%	134
Ostalo	6.037	(200)	224	-	(94)	3,71%	19
Privredni klijenti	151.830	(9.869)	10.150	7.698	(5.733)	6,69%	25.097
Pojoprivreda	459	(152)	268	-	(149)	58,39%	464
Prerađivačka industrija	11.113	(2.091)	2.094	1.946	(1.953)	18,84%	893
Električna energija	301	(12)	-	-	-	0,00%	-
Gradvinarstvo	25.398	(1.288)	475	-	(300)	1,87%	931
Trgovina na veliko i malo	49.455	(2.711)	1.612	963	(1.421)	3,26%	3.782
Uslužne delatnosti	826	(8)	-	-	-	0,00%	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	3.598	(431)	1.228	1.228	(386)	34,13%	3.288
Ostalo	60.680	(3.176)	4.473	3.561	(1.524)	7,37%	15.739
Ukupno	243.045	(12.732)	12.064	7.751	(6.538)	4,96%	29.233
Potraživanja od banaka	25.119	(9)	-	-	-	0,00%	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)-

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrednosti S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbeđenja za S3
1.1.2018.							
Stanovništvo	83.424	-2.133	1.140	62	(575)	1,37%	3.072
Stambeni	1.705	(66)	112	45	(53)	6,57%	624
Gotovinski	69.501	(1.700)	794	17	(357)	1,14%	1.821
Kupovina automobila	183	(2)	-	-	-	0,00%	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	15	(3)	5	-	(3)	33,33%	194
Ostalo	12.020	(362)	229	-	(162)	1,91%	433
Privredni klijenti	141.182	(8.658)	5.928	4.102	(2.458)	4,20%	15.363
Poljoprivreda	811	(122)	258	-	(90)	31,81%	463
Prerađivačka industrija	9.292	(701)	59	-	-	0,63%	282
Električna energija	-	-	-	-	-	0,00%	-
Građevinarstvo	22.007	(1.220)	32	-	(8)	0,15%	64
Trgovina na veliko i malo	43.574	(2.091)	1.939	1.259	(1.273)	4,45%	4.166
Uslužne delatnosti	423	(5)	16	-	-	3,78%	49
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	3.687	(635)	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	61.388	(3.884)	3.624	2.843	(1.087)	5,90%	10.339
Ukupno	224.606	(10.791)	7.068	4.164	(3.033)	3,15%	18.435
Potraživanja od banaka	50.152	(48)	-	-	-	0,00%	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabeli ispod, prikazana su problematična potraživanja u skladu sa MRS 39, na 31.12.2017. godine:

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Problematična potraživanja	Restruktuirana problematična potraživanja	Ispravka vrijednosti problematičnih potraživanja	Učešće problematičnih potraživanja u bruto izloženosti (%)	Iznos sredstava obezbijeđenja za problematična potraživanja
31.12.2017.							
Stanovništvo	83.424	(1.821)	1.385	238	(564)	1,66%	3.587
Stambeni	1.705	(59)	119	53	(52)	6,98%	787
Gotovinski	69.501	(1.399)	1.038	185	(356)	1,49%	2.141
Kupovina automobila	183	(2)	-	-	-	0,00%	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	15	(3)	5	-	(3)	33,33%	194
Ostalo	12.020	(358)	223	-	(153)	1,86%	465
Privredni klijenti	141.182	(7.347)	27.189	13.551	(5.778)	19,26%	64.393
Poljoprivreda	811	(103)	287	-	(93)	35,39%	468
Prerađivačka industrija	9.292	(652)	1.533	1.405	(518)	16,50%	3.155
Električna energija	-	-	-	-	-	0,00%	-
Građevinarstvo	22.007	(518)	9.521	-	(352)	43,26%	23.833
Trgovina na veliko i malo	43.574	(1.943)	2.664	1.454	(1.250)	6,11%	9.403
Uslužne delatnosti	423	(6)	40	22	-	9,46%	207
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	3.687	(557)	2.453	2.193	(530)	66,53%	5.990
Ostalo	61.388	(3.568)	10.691	8.477	(3.035)	17,42%	21.337
Ukupno	224.606	(9.168)	28.574	13.789	(6.342)	12,72%	67.980
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	0,00%	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabelama ispod, prikazane su promjene Stage 3, odnosno problematičnih potraživanja:

	Bruto 31.12.2017./1.1.2018.	Novi S3 klijenti	Smanjenje postojecih S3 klijenata	Uvećanje postojecih S3 klijenata	Zatvoreni S3 klijenti	U hiljadama EUR Bruto 31.12.2018.
Stambeni	112	9	(10)	-	(4)	107
Gotovinski	794	1.135	(105)	1	(244)	1.581
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	5	-	(1)	-	(2)	2
Ostalo	229	178	(12)	3	(174)	224
Stanovništvo	1.140	1.322	(128)	4	(424)	1.914
Velika preduzeća	-	1.933	-	-	-	1.933
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	5.928	3.196	(521)	-	(386)	8.217
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	5.928	5.129	(521)	-	(386)	10.150
Ukupno	7.068	6.451	(649)	4	(810)	12.064
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabelama ispod, prikazane su promjene Stage 3, odnosno problematičnih potraživanja:

	Bruto 31.12.2017./1.1.2018.	Novi S3 klijenti	Smanjenje postojecih S3 klijenata	Uvećanje postojecih S3 klijenata	Zatvoreni S3 klijenti	U hiljadama EUR Bruto 31.12.2018.
Stambeni	(53)	-	-	(4)	-	(57)
Gotovinski	(357)	(378)	24	(55)	113	(653)
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	(3)	-	-	-	2	(1)
Ostalo	(162)	(57)	9	(9)	125	(94)
Stanovništvo	(575)	(435)	33	(68)	240	(805)
Velika preduzeća	-	(1.933)	-	-	-	(1.933)
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	(2.458)	(1.179)	124	(358)	71	(3.800)
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	(2.458)	(3.112)	124	(358)	71	(5.733)
Ukupno	(3.033)	(3.547)	157	(426)	311	(6.538)
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

U hiljadama EUR

31.12.2018.	Restruktuirana potraživanja- Bruto izloženost	S 1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 1 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 2 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3 restrukturiranih potraživanja	Učešće restrukturiranih potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obebeđenja za restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	811	759	-	52	(36)	(14)	-	(22)	1%	1.789
Stambeni	85	47	-	38	(21)	-	-	(21)	7%	1.067
Gotovinski	726	712	-	14	(15)	(14)	-	(1)	1%	722
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Privredni klijenti	18.180	2.855	7.626	7.699	(5.013)	(146)	(472)	(4.395)	12%	43.961
Pojloprivreda	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Prerađivačka industrija	2.881	-	934	1.947	(1.943)	-	(10)	(1.933)	26%	1.952
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Građevinarstvo	71	-	71	-	-	-	-	-	0%	286
Trgovina na veliko i malo	3.567	1.696	909	962	(1.062)	(27)	(122)	(913)	7%	11.940
Uslužne delatnosti	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	1.893	129	536	1.228	(415)	(4)	(25)	(386)	53%	7.276
Ostalo	9.768	1.030	5.176	3.562	(1.593)	(115)	(315)	(1.163)	16%	22.507
Ukupno	18.991	3.614	7.626	7.751	(5.049)	(160)	(472)	(4.417)	8%	45.750
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

6.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

		U hiljadama EUR						
31.12.2017.	Restruktuirana potraživanja-Bruto izloženost	Restruktirana neproblematična potraživanja	Restruktuirana problematična potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti neproblematičnih potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih problematičnih potraživanja	Učešće potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obebeđena z: restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	855	617	238	45	10	35	1%	2.029
Stambeni	119	66	53	18		18	7%	783
Gotovinski	682	497	185	27	10	17	1%	1.047
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-	0%	-
Adeptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	0%	-
Ostalo	54	54	-	-	-	-	0%	199
Privredni klijenti	22.312	8.761	13.551	4.909	176	4.733	16%	44.807
Poljoprivreda	-	-	-	-	-	-	0%	-
Prerađivačka industrija	2.452	1.047	1.405	520	12	508	26%	4.086
Električna energija	-	-	-	-	-	-	0%	-
Građevinarstvo	153	153	-	10	10	-	1%	583
Trgovina na veliko i malo	4.504	3.050	1.454	897	66	831	10%	15.168
Uslužne delatnosti	21	-	21	-	-	-	5%	158
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	2.193	-	2.193	524	-	524	59%	5.502
Ostalo	12.989	4.511	8.478	2.958	88	2.870	21%	19.310
Ukupno	23.167	9.378	13.789	4.954	186	4.768	10%	46.836
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	0%	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

- 6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

U hiljadama EUR

	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 31.12.2017./1.1.2018.	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Uficalj kursna	Druge promjene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
Stambeni	71	-	-	-	(24)	47	47
Gotovinski	652	205	(150)	-	5	712	698
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	54	-	(54)	-	-	-	-
Stanovništvo	777	205	(204)	-	(19)	759	745
Velika preduzeća	945	-	(141)	-	(804)	-	-
Srednja preduzeća	3.386	1.006	(3.387)	-	-	1.005	890
Mala preduzeća	8.213	217	(1.842)	-	(4.738)	1.850	1.819
Država	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	20	-	(20)	-	-	-	-
Privredni klijenti	12.564	1.223	(5.390)	-	(5.542)	2.855	2.709
Ukupno	13.341	1.428	(5.594)	-	(5.561)	3.614	3.454
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

6.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

	Bruto restrukturirana S2 potraživanja 31.12.2017./1.1.2018.	Nova restrukturirana S2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S2 potraživanja	Uticaj kursa	Druge promjene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
Stambeni	3	-	(3)	-	-	-	-
Gotovinski	13	-	(13)	-	-	-	-
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	16	-	(16)	-	-	-	-
Velika preduzeća	1.933	-	-	-	(1.674)	259	259
Srednja preduzeća	3.410	-	(3.410)	-	5.387	5.387	5.052
Mala preduzeća	301	66	(21)	-	1.634	1.980	1.845
Država	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	5.644	66	(3.431)	-	5.347	7.626	7.156
Ukupno	5.660	66	(3.447)	-	5.347	7.626	7.156
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

U hiljadama EUR

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 31.12.2017./1.1.2018.	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
Stambeni	45	-	(4)	-	(3)	38	17
Gotovinski	17	-	-	-	(3)	14	14
Kupovina automobila	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	62	-	(4)	-	(6)	52	31
Velika preduzeća	-	-	-	-	1.934	1.934	-
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	4.101	719	-	-	945	5.765	3.303
Država	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	4.101	719	-	-	2.879	7.699	3.303
Ukupno	4.163	719	(4)	-	2.873	7.751	3.334
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

U hiljadama EUR

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

6.2.4.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima

	S 1 klijenti						S 2 klijenti						S 3 klijenti					
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno		Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno		Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	
Stambeni	1.021	-	-	-	1.021	-	164	-	-	164	-	-	107	-	-	-	107	
Gotovinski	18.873	3.239	-	50.240	72.352	193	4.651	-	4.649	9.493	34	605	34	-	-	942	1.581	
Kupovina automobila	-	-	-	428	428	-	-	-	25	25	-	-	-	-	-	-	-	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	5	-	-	5	-	2	-	-	-	-	2	
Ostalo	607	298	-	4.179	5.084	47	102	-	580	729	5	-	5	-	-	219	224	
Stanovništvo	20.501	3.537	-	54.847	78.885	240	4.922	-	5.254	10.416	39	714	39	-	-	1.161	1.914	
Velika preduzeća	3.974	(4)	-	4.788	8.758	6.132	-	1.568	-	7.700	-	-	-	-	-	1.933	1.933	
Srednja preduzeća	18.209	1.706	-	5.103	25.018	-	8.353	-	101	8.454	-	-	-	-	-	-	-	
Mala preduzeća	52.952	2.941	-	17.197	73.090	116	7.688	-	848	8.652	-	7.105	-	-	-	1.112	8.217	
Država	-	-	-	10.008	10.008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Privredni klijenti	75.135	4.643	-	37.096	116.874	6.248	16.041	1.568	949	24.806	-	7.105	-	-	-	3.045	10.150	
Ukupno	95.636	8.180	-	91.943	195.759	6.488	20.963	1.568	6.203	35.222	39	7.819	39	-	-	4.206	12.064	
Potraživanja od banaka	-	-	-	25.119	25.119	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

6.2.4.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima (nastavak)

31.12.2017.	Neproblematična potraživanja				Problematična potraživanja					
	Nekretni ne	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	1.586	-	-	-	1.586	119	-	-	-	119
Gotovinski	18.302	-	-	50.161	68.463	470	-	-	568	1.038
Kupovina automobila	-	-	-	183	183	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	-	-	-	10	5	-	-	-	5
Ostalo	2.191	-	-	9.606	11.797	10	-	-	213	223
Stanovništvo	22.089	-	-	59.950	82.039	604	-	-	781	1.385
Velika preduzeća	4.566	-	-	7.459	12.025	2.074	-	-	281	2.355
Srednja preduzeća	16.910	-	-	5.346	22.256	10.819	-	-	712	11.531
Mala preduzeća	49.398	-	-	20.302	69.700	12.729	-	-	574	13.303
Država	-	-	-	10.012	10.012	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	70.874	-	-	43.119	113.993	25.622	-	-	1.567	27.189
Ukupno	92.963	-	-	103.069	196.032	26.226	-	-	2.348	28.574
Potraživanja od banaka	-	-	-	50.152	50.152	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.3. Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Potraživanja od S1 i S2 klijenata				Potraživanja od S3 klijenta			
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo
31.12.2018.								
Stanovništvo	85.695	725	1	2.880	1.869	-	-	45
Stambeni	1.185	-	-	-	107	-	-	-
Gotovinski	78.365	692	-	2.788	1.537	-	-	44
Kupovina automobila	453	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	5	-	-	-	2	-	-	-
Ostalo	5.687	33	1	92	223	-	-	1
Privredni klijenti	138.244	3.436	-	-	8.216	1.934	-	-
Poljoprivreda	191	-	-	-	268	-	-	-
Prerađivačka industrija	9.020	-	-	-	160	1.934	-	-
Električna energija	301	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	24.923	-	-	-	475	-	-	-
Trgovina na veliko i malo	44.527	3.316	-	-	1.612	-	-	-
Uslužne delatnosti	825	-	-	-	-	-	-	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	2.370	-	-	-	1.228	-	-	-
Ostalo	56.087	120	-	-	4.473	-	-	-
Ukupno	223.939	4.161	1	2.880	10.085	1.934	-	45
Potraživanja od banaka	5.000	18.219	-	1.900	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

- 6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.3. Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

31.12.2017.

	Neproblematična potraživanja				Problematična potraživanja			
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo
Stanovništvo	78.370	814	-	2.855	1.369	1	-	15
Stambeni	1.585	-	-	-	119	-	-	-
Gotovinski	64.965	781	-	2.717	1.032	-	-	6
Kupovina automobila	183	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	10	-	-	-	5	-	-	-
Ostalo	11.627	33	-	138	213	1	-	9
Privredni klijenti	109.215	4.778	-	-	25.223	1.933	-	33
Pojoprivreda	524	-	-	-	287	-	-	-
Prerađivačka industrija	7.758	-	-	-	1.533	1.933	-	-
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	12.486	-	-	-	9.521	-	-	-
Trgovina na veliko i malo	40.922	3.139	-	-	2.664	-	-	-
Uslužne delatnosti	382	-	-	-	40	-	-	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	1.234	-	-	-	2.453	-	-	-
Ostalo	45.909	1.639	-	-	8.725	-	-	33
Ukupno	187.585	5.592	-	2.855	26.592	1.934	-	48
Potraživanja od banaka	-	37.530	-	12.622	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
6.2. Kreditni rizik (nastavak)
6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
6.2.4.4. Industrijska koncentracija

Industrijska koncentracija izložnosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR													
	Finanse	Transport, saobraćaj i telekomunikacije	Usluge pružanja i smještaja i hrane	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	Građevinarstvo	Energetika	Vađenje rude i kamena	Administracija i pomoćne uslužne djelatnosti	Trgovina nekretnim	Pojoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Proizvodnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti														
Kreditni i potraživanja od banaka	8.832	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16.278	-	25.110
Kreditni i potraživanja od klijenata	893	14.472	19.720	46.763	24.110	289	3.374	2.152	3.167	307	8.997	17.716	88.353	230.313
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	89.492	435	26	64	-	-	623	-	95	-	-	23.772	-	114.467
31. decembar 2018. godine	99.217	14.907	19.746	46.827	24.110	289	3.997	2.152	3.262	307	8.997	57.726	88.353	369.890
31. decembar 2017. godine	77.782	9.595	18.655	41.706	21.489	528	4.514	1.764	3.131	708	8.780	87.757	81.753	358.162

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Kreditni rizik (nastavak)

6.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

6.2.4.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

				U hiljadama EUR
	<u>Nepovučene kreditne linije</u>	<u>Garancije</u>	<u>Akreditivi</u>	<u>Ukupno</u>
31. decembar 2018. godine				
Do 1 godine	25.650	74.031	-	99.681
Od 1 do 5 godina	2.282	13.972	-	16.254
Preko 5 godina	1.914	1.435	-	3.349
	29.846	89.438	-	119.284

				U hiljadama EUR
	<u>Nepovučene kreditne linije</u>	<u>Garancije</u>	<u>Akreditivi</u>	<u>Ukupno</u>
31. decembar 2017. godine				
Do 1 godine	20.536	59.458	51	80.045
Od 1 do 5 godina	2.046	19.338	-	21.384
Preko 5 godina	221	1.435	-	1.656
	22.803	80.231	51	103.085

6.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa i promjene kursa valute. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

6.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Izloženost riziku od promjena kursa valuta prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	21.092	1.667	520	441	23.720
Obaveze u devizama	22.700	1.656	497	407	25.260
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2018. godine	<u>(1.608)</u>	<u>11</u>	<u>23</u>	<u>34</u>	<u>(1.540)</u>
- 31. decembra 2017. godine	<u>439</u>	<u>(1)</u>	<u>58</u>	<u>23</u>	<u>519</u>
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2018. godine	<u>(5%)</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	
- 31. decembra 2017. godine	2%	0%	0%	0%	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2018. godine	<u>(1.540)</u>				
- 31. decembra 2017. godine	<u>519</u>				
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2018. godine	<u>(5.16%)</u>				
- 31. decembra 2017. godine	<u>2,10%</u>				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.1. Devizni rizik (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	129.048	957	96	(96)
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	25.110	12.705	1.271	(1.271)
Kredit i potraživanja od klijenata	230.313	-	-	-
Ostala finansijska sredstva	1.849	1.745	175	(175)
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
HoV	114.467	9.923	992	(992)
Ostala poslovna potraživanja	2.188	135	14	(14)
Ukupno sredstva	502.975	25.465	2.548	(2.548)
Obaveze				
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka	1.410	-	-	-
Depoziti klijenata	410.316	23.394	2.339	(2.339)
Rezerve	1.831	-	-	-
Ostale obaveze - bilans	7.970	1.866	187	(187)
Ukupne obaveze	421.527	25.260	2.526	(2.526)
Ostale obaveze (garancije i akreditivi) - vanbilans	89.438	1.567	157	(157)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2018. godine			(135)	135
- 31. decembar 2017. godine			52	(52)

Na dan 31. decembra 2018. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 136 hiljada (31. decembar 2017. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 52 hiljade). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

	U hiljadama EUR		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	14.651	114.397	129.048
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Kredit i potraživanja od banaka	-	25.110	25.110
Kredit i potraživanja od klijenata i ostala finansijska sredstva	230.313	-	230.313
Ostala finansijska sredstva	1.745	104	1.849
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	105.262	9.205	114.467
Ostala poslovna potraživanja	-	2.188	2.188
	<u>351.971</u>	<u>151.004</u>	<u>502.975</u>
Ukupna sredstva			
	<u>351.971</u>	<u>151.004</u>	<u>502.975</u>
OBAVEZE			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka	925	485	1.410
Depoziti klijenata	361.218	49.098	410.316
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	25.230	-	25.230
	<u>14.039</u>	<u>-</u>	<u>14.039</u>
Subordinisani dug	14.039	-	14.039
	<u>401.412</u>	<u>49.583</u>	<u>450.995</u>
Ukupno obaveze			
	<u>401.412</u>	<u>49.583</u>	<u>450.995</u>
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2018. godine	<u>(49.441)</u>	<u>101.421</u>	<u>51.980</u>
- 31. decembar 2017. godine	<u>(80.244)</u>	<u>130.908</u>	<u>50.664</u>

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	1.5% p.a.-12%p.a.
- kratkoročni krediti iz drugih izvora	-
- kratkoročni krediti bankama i drugim finansijskim organizacijama	-
- aranžmanski krediti	-
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	1.5% p.a.-12%p.a.
- dugoročni krediti iz drugih izvora	4%p.a.-5%p.a.
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	9.25%p.a.
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	7%p.a.-8.5%p.a.

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2018. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	
- gotovinski krediti	0.67%p.m.-12%p.a.
- potrošački krediti	0% - 1.0%p.m.
- krediti za kupovinu automobila	3.5%p.a.-4.99%p.a.
- krediti za adaptaciju i finansiranje do 60 mjeseci	-
- krediti za adaptaciju i finansiranje preko 60 mjeseci	-
- stambeni krediti	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2018. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	-
Kratkoročni depoziti	0-1.5%p.a.
Dugoročni depoziti	0-2%p.a.

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2018. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	
Štednja po viđenju:	
- EUR	0.01%p.a.
- ostale valute	-
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	0.01%p.a.- 0.1%p.a.
- tri mjeseca	0.01%p.a.- 2.1%p.a.
- šest mjeseci	0.1%p.a.- 1.75%p.a.
- 12 mjeseci	0%p.a.-2.5%p.a.
- 24 mjeseca	0.9%p.a.- 3.7%p.a.
- 36 mjeseci	1.5%p.a.-3%p.a.
Oročeni depoziti u stranim valutama:	
- tri mjeseca	-
- šest mjeseci	-
- 12 mjeseci	0.3%p.a-1%p.a.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

						U hiljadama EUR
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Osjetljiva aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	14.651	-	-	-	-	14.651
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>						
Kredit i potraživanja od klijenata	13.808	17.987	22.776	72.984	102.758	230.313
Ostala finansijska sredstva	1.745	-	-	-	-	1.745
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>						
HOV	5.000	23.650	35.878	5.766	34.968	105.262
Ukupno	35.204	41.637	58.654	78.750	137.726	351.971
% od ukupne kamatonosne aktive	10%	12%	17%	22%	39%	100%
Osjetljiva pasiva						
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>						
Kamatonosni depoziti banaka	925	-	-	-	-	925
Kamatonosni depoziti klijenata	50.180	45.555	56.159	103.085	106.239	361.218
Kamatonosne pozajmice klijenata	121	11	13	60	25.025	25.230
Subordinisani dug	-	-	-	-	14.039	14.039
Ukupno	51.226	45.566	56.172	103.145	145.303	401.412
% od ukupne kamatonosnih Obaveza	13%	11%	14%	26%	36%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2018. godine	(16.022)	(3.929)	2.482	(24.395)	(7.577)	(49.441)
- 31. decembra 2017. godine	(105.777)	(3.496)	(8.130)	5.117	32.042	(80.244)
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2018. godine	(16.022)	(19.951)	(17.469)	(41.864)	(49.441)	
- 31. decembra 2017. godine	(105.777)	(109.273)	(117.403)	(112.286)	(80.244)	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Tržišni rizik (nastavak)

6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0,4% p.p. do -0,4% p.p.

	<u>2018.</u>	<u>+0.4 b.p. EUR KS +0.3 b.p. FX KS</u>	<u>-0.4 b.p. EUR KS -0.3 b.p. FX KS</u>
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	14.651	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	-	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	14.651	59	(59)
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			-
Kreditni i potraživanja od banaka	-	-	-
Kreditni i potraživanja od klijenata	230.313	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	230.313	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	105.262	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	105.262	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
	<u>350.226</u>	<u>59</u>	<u>(59)</u>
Obaveze			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka	925	-	-
Depoziti klijenata	361.218	-	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	25.230	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	25.230	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
Subordinisani dug	<u>14.039</u>	<u>--</u>	<u>-</u>
	<u>401.412</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2018. godine	(51.186)	<u>59</u>	<u>(59)</u>

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. odnosno za potraživanja i obaveze u stranoj valuti za 0.3 p.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 59 hiljada.

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.3. Tržišni rizik (nastavak)****6.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)***U hiljadama EUR*

HOV - fiksna stopa	Iznos	Promjena kamatnih stopa	Prosječni ponderisani bp	Promjena u EUR	Znak
Kratkoročno	70.294	50 b.p.	33	351	+/-
Srednjoročno	21.391	100 b.p.	20	214	+/-
Dugoročno	13.577	200 b.p.	26	272	+/-
Ukupno	105.262		79	837	+/-

6.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.4. Rizik likvidnosti

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospijeća sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR

	<u>Do mjesec dana</u>	<u>Od 1 do 3 mjeseca</u>	<u>Od 3 do 6 mjeseci</u>	<u>Od 6 do 12 mjeseci</u>	<u>Od 1 do 5 godina</u>	<u>Preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	114.397	-	-	-	-	14.651	129.048
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Kredit i potraživanja od banaka	19.708	1	401	5.000	-	-	25.110
Kredit i potraživanja od klijenata	10.427	17.830	22.576	57.589	81.283	40.608	230.313
Ostala finansijska sredstva	1.745					104	1.849
HOV	114.467						114.467
Ostala poslovna potraživanja	2.188						2.188
Ukupno	262.932	17.831	22.977	62.589	81.283	55.363	502.975
Finansijske obaveze							
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka	1.410	-	-	-	-	-	1.410
Depoziti klijenata	52.432	35.197	43.847	84.259	171.869	22.712	410.316
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	121	11	13	60	10.793	14.232	25.230
Subordinisani dug	(116)	-	-	-	-	14.155	14.039
Ukupno	53.847	35.208	43.860	84.319	182.662	51.099	450.995
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2018. godine	<u>209.085</u>	<u>(17.377)</u>	<u>(20.883)</u>	<u>(21.730)</u>	<u>(101.379)</u>	<u>4.264</u>	<u>51.980</u>
- 31. decembra 2017. godine	<u>25.131</u>	<u>(3.496)</u>	<u>(8.130)</u>	<u>5.117</u>	<u>18.375</u>	<u>13.667</u>	<u>50.664</u>
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2018. godine	<u>209.085</u>	<u>191.708</u>	<u>170.825</u>	<u>149.095</u>	<u>47.716</u>	<u>51.980</u>	
- 31. decembra 2017. godine	<u>25.131</u>	<u>21.635</u>	<u>13.505</u>	<u>18.622</u>	<u>36.997</u>	<u>50.664</u>	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2018. godine	<u>41,57%</u>	<u>(3,45)%</u>	<u>(4,15)%</u>	<u>(4,32)%</u>	<u>(20,16)%</u>	<u>0,85%</u>	
- 31. decembra 2017. godine	<u>5,14%</u>	<u>(0,71)%</u>	<u>(1,66)%</u>	<u>1,05%</u>	<u>3,76%</u>	<u>2,79%</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza za period od 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i od 1-5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Kod kumulativnog Gap-a ne postoji ročna neusklađenost. Na dan 31. decembra 2018. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR

	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2018. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.410	-	-	-	-	-	1.410
Obaveze prema klijentima	276.568	11.879	22.482	55.913	37.715	5.759	410.316
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	121	11	13	60	10.793	14.232	25.230
Subordinisani dug	(116)	-	-	-	-	14.155	14.039
	277.983	11.890	22.495	55.973	48.508	34.146	450.995

U hiljadama EUR

	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2017. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	3.020	39	-	-	-	-	3.059
Obaveze prema klijentima	244.793	9.144	14.058	77.596	44.482	1.584	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	1.154	134	1.992	14.100	12.556	29.936
Subordinisani dug	-	12	-	-	10.000	4.000	14.012
	247.813	10.349	14.192	79.588	68.582	18.140	438.664

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**6.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza**

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR	
			Fer vrijednost	
	2018	2017	2018	2017
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	129.048	131.166	129.048	131.166
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	25.110	50.152	25.110	50.152
Kredit i potraživanja od klijenata	230.313	215.438	230.313	215.438
Ostala finansijska sredstva	1.849	131	1.849	131
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	114.467	92.572	114.467	92.572
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	5	8	5	8
Ostala sredstva	2.188	1.935	2.188	1.935
	502.980	491.402	502.980	491.402
Finansijske obaveze				
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.410	3.059	1.410	3.059
Depoziti klijenata	410.316	391.657	410.316	391.657
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	25.230	29.936	25.230	29.936
Subordisani dug	14.039	14.012	14.039	14.012
	450.995	438.664	450.995	438.664

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

	U hiljadama EUR			Ukupno
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	
31.12.2018.				
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	100.158	5.427	8.882	114.467
-po fer vrijednosti kroz bilans uspeha	-	-	-	-
Ukupno	100.158	5.427	8.882	114.467
31.12.2017.				
Finansijska sredstva				
-raspoloživa za prodaju	76.045	8.056	8.471	92.572
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha namijenjena trgovanju	-	-	-	-
Ukupno	76.045	8.056	8.471	92.572

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 60/08, 41/09, 55/12, 44/17 i 82/17). Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisione premije, uvećani za iznos nerasporedjene dobiti iz prethodnih godina, iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva Banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrdjen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke..

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti jednak ili veći od:

- a) minimalnog novčanog dijela osnovnog kapitala u iznosu od EUR 5 miliona, kao što propisuje Zakon o bankama,
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala, izražen koeficijentom solventnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2018. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u finansijskim iskazima iznosi 12,50%.

7. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

Prihodi od kamata

U hiljadama EUR

Depoziti:

- Inostrane banke
- Centralna banka

Kredit:

- Banke
- Državnim organizacije
- Vlada Crne Gore
- Preduzeća
- Fizičkim lica

Prihodi od naknada koji se priznaju u prihode u kamata:

Hartije od vrijednosti:

Poslovi otkupa:

Ostali prihodi od kamata

Ukupno prihodi od kamata

Rashodi kamata

U hiljadama EUR

Depoziti:

- Banke
- Finansijske institucije
- Države organizacije
- Preduzeća
- Fizička lica

Kredit i ostale pozajmice

Subordinisani dug:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	26	55
	28	11
	<u>54</u>	<u>66</u>
	79	0
	164	272
	338	350
	6.671	7.438
	7.161	6.490
	1.477	955
	<u>15.890</u>	<u>15.505</u>
	2.815	3.076
	<u>2.815</u>	<u>3.076</u>
	7	-
	<u>7</u>	<u>-</u>
	2	3
	<u>2</u>	<u>3</u>
	<u>18.768</u>	<u>18,650</u>
	56	176
	38	63
	117	289
	324	343
	1.609	2.196
	<u>2.144</u>	<u>3.067</u>
	672	896
	<u>863</u>	<u>722</u>
	<u>3.679</u>	<u>4.685</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

8. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRIJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VRIJEDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

U hiljadama EUR	2018	2017
Neto rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- kredita	2.810	3.512
- depozita kod banaka	(38)	-
- HoV	331	-
- vanbilansnih stavki	442	(195)
- ostalo	18	61
	3.563	3.378

8.1. Promjene na računima ispravke vrijednosti

	31.12.2017.	1.1.2018.	Novi plasmani - povećanje ispravke vrijednosti	Postojeći - smanjenje ispravke vrijednosti	Postojeći plasmani - povećanje ispravke vrijednosti	Zatvoreni plasmani - ukidanje ispravke vrijednosti	31.12.2018.
Stanovništvo	1.821	2.133	1.000	(401)	792	(661)	2.863
Privredni							
kljenti	7.347	8.658	2.676	(679)	975	(1.761)	9.869
	9.168	10.791	3.676	(1.080)	1.767	(2.422)	12.732
Ukupno							
Potraživanja od banaka	-	48	-	(38)	1	(1)	9

8.2. Promjene na rezervisanjima

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga	Kamate	Stečena aktiva	Rezerve za operativni rizik, rizik zemlje i sudske sporove	Ostala potraživanja	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju	HoV	Depoziti	Ukupno
Stanje na početku godine	8.925	208	1.651	330	667	1.293	2.200	33	15.307
Efekti primjene IFRS 9-bez uticajana na BU	1.640	14	-	-	3	-305	785	48	2.185
Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	2.810	-7	11	62	14	442	331	-38	3.625
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	(890)	(5)	(145)	-	26	(3)	(2.200)	(33)	(3.250)
Prenos na vanbilans									-
Stanje na kraju godine	12.485	210	1.517	392	710	1.427	1.116	10	17.867

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

9. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

Prihodi od naknada
U hiljadama EUR

	2018	2017
Naknade po kreditima	463	216
Naknade po vanbilasnim poslovima	1.077	1.007
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2.386	2.835
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	1.971	1.182
Naknade po osnovu kartičnog i bankomatskog poslovanja	7.376	6.010
Ostale naknade i provizije *	1.216	767
	14.489	12.017

Rashodi od naknada
U hiljadama EUR

	2018	2017
Naknade Centalnoj Banci	591	345
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	335	294
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1.919	1.711
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	52	38
Naknade za Visa i Master kartice	3.949	3.150
Ostale naknade i provizije	482	342
	7.328	5.880

10. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR

	2018	2017
Neto zarade	2.580	2.369
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	1.866	1.777
Ostale neto naknade zaposlenima	65	165
Otpremnine i jubilarne nagrade	12	18
Naknade članovima Odbora direktora	124	124
Naknade članovima Odbora za razvoj	72	66
Naknade članovima Odbora za kreditni rizik	35	27
Naknade članovima Investicionog Komiteta	2	-
Neto trošak prijevoza	35	34
Putni troškovi i dnevnice	307	298
Obuka zaposlenih	22	44
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	(2)	(154)
Date pomoci zaposlenima	14	6
Ostali troškovi	41	33
	5.173	4.807

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

11. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2018	2017
Troškovi zakupa	1.140	1.093
Troškovi obezbjeđenja objekata i transporta novca	565	560
Troškovi električne energije i goriva	107	102
Čišćenje	110	110
Održavanje kompjutera i opreme	202	211
Porezi vezani za poslovni prostor	8	16
Troškovi održavanja vozila	52	51
Osiguranje	492	481
Revizija	305	288
Sudski troškovi	1	1
Ostale stručne naknade	53	44
Troškovi advokatskih usluga	13	30
Konsultantske usluge	350	562
Troškovi intelektualnih usluga	92	78
Telefon	105	106
Troškovi komunikacionih mreža	122	118
Poštarina	22	23
Kancelarijski materijal	182	190
Komunalne usluge	19	18
Troškovi reprezentacije	368	355
Reklamiranje i marketing	487	408
Pretplate i donacije	191	186
Održavanje softwer-a	391	331
Iznajmljivanje opreme	494	444
Usluge processinga	405	373
Troskovi kartičnog poslovanja	1.934	1.536
Ostali troškovi	551	509
	8.761	8.224

12. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2018	2017
Nekretnine i oprema (napomena 19)	633	574
Nematerijalnih ulaganja (napomena 20)	322	262
	955	836

13. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR	2018	2017
Prihod od dividendi	59	72
Ostali prihodi poslovanja	45	109
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	48	94
Ostali prihodi	126	139
	278	414

14. OSTALI RASHODI

U hiljadama EUR	2018	2017
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	117	2
Razne takse	19	21
Vanredni troškovi	38	11
Ostali rashodi	-	1
	174	35

15. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2018	2017
Obračunati tekući porez	403	412
Obračunati odloženi porez	8	(4)
	411	408

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2018	2017
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	4.721	4.351
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	396	392
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	7	20
Ostalo	8	(4)
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	411	408

Poreska stopa korišćena za 2018. i 2017. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

15. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložene poreske obaveze

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Odložena poreska obaveza kao rezultat knjiženih nerealizovanih dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	(43)	(311)
Odložena poreska sredstva po osnovu privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	<u>30</u>	<u>38</u>
	<u>(13)</u>	<u>(273)</u>

16. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Gotovina u blagajni:	13.081	16.586
- u EUR	12.124	14.731
- u stranoj valuti	957	1.855
Žiro račun	85.138	86.031
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	29.302	27.008
Ostalo	<u>1.527</u>	<u>1.541</u>
	<u>129.048</u>	<u>131.166</u>

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine predstavlja izdvojena sredstava u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 88/17). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 7.5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 6.5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na odgovarajući dio osnovice u toku prethodnog obračunskog perioda. Period održavanja je mjesečni period, od treće srijede u mjesecu i traje do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne može se izdvajati i držati u drugom obliku. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR. Sredstva izdvojena na račune Centralne banke u inostranstvu, ne mogu se transferisati na druge račune u inostranstvu, već se mogu transferisati isključivo na transakcioni račun Banke u RTGS sistemu.

Na 50% sredstava obavezne rezerve izdvojene u skladu sa Odlukom, Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenom za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

16. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

Ukoliko Banka planira povlačenje sredstava obavezne rezerve sa računa Centralne banke u inostranstvu, u iznosu većem od 500,000 EUR, dužna je da najavi i o tome pisanim putem obavijesti Centralnu banku najkasnije tri radna dana prije dana povlačenja sredstava obavezne rezerve.

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke.

Kada Centralna banka utvrdi da je banka nepravilno obračunala i/ili izdvojila obaveznu rezervu ili je nije izdvojila u propisanom roku, odnosno da ne održava obaveznu rezervu u propisanom iznosu, banka je dužna da za utvrđeni iznos nepravilno obračunate ili neblagovremeno izdvojene obavezne rezerve mjesečno plaća naknadu po stopi utvrđenoj posebni propisom Centralne banke.

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

17.1. Krediti i potraživanja od banaka

U hiljadama EUR	Bruto 31.decembar 2018.	Ispravka 31.decembar 2018.	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	20.120	-9	20.111	49.056
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija, rezidenti	-	-	-	-
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija, nerezidenti	-	-	-	1.096
Kredit bankama	4.999	-	4.999	-
	25.119	-9	25.110	50.152
	Stanje 31.decembar 2017.	Stanje 01.januar 2018.	Promjene u toku godine	Stanje 31.decembar 2018.
Ispravka vrijednosti kredita i potraživanja od banaka	-	48	(39)	9

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

17.2. Krediti i potraživanja od klijenata

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dospjeli krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	-
- opštine (javne organizacije)	6	2
- privredna društva u privatnom vlasništvu	2.689	1.892
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	234	112
- fizička lica	701	581
- ostalo	1.797	1.794
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	10.000	10.000
- opštine (javne organizacije)	365	156
- privredna društva u privatnom vlasništvu	52.309	39.400
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	6.973	2.506
- fizička lica	7.478	7.731
- ostalo	3.881	354
Dugoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	-
- opštine (javne organizacije)	190	177
- privredna društva u privatnom vlasništvu	70.529	76.569
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1.620	2.687
- fizička lica	82.910	75.237
- ostalo	788	3.503
	242.470	222.701
Kamatna potraživanja:		
- krediti	396	1.301
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	.257	234
- naknade	(1.078)	(1.304)
Factoring	-	-
Depoziti kod ostalih depozitnih institucija	-	1.674
Pale garancije	-	-
	575	1.905
	243.045	224.606
<i>Minus:</i>		
Obezvrijeđenje vrijednosti kredita, palih garancija i faktoringa (napomena 8.2)	(12.485)	(8.925)
Obezvrijeđenje vrijednosti kamata (napomena 8.2)	(210)	(208)
Obezvrijeđenje depozita (napomena 8.2)	-	(33)
Obezvrijeđenje vrijednosti vremenskih razgraničenja (napomena 8.2)	(37)	(2)
	(12.732)	(9.168)
	230.313	215.438

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine
17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)**17.2. Krediti i potraživanja od klijenata (nastavak)**

Koncentracija po djelatnostima ukupno neto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018			31. decembar 2017	
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	POCI	Ukupno
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo			307		708
Rudarstvo			3.374		3.898
Prerađivačka industrija			8.997		8.660
Snadbijevanje vodom			572		528
Građevinarstvo			24.110		21.849
Trgovina			43.697		41.643
Saobraćaj i skladištenje			14.472		9.170
Usluge pružanja smještaja i ishrane			19.720		18.593
Informisanje i komunikacija			735		1.514
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja			775		1.586
Trgovina nekretninama			3.167		3.131
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti			4.475		5.489
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti			2.152		1.764
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje			10.291		10.012
Obrazovanje			8		236
Zdravstvo i socijalna zaštita			327		427
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti			367		273
Ostale uslužne djelatnosti			1.230		1.111
Nerezidenti-pravna lica			3.184		3.093
Stanovništvo			88.353		81.753
			230.313		215.438
01.01.2018.	207.389	10.150	7.068		224.607
Nova potraživanja	99.698	13.152	84	523	113.457
Prelazak u nivo 1	-	(280)	(6)	-	(286)
Prelazak u nivo 2	(20.788)	-	(147)	-	(20.935)
Prelazak u nivo 3	(1.448)	(3.169)	-	-	(4.617)
Prelazak u status POCI	(2.193)	-	-	-	(2.193)
Zatvoreni i otpisani	(69.986)	(5.305)	(657)		(75.948)
Naplata (smanjenje postojećih)	(20.004)	(279)	(649)	(964)	(21.896)
Uvećanje kod postojećih	2.804	17	4	-	2.825
Prelasci iz drugih nivoa	285	20.936	4.617	2.193	28.031
31.12.2018	195.757	35.222	10.314	1.752	243.045

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

17.2. Krediti i potraživanja od klijenata (nastavak)

	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>POCI</u>	<u>Ukupno</u>
01.01.2018.	5.178	2.581	3.032	-	10.791
Nova potraživanja	2.157	1.112	273	134	3.676
Prelazak u nivo 1	-	(24)	(3)		(27)
Prelazak u nivo 2	(414)	-	(17)		(431)
Prelazak u nivo 3	(22)	(2.267)	-		(2.289)
Prelazak u status POCI	(578)	-	-	-	(578)
Zatvoreni I otpisani	(1.951)	(181)	(290)	(192)	(2.614)
Naplata (smanjenje postojećih)	(617)	(102)	(169)	-	(888)
Uvećanje kod postojećih	343	521	902	-	1.766
Prelasci iz drugih nivoa	27	431	2.289	578	3.325
31.12.2018	4.123	2.071	6.017	520	12.731

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT

18.1. Hartije od vrijednosti

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dužničke hartije od vrijednosti		
Vlade Crne Gore	88.758	63.769
Nerezidenti	19.082	25.945
	107.840	89.714
Vlasničke hartije od vrijednosti		
Rezidenti	801	806
Nerezidenti	5.826	2.052
	6.627	2.858
	114.467	92.572

Ispravka vrijednosti za hartije od vrijednosti

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	01. januar 2018.	31. decembar 2017.
Dužničke hartije od vrijednosti	1.277	785	-
Vlasničke hartije od vrijednosti	-	-	2.200*
	1.277	785	2.200

*odnosi se na akcije emitenta Atlas Banka AD (uslovljeno prelaskom na MSFI 9)

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od EUR 88.758 hiljada odnose se na državne obveznice, državne euroobveznice i zapise sa dospeljećem od 182 dana, Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrijednosti EUR 86.032 hiljada, Euroobveznice čiji je rok dospeljeka od maja 2019. godine do aprila 2025. godine, sa kuponskom kamatnom stopom koja iznosi 5,375% za seriju koja dospeljeva 2019. godine, 3,875% za seriju koja dospeljeva 2020. godine, 5,75% za seriju koja dospeljeva 2021. godine, 3,375% za seriju koja dospeljeva 2025. godine imaju nominalnu vrijednost od EUR 55.452 hiljade.

Dužničke hartije od vrijednosti - nerezidenti koje su klasifikovane kao finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od EUR 19.082 hiljada, dospeljevaju u periodu od aprila 2019. do maja 2025. Godine, sa kamatnom stopom koja se kreće od 2,60% do 10,375%.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2018. godinu i 2017. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Kompjuterska oprema</u>	<u>Ostala oprema</u>	<u>Investicije u toku</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2017. godine	93	1.184	3.967	6	5.250
Povećanja	-	51	106	355	512
Prenos	-	3	242	(245)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(32)	(73)	-	(105)
Stanje, 31. decembar 2017. godine	93	1.206	4.242	116	5.657
Povećanja	-	295	317	719	1.331
Prenos	-	12	744	(761)	(5)
Otuđenja i rashodovanja	-	(44)	(323)	-	(367)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	93	1.469	4.980	74	6.616
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2017. godine	4	1.081	2.664	-	3.749
Amortizacija (napomena 12)	2	65	507	-	574
Otuđenja i rashodovanja	-	(33)	(70)	-	(103)
Stanje, 31. decembra 2017.	6	1.113	3.101	-	4.220
Amortizacija (napomena 12)	2	115	516	-	633
Otuđenja i rashodovanja	-	(44)	(255)	-	(299)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	-	1.184	3.362	-	4.554
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2018. godine	85	285	1.618	74	2.062
- 31. decembra 2017. godine	87	93	1.141	116	1.437

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

Investicije u toku se najvećim dijelom odnose na nabavku opreme i investiciona ulaganja koja su vezana za preseljenje filijale na novoj lokaciji u Bijelom Polju u iznosu od EUR 26 hiljada, kao i nabavku i ugradnju bankomata za dvije lokacije u iznosu od EUR 29 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine
20. NEMATERIJALNA IMOVINA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2018. godine i 2017. godine:

	Ostala nematerijalna ulaganja	Licence	Softver	Nematerijalna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2017. godine	526	812	1.642	265	3.245
Povećanja	-	1	166	255	422
Prenos	-	-	227	(227)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(4)		(4)
Stanje, 31. decembar 2017. godine	526	813	2.031	293	3.663
Povećanja	-	62	110	258	430
Prenos	-	-	386	(386)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(10)		(10)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	526	875	2.517	165	4.083
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2017. godine	516	277	954	-	1.747
Amortizacija (napomena 12)	10	26	226	-	262
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(4)	-	(4)
Stanje, 31. decembar 2017. godine	526	303	1.176	-	2.005
Amortizacija (napomena 12)	-	35	287	-	322
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(10)	-	(10)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	526	338	1.453	-	2.317
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2018. godine	-	537	1.064	165	1.766
- 31. decembra 2017. godine	-	510	855	293	1.658

Povećanja na nematerijalnim sredstvima tokom 2018. godine odnose se uglavnom na povećanje softvera tj. implementaciju novih aplikacija, u okviru aplikativnog softvera Dabar u iznosu od EUR 165 hiljada, kao i novim uslugama, funkcionalnostima i softverskim poboljšanjima vezanim za kartično i elektronsko bankarstvo, (HB Pay-Virtual POS, Moj novčanik-NFC, Automatic Billing Updater...) u iznosu od EUR 307 hiljada.

Investicije u toku za nematerijalna ulaganja iznose EUR 165 hiljada. Ove investicije se najvećim dijelom odnose na softverske projekte vezane za kartično i bankomatsko poslovanje.

Banka u skladu sa IAS 38 ne amortizuje licence sa neograničenim vijekom trajanja. Korisni vijek trajanja se preispituje na kraju svakog izvještajnog perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

21. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	1.530	1.662
Ostala poslovna potraživanja	965	959
Unaprijed plaćeni troškovi	658	591
Obezvrijeđenje vrijednosti (napomena 8.2)	(1.517)	(1.651)
Potraživanja iz kastodi poslova	38	25
Avansi	230	247
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	194	182
Potraživanja od državnih fondova	64	59
Potraživanja od kupaca	151	153
Potraživanja po kartičnom poslovanju	217	117
Potraživanja od zaposlenih	44	77
Ostala finansijska potraživanja	146	6
Obezvrijeđenje vrijednosti	(532)	(492)
	2.188	1.935

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR1.530 hiljada na dan 31. decembra 2018. godine (31. decembra 2017: EUR 1.662 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu Banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti.

Ispravka vrijednosti ostale aktive najvećim dijelom odnosi se na stečenu aktivu u iznosu EUR 1.517 hiljada (31. decembra 2017: EUR 1.651 hiljada) i EUR 532 hiljada na ispravku vrijednosti iz poslovnih odnosa (31. decembra 2017: EUR 492 hiljada).

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.1. DEPOZITI BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti po viđenju	1.365	3.020
Oročeni depoziti	45	39
Sredstva na escrow računu (Banke)	-	-
	1.410	3.059

Depoziti Banaka u iznosu od EUR 1.410 hiljada na dan 31. decembra 2018. godine (31. decembra 2017 EUR 3.059 hiljade) se odnose na oročene i depozite po viđenju, od čega su EUR 2 hiljada kamatonosni depoziti od domaćih banaka, dok se EUR 448 hiljada odnose na nekamatonosne depozite po viđenju od domaćih banaka, a EUR 915 hiljada se odnose na nekamatonosne depozite po viđenju inostranih banaka.

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.2. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti po viđenju:		
- finansijske institucije	1.230	1.388
- privredna društva u privatnom vlasništvu	110.042	91.895
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	8.385	17.607
- opštine (javne organizacije)	1.870	2.364
- fondovi	319	1.417
- fizička lica	123.165	103.021
- neprofitne organizacije	8.219	9.043
- vlada RCG	7.845	1.920
- ostali	13.133	15.952
	274.208	244.607
Sredstva na escrow račun	388	187
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	701	280
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7.616	9.508
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	6.100	18.371
- opštine (javne organizacije)	652	655
- fondovi	-	-
- fizička lica	51.789	50.461
- neprofitne organizacije	58	667
- vlada RCG	-	50
- ostali	1.457	1.544
	68.373	81.536
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	503	703
- privredna društva u privatnom vlasništvu	18.908	20.901
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	8.125	1.856
- opštine (javne organizacije)	585	584
- fondovi	-	-
- fizička lica	34.069	36.328
- neprofitne organizacije	73	59
- vlada RCG	250	200
- ostali	2.589	2.589
	65.102	63.220
Obaveze za kamate i ostala pasiva		
Vremenska razgraničenja: depoziti	2.245	2.107
	410.316	391.657

Depoziti po viđenju fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 0.01% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 6,30% godišnje u zavisnosti od paketa štednje koji se izabere i iznosa koji se oročava (do EUR 50 hiljada i preko EUR 50 hiljada). Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u stranoj valuti su deponovani u zavisnosti od valute, uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 1.80% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti privrednih društava u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 5.40 % na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava (do EUR 100 hiljada i preko EUR 100 hiljada). Na kratkoročne i dugoročne oročene depozite u drugim valutama kamatne stope se kreću u rasponu od 0% do 0.25%.

Na depozite po viđenju pravnih lica obračunava se kamata u rasponu od 0% do 0.40% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.3. KREDITI KLIJENATA KOJI NISU BANKE

U hiljadama EUR	Period (Godina)	Godišnja kamatna stopa	31.12.2018.	31.12.2017.
Evropska investiciona banka (2009.)	12	4,032%	857	1.121
Evropska investiciona banka (2009.)	12	3,923%	478	626
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,604%	1.565	1.977
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,168%	881	1.084
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,019%	868	1.069
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,841%	1.542	1.850
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,181%	465	550
Evropska investiciona banka (2012.)	12	2,398%	1.204	1.388
			7.860	9.665
Evropska banka za obnovu i razvoj (2014., 2015.)				2.240
The European Fund for Southeast Europe („EFSE“) Montenegro B.V.				
Investiciono razvojni fond Crne Gore A.D., Podgorica (2005. do 2015.)	2,9 - 12	1% - 7,64%	17.206	17.767
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća (2007. i 2010)	6 - 8	0% - 1%	121	196
			17.327	20.203
			25.187	29.868
<i>Vremenska razgraničenja</i>			-	-
Fakturisana kamata				
Nedospjela kamata			43	68
Ukupno			25.230	29.936

Sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci („EIB“) po osnovu dugoročnih kredita u iznosu EUR 7.860 hiljada (31. decembra 2017. godine: EUR 9.665 hiljada). Krediti su odobreni za podsticanje razvoja malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, uz grejs period u trajanju do maksimum dvije godine. Sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja navedenih obaveza prema EIB-u predstavlja garancija Vlade Crne Gore.

Banka je u toku 2018. godine izmirila dugovanja prema EBRD-u.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

23. REZERVISANJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti (napomena 8.2)	1.427	1.293
- operativnog rizika i rizika zemlje	325	330
- sudskih sporova	67	-
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	12	13
	1.831	1.636

Procjena na dan

	31. decembar 2018	31. decembar 2017
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	3,38%	4,00%
Kretanje radne snage	6,40%	1,78%
Stopa inflacije	2,60%	2,40%
Očekivana stopa rasta zarada	-	1,50%

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	2018	2017
Stanje na početku godine	13	174
Rezervisanja u toku godine	(1)	(161)
Korišćenje rezervacija		
Stanje na dan 31. decembar 2018. godine	12	13

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2018. godine

24. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Obaveze po komisionim poslovima	25	81
Primljeni avansi	2.827	2.499
Obaveze za ostale poreze	49	45
Obaveze po osnovu odbijanja od platnog spiska	4	4
Obaveze prema dobavljačima	472	274
Ukalkulisane obaveze	252	694
Obaveze po osnovu kastodi poslova	2.742	2.596
Privremeni racun	881	569
Ostale obaveze	718	1.930
	7.970	8.692

25. KAPITAL

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

Naziv akcionara	31. decembar 2018.			31. decembar 2017.		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Generali Financial Holdings FCP-FIS - Sub-Fund 2	5.281	2.700	16,87	5.281	2.700	16,87
Cerere s.r.l	4.360	2.229	13,93	4.360	2.229	13,93
Gorgoni Lorenzo	4.063	2.077	12,98	4.063	2.077	12,98
Gorgoni Antonia	3.131	1.601	10,00	3.131	1.601	10,00
Todorović Miljan	2.316	1.184	7,40	2.316	1.184	7,40
Ostali	12.154	6.215	38,82	12.154	6.215	38,82
Ukupno	31.305	16.006	100,00	31.305	16.006	100,00

26. SUBORDINISANI DUG

Banka je dana 24. jula 2017. godine emitovala 40.000 subordiniranih obveznica pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 100, sa rokom dospelosti od 6 godina, odnosno do 24. jula 2023. godine. Obveznice nose fiksnu stopu 5.90% godišnje uz polugodišnji obračun i isplatu kamate. Obveznice su prodane poznatim kupcima, bez postupka javne ponude. Tokom 2018.godine, Banka nije vršila emisiju subordinisanih obveznica.

U hiljadama EUR	Godina emitovanja duga	Period/ godina	Godišnja kamatna stopa	2018.	2017.
Subordinisane obveznice HB01	2014.	7	6,000%	9.997	9.950
Subordinisane obveznice HB02	2017.	6	5,900%	4.042	4.062
				14.039	14.012

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2018. godine

27. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12 i 82/17), sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine iznose EUR 37.034 hiljada (31. decembra 2017. godine: EUR 34.763 hiljada).

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31. decembra 2018. godine iznosi EUR 29.834 hiljada (31. decembra 2017. godine: EUR 24.763 hiljada). Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisione premije, uvećani za iznos nerasporedjene dobiti iz prethodnih godina, iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva Banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital na dan 31. decembra 2018. godine iznose EUR 10.000 hiljada i čini ih Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka tj. subordinisane obveznice koje je emitovala Banka, nominalne vrijednosti u iznosu od EUR 14.000 hiljada, pri čemu je, u skladu sa članom 4 Odluke Banka dužna da se, pri izračunavanju sopstvenih sredstava, pridržava sljedećih razmjera:

- 1) ukupni iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti iznos osnovnog kapitala banke;
- 2) ukupni zbir subordinisanog duga i kumulativnih povlašćenih akcija ne smije prelaziti 50% osnovnog kapitala;

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31. decembra 2018. godine, Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2018. godine, iznosi 12,50% (31. decembra 2017. godine: 12,28%) i veći je od propisanog minimuma. Na dan 31. decembra 2018. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne banke Crne Gore.

U hiljadama EUR	Propisani limiti	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
		2018.	2017.
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	45.582	44.781
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	12,50%	12%
Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	19%	24%
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	258%	308%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	36%	34%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	1%	1%
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	RLS 1,50 / DPL 1,50	RLS 2,04 / DPL 1,80
Devizni rizik - neto otvarana pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala banka	-5%	2%

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018	31. decembar 2017
Nepovučene kreditne linije	14.349	22.803
Neopozivi dokumentarni akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	-	51
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	-	-
Izdate garancije		
- Izdate plative garancije	38.972	35.017
- Izdate činidbene garancije	25.603	20.587
- Ostale vrste garancija	24.863	24.627
	103.787	103.085
Kolateral po osnovu potraživanja	427.704	412.556
Ostale vanbilansne stavke	128.342	57.641
Evidentna kamata	1.969	1.299
Ukupno	558.015	471.496
	661.802	574.581

29. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Za potrebe iskaza o tokovima gotovine, pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se priznaju sva sredstva sa rokom dospijanja kraćim od tri mjeseca, i to: gotovina i slobodna raspoloživa sredstva kod Centralne banke Crne Gore, drugih banaka i depozitnih institucija.

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Gotovina u blagajni	12.124	14.731
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	957	1.855
Sredstva u procesu naplate	1.527	1.541
Žiro račun	85.138	86.031
Korespondentni računi kod inostranih banaka	20.121	49.056
Depoziti kod CBCG	29.302	27.008
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija - rezidenti	-	35
Depoziti kod banaka/ostalnih centralnih banaka/depozitnih institucija, nerezidenti	-	2.739
	149.169	182.996

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, br. 44/10, br. 40/11 i br. 73/17) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

	31. decembar 2018	31. decembar 2018
Sredstva		
<u>Kredit i potraživanja od banaka</u>		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	40	150
<u>Kredit i potraživanja od klijenata</u>		
Todorović Mijan	-	-
Montinari Dario	448	423
Gorgoni Mario	9	9
Cerere s.p.a.	3.320	3.147
	3.777	3.579
<u>Investicione HOV - raspoložive za prodaju</u>		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	2.146	2.288
	2.146	2.288
<u>Ostala finansijska potraživanja</u>		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	-	-
Sigilfredo Montinari	5	-
	5	-
Ukupno sredstva	5.968	6.017
<u>Obaveze</u>		
<u>Depoziti banaka</u>		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	134	1.906
<u>Depoziti klijenata</u>		
Miljan Todorović	282	324
Sigilfredo Montinari	5	-
Gorgoni Lorenzo	47	47
Cerere s.p.a.	3	12
Gorgoni Mario	15	210
Gorgoni Paolo	3	2
	355	595
<u>Ostale obaveze</u>		
Cerere s.p.a.	-	9
Gorgoni Paolo	-	2
Podravska Banka d.d., Koprivnica	5	-
	5	11
Ukupno obaveze	494	2.512

Rashodi iz transakcija sa povezanim licima u toku 2018. godine iznosili su EUR 218 hiljada (2017. godina: EUR 277 hiljada), dok su prihodi iznosili EUR 227 hiljada (2017. godina: EUR 195 hiljada).

31. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2018. godine protiv Banke se vodi 18 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 970.436. Ishod sporova za sada nije moguće pouzdano procijeniti, obzirom da rukovodstvo Banke, na osnovu mišljenja pravnog savjetnika, ne očekuje negativne ishode sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke za 2018. godinu.

Ukupan iznos sudskih sporova sa stanjem na dan 31. decembar 2018. godine u kojima je Banka tužilac iznosi EUR 11.945.240.

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se neto dobit koji pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	4.310	3.943
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	31.305	31.305
Zarada po akciji / u EUR	<u>137,68</u>	<u>125,95</u>

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Rukovodstvo Banke smatra da ne postoje drugi značajni događaji nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim iskazima Banke za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2018. godine.

34. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine bili su:

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
USD	1,1454	1,1993
CHF	1,1227	1,1702
GBP	<u>0,90273</u>	<u>0,88723</u>

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

ZA 2018. GODINU

POSLOVNE AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONA STRUKTURA HIPOTEKARNE BANKE

O BANCI

Hipotekarna banka AD Podgorica ("Banka") pruža najširi opseg bankarskih i finansijskih proizvoda i usluga pravnim i fizičkim licima u Crnoj Gori, u skladu sa izdatim dozvolama nadležnih institucija.

Uslovi za osnivanje i poslovanje banaka u Crnoj Gori su regulisani Zakonom o bankama i Zakonom o privrednim društvima, kao i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore.

Pružanje usluga na tržištu hartija od vrijednosti, koje Banka obavlja, uređeno je Zakonom o hartijama od vrijednosti odnosno Zakonom o tržištu kapitala i podzakonskim aktima, Komisije za tržište kapitala. Banka obavlja i poslove platnog prometa, koji su uređeni Zakonom o platnom prometu, uključujući i pripadajuće podzakonske akte Centralne banke Crne Gore.

Banka obavlja i poslove zastupanja u osiguranju, koji su uređeni Zakonom o osiguranju i relevantnim podzakonskim aktom Agencije za nadzor osiguranja.

Banka podliježe kontroli i nadzoru Centralne banke Crne Gore, Komisije za tržište kapitala i Agencije za nadzor osiguranja.

Na 31.12.2018. godine, ukupan broj zaposlenih, radno angazovanih u Banci je 183 radnika.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupštinu Banke čine njeni akcionari.

U skladu sa članom 15b Zakona o preuzimanju akcionarskih društava:

1) Struktura kapitala Banke:

- Akcijski kapital Banke iznosi 16.005.933,45 EUR, a čini ga 31.305 komada običnih akcija koje glase na ime;
- Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 511,29;
- Akcije su dematerijalizovane, neograničeno prenosive i glase na ime. Izvod iz registra kod Centralne Depozitarne Agencije AD Podgorica je jedini dokaz o vlasništvu nad akcijama; Akcionar Banke, koji je vlasnik običnih akcija, ima slijedeća prava:
 1. pravo da prisustvuje sjedici skupštine akcionara,
 2. pravo upravljanja srazmjerno učešću u kapitalu ove klase akcija,
 3. pravo raspolaganja akcijama, saglasno pozitivnim propisima,
 4. pravo preče kupovine akcija novih emisija,
 5. pravo na besplatne akcije u slučaju povećanja akcijskog kapitala iz sredstava Banke, srazmjerno svom ulogu,
 6. pravo na dividendu, nakon raspodjele vlasnicima povlašćenih akcija, kada Skupština Banke odluči da se dividenda isplaćuje,
 7. pravo dostave, na lični zahtjev, kopije bilansa stanja i bilansa uspijeha, kao i izvještaja spoljnog revizora,
 8. pravo uvida, trideset dana prije održavanja Skupštine akcionara, kao i na samoj Skupštini, u finansijske izvještaje uključujući i izvještaje spoljnog revizora,
 9. pravo na srazmjeran dio imovine u slučaju likvidacije Banke i druga prava, saglasno pozitivnim propisima.

2) Ne postoje ograničenja prenosa akcija odnosno hartija od vrijednosti;

3) Značajno direktno i indirektno učešće u kapitalu:

Generali Financial Holdings FCP-Sif	16.8695 %
Cerere S.P.A. - Italija	13.9275 %
Lorenzo Gorgoni - Italija	12.9788 %
Antonia Gorgoni - Italija	10.0016 %
Miljan Todorović - Italija	7.3982 %
Podravska Banka DD - Hrvatska	2.9931%
Ibis Srl - Italija	4.8682 %
Dario Montinari - Italija	4.6159 %
Sigilfredo Montinari - Italija	4.6159 %
Piero Montinari - Italija	4.6127 %
Andrea Montinari - Italija	4.6127 %

- 4) Ne postoje hartije od vrijednosti koje daju posebna kontrolna prava;
- 5) Na sticanje akcija od strane zaposlenih, primjenjuju se pozitivni zakonski i drugi propisi;
- 6) Ne postoje ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovima za ostvarivanje prava glasa i sl.;
- 7) Ne postoji sporazum između akcionara sa kojima je emitent upoznat i koja mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartije od vrijednosti i/ili glasačkih prava;
- 8) Način imenovanja i razrješenja članova Odbora direktora definisan je pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 9) Ovlašćenja članova odbora direktora, definisana su pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 10) Ne postoje značajni sporazumi u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom;
- 11) Izvršni direktori i pojedini direktori organizacionih dijelova Banke, imaju ugovorne klauzule o kojima se ugovara plaćanje nadoknade prestanka mandata, u visini od 6 (šest) do 12 (dvanaest) mjesečnih neto zarada.

Odbor direktora Banke upravlja Bankom. Članove Odbora direktora bira i imenuje Skupština akcionara. Struktura Odbora Direktora i njegovih tijela:

1.1. Odbor direktora Banke:

- Sigilfredo Montinari, predsjednik
- Božana Kovačević, zamjenik predsjednika
- Renata Vinković, član
- Goran Varat, član
- Esad Zaimović, član

1.2. Odbor za reviziju Banke:

- Draško Popović, predsjednik
- Božana Kovačević, član
- Goran Knežević, član

1.3. Odbor za upravljanje kreditnim rizikom Banke:

- Renata Vinković, predsjednik
- Sigilfredo Montinari, član
- Esad Zaimović, član

Odbor direktora Banke održava sjednice, po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

Tokom 2018. godine, Odbor direktora Banke je odlučivao o pitanjima iz svoje nadležnosti, te u kontinuitetu nadzirao poslovanje Banke, periodičnim razmatranjem izvještaja o finansijskom stanju i poslovanju. Takođe, redovno su razmatrani izvještaji stalnih i povremenih tijela Banke, kontrolnih funkcija, kao i o funkcionisanju sistema internih kontrola.

Odbor direktora Banke je razmatrao i izvještaje o obavljenim kontrolama Centralne banke Crne Gore, kao i izvještaje drugih nadzornih institucija.

Izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi. Banka je do 20.08.2018. godine imala dva izvršna direktora, a uslijed promjena organizacione strukture, od 20.08.2018. godine, Banka ima četiri izvršna direktora.

Izvršni direktori Banke:

- Esad Zaimović, glavni izvršni direktor
- Božo Djurašković, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju, do 19.08.2018. godine
- Nikola Špadijer, Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje od 20.08.2018. godine;
- Ana Golubović, izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta, od 20.08.2018. godine;
- Jelena Vuletić, izvršni direktor za rizike, od 20.08.2018. godine.

PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupština akcionara Banke

Akcionari Banke ostvaruju svoja prava na Skupštini akcionara Banke.

Skupština akcionara Banke odlučuje o pitanjima koja su propisana Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora Banke saziva Skupštinu akcionara, a pravo sazivanja imaju i akcionari s najmanje 5% učešća u akcionarskom kapitalu Banke, saglasno Zakonu o privrednim društvima i Statutu Banke.

Sazivanje Skupštine akcionara Banke, postupanje na Skupštini, kvorum, donošenje odluka i druga pitanja od značaja za rad Skupštine akcionara, utvrđuju se Zakonom o privrednim društvima, Statutom i internim aktima Banke.

Odbor direktora i izvršni direktori

Obaveze i odgovornosti članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Postupak imenovanja i razrješenja, odnosno opoziva članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, Odbor direktora upravlja Bankom i vrši nadzor nad njenim poslovanjem.

Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore. Mandat članovima Odbora direktora Banke traje 4 godine i mogu biti ponovo birani. Članovi Odbora direktora Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Ispunjenost propisanih uslova i lični ugled članova Odbora direktora treba da obezbijedi stručno, zakonito, sigurno i stabilno upravljanje poslovanjem Banke, budući da su zajednički odgovorni za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima, usklađenost poslovanja Banke sa propisima, finansijsku stabilnost Banke i tačnost izvještavanja.

Odbor direktora Banke, pored Odbora za reviziju, ima formirane i sljedeća tijela: Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, Odbor za upravljanje kreditnim rizikom i Investicioni Komitet. Članovi navedenih odbora/tijela imaju u svom sastavu i člana Odbora direktora.

Izvršni direktori Banke

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi.

Banka, saglasno odredbama Statuta Banke, ima najmanje dva a najviše pet izvršnih direktora, od kojih je jedan glavni izvršni direktor.

Izvršne direktore Banke, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore, bira Odbor direktora Banke. Izvršni direktori Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Budući da Izvršni direktori Banke vode poslove Banke, na dnevnoj osnovi, odgovorni su i za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u poslovanju. Prilikom preduzimanja pravnih radnji u ime i za račun Banke, glavni izvršni direktor mora obezbijediti potpis još jednog izvršnog direktora.

Izvršni direktori Banke su zaposleni u Banci sa punim radnim vremenom.

IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

U skladu sa odredbama člana 14. Zakona o računovodstvu, izvršni direktori Banke izjavljaju da se u Banci primjenjuju kodeksi poslovnog ponašanja relevantnih organizacija čiji je član Banka (Udruženje banaka Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore), a objavljeni su na web stranama istih.

Izvršni direktori Banke izjavljaju da primjenjuju Kodeks korporativnog upravljanja u Crnoj Gori - Kodeks, koji je usvojio Odbor direktora Montenegroberze AD Podgorica, 2009.

Budući da Kodeks sadrži skup pravila i principa za unapredjenje prakse korporativnog upravljanja, da je namijenjen akcionarskim društvima čije su akcije uključene na berzansku kotaciju, kao i da se implementacija Kodeksa zasniva na principu "primijeni ili objasni", to su u nastavku objašnjenja vezano za "sprječavanje i rješavanje korporativnih sukoba" – "eventualnih sukoba koji mogu nastati između akcionara i društva, odnosno nosioca pojedinih funkcija u društvu", kao i "politiku izvještavanja":

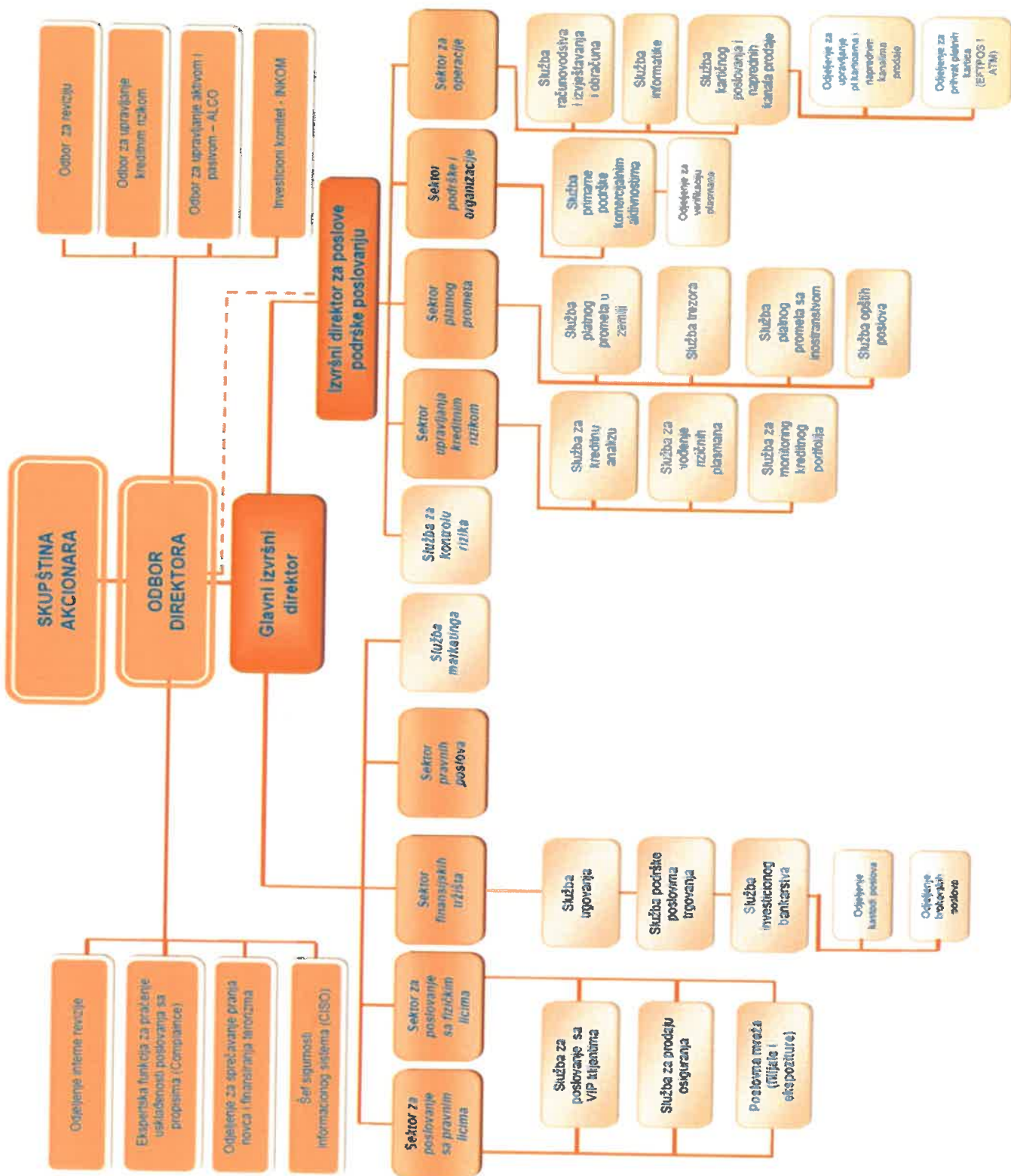
- 1) Tokom 2018. godine Odbor direktora Banke je usvojio Etički kodeks, kojim je, pored ostalog, regulisano pitanje nadležnosti i način upravljanja sukobom interesa zaposlenih, uključujući i nosioca pojedinih funkcija, i interesa Banke i njenih akcionara. Statutom Banke je uređeno rješavanje sukoba interesa članova Odbora direktora. Kako Odbor direktora Banke upravlja Bankom, to se, po analogiji, ima smatrati da je u njegovoj nadležnosti i rješavanje pitanja eventualnih sukoba koji mogu nastati između akcionara i Banke, kao i između izvršnih direktora i Banke. Prethodno, naročito, iz razloga što je Odbor direktora Banke odgovoran za obezbjeđivanje poslovanja Banke saglasno zakonu, drugim propisima i internim aktima Banke, pa, samim tim, i za svođenje štetnih posljedica po Banku na najmanju mjeru, a koje mogu nastati i iz odnosa Banke i njenih akcionara.

Niti jedan akcionar Banke do sada nije bio u sukobu sa Bankom, niti je podnosio tužbu protiv Banke;

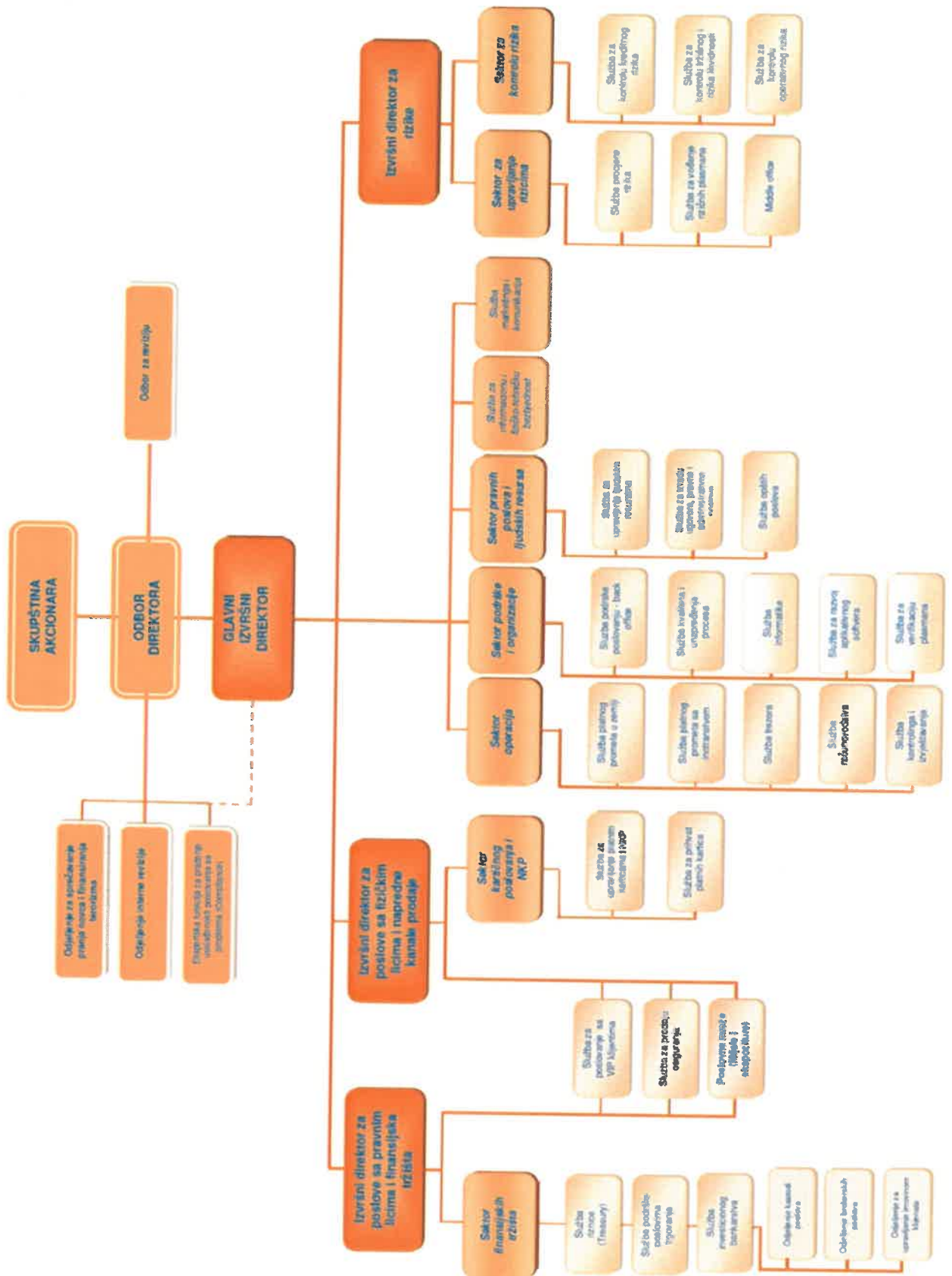
- 2) U pogledu transparentnosti poslovanja – politike izvještavanja, Banka nije usvojila jedinstvenu politiku izvještavanja, jer se brojnim aktima Banke reguliše pitanje izvještavanja, odgovorna lica za pripremu izvještaja, sadržaj i rokovi izvještavanja. Shodno prethodnom:
 - Zbog značaja blagovremenog i tačnog izvještavanja o finansijskom stanju i poslovanju Banke, najvišim pravnim aktom Banke - Statutom Banke su uspostavljeni opšti principi i pravila izvještavanja regulatora/supervizora, akcionara, uključujući javno objelodanjivanje kvantitavnih i kvalitativnih podataka o finansijskom stanju i poslovanju Banke, koje su od značaja za informisanje javnosti. Takođe, Statutom Banke je određeno da je Odbor direktora Banke odgovoran za tačnost svih izvještaja, koji se javno objavljuju, dostavljaju akcionarima i Centralnoj banci Crne Gore.
 - Politikama i procedurama poslovnih područja Banke se precizno definišu pravila izvještavanja o pitanjima iz djelokruga tih područja, uključujući i poslovanje na tržištu kapitala, ne samo prema Odboru direktora i akcionarima, već i prema regulatornim organima/institucijama i javnosti uopšte.

Informacije iz člana 14. tačka 4) - 5) Zakona o računovodstvu sadržane su u odjeljcima UPRAVLJANJE RIZICIMA I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA.

ORGANIZACIONA ŠEMA BANKE DO 19.08.2018. GODINE

ORGANIZACIONA ŠEMA BANKE OD 20.08.2018. GODINE

UKOVODSTVO BANKE

IZVRŠNI DIREKTORI	<p>Esad Zaimović, glavni izvršni direktor</p> <p>Božo Djurašković, izvršni direktor za poslove podrške poslovanju, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Nikola Špadijer, izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Ana Golubović, izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansiska tržišta, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Jelena Vuletić, izvršni direktor za rizike, od 20.08.2018. godine</p>
ODJELJENJE INTERNE REVIZIJE	Veselin Ivanović
EKSPERTSKA FUNKCIJA ZA PRAĆENJE USKLAĐENOSTI POSLOVANJA SA PROPISIMA (COMPLIANCE)	Danka Dragičević
ODJELJENJE ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA	Mirjana Jovanović
Šef sigurnosti informacionog Sistema (CISO) do 19.08.2018. godine	Haris Dizdarević, do 19.08.2018. godine;
SEKTORI	<p>Ana Golubović, direktor Sektora za poslovanje sa pravnim licima, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Nikola Špadijer, direktor Sektora za poslovanje sa fizičkim licima, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Mirza Vodopić, direktor Sektora finansijskih tržišta</p> <p>Jelena Vuletić, direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizikom, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Nataša Lakić, direktor Sektora platnog prometa, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Božo Đurašković, director Sektora pravnih poslova, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Sejad Šehić, direktor Sektora kartičnog poslovanja i naprednih kanala prodaje, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Nataša Lakić, direktor Sektora operacija, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Nikola Milović, direktor Sektora podrške i organizacije;</p> <p>Božo Đurašković, direktor Sektora pravnih poslova i ljudskih resursa, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Goran Smolović, direktor Sektora za kontrolu rizika, od 20.08.2018. godine</p>
SAMOSTALNE SLUŽBE	<p>Ana Ristić, direktor Službe marketinga, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Goran Smolović, direktor Službe za kontrolu rizika, do 19.08.2018. godine;</p> <p>Ana Ristić, direktor Službe marketinga i komunikacija, od 20.08.2018. godine;</p> <p>Haris Dizdarević, direktor Službe za informacionu I fizičko-tehničku bezbjednost, od 20.08.2018. godine</p>

RAZVOJ, FINANSIJSKI POLOŽAJ I REZULTATI POSLOVANJA BANKE

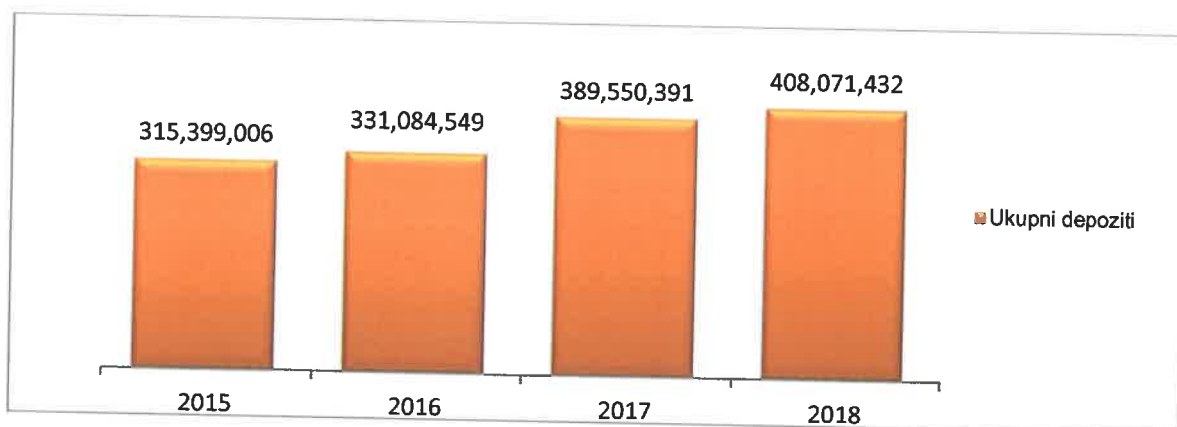
POSLOVNE OPERACIJE

DEPOZITI

U 2018. godini je, u odnosu na 2017.godinu, ostvaren rast depozita od 4,75%, što pokazuje da je povjerenje građana i privrede u Banku, i pored visokog nivoa depozita i u prethodnoj godini, raslo i u 2018. godini, kao i prethodnih godina. Pored stabilnog nivoa svih vrsta depozita, posebno je značajan rast depozita po viđenju koji je iznosio 12,17%.

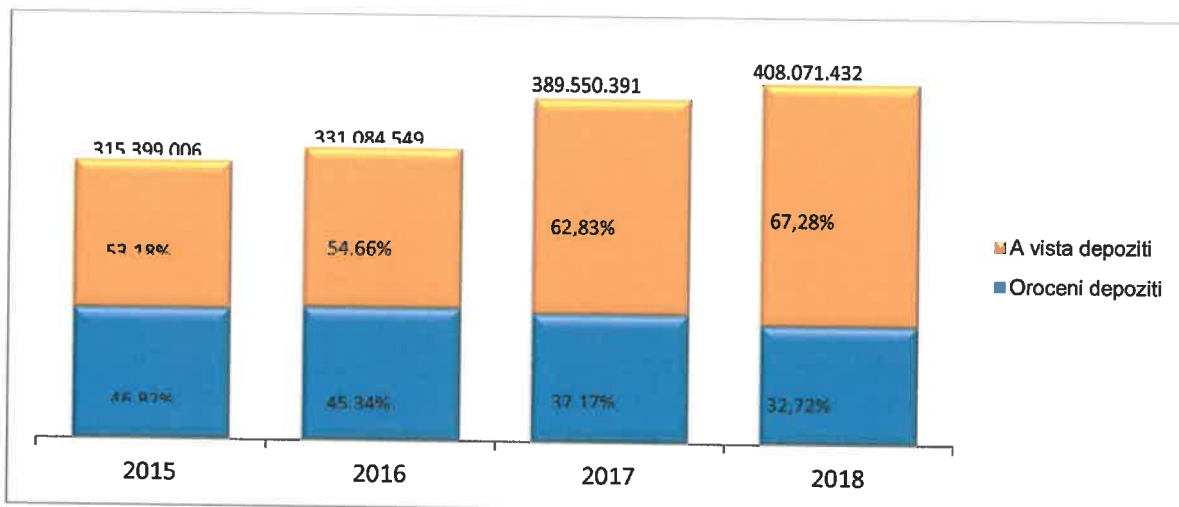
Stanje ukupnih depozita

	Ukupni depoziti	% promjene
2015	315,399,006	-
2016	331,084,549	4.97%
2017	389,550,391	17.66%
2018	408,071,432	4.75%

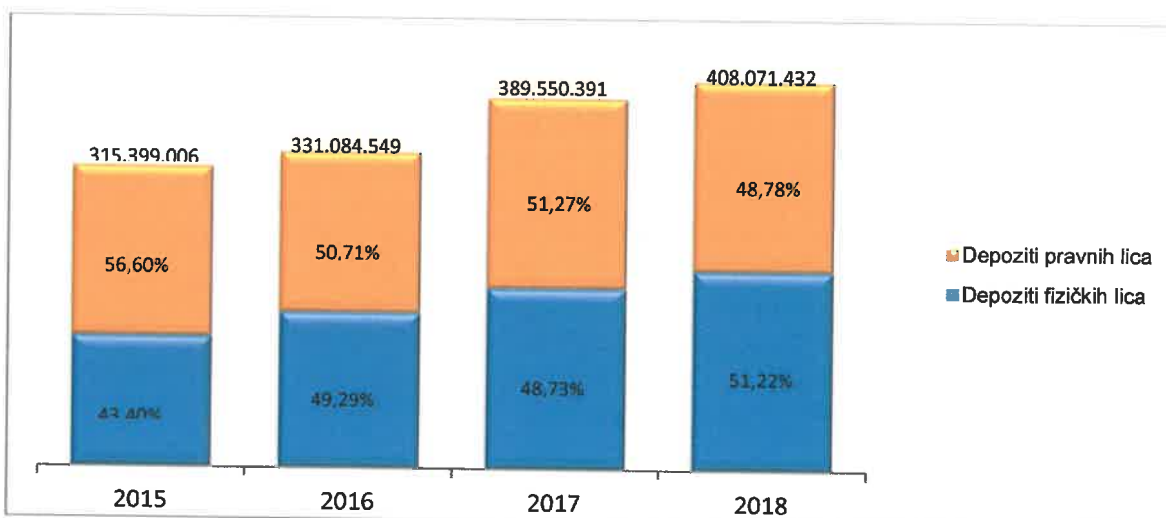

Navedeni porast depozita je rezultat rasta broja klijenata, kao i porasta povjerenja u Banku. Zahvaljujući svim atributima koji karakterišu Banku, a to su prije svega sigurnost, profesionalnost i kvalitet ponude, prepoznati smo kao banka kojoj treba ukazati povjerenje, čime smo nastavili pozitivan trend porasta depozita.

Banka je održala adekvatnu strukturu depozita sa aspekta učešća oročenih i depozita po viđenju u ukupnim depozitima. Učešće oročenih depozita u ukupnim depozitima iznosi 32,72%, dok su a *vista* depoziti zastupljeni sa 67,28%.

U ukupnim depozitima, učešće depozita pravnih lica je bilo 48,78% dok je učešće depozita fizičkih lica bilo 51,22%, što je prikazano na sledećem grafiku:

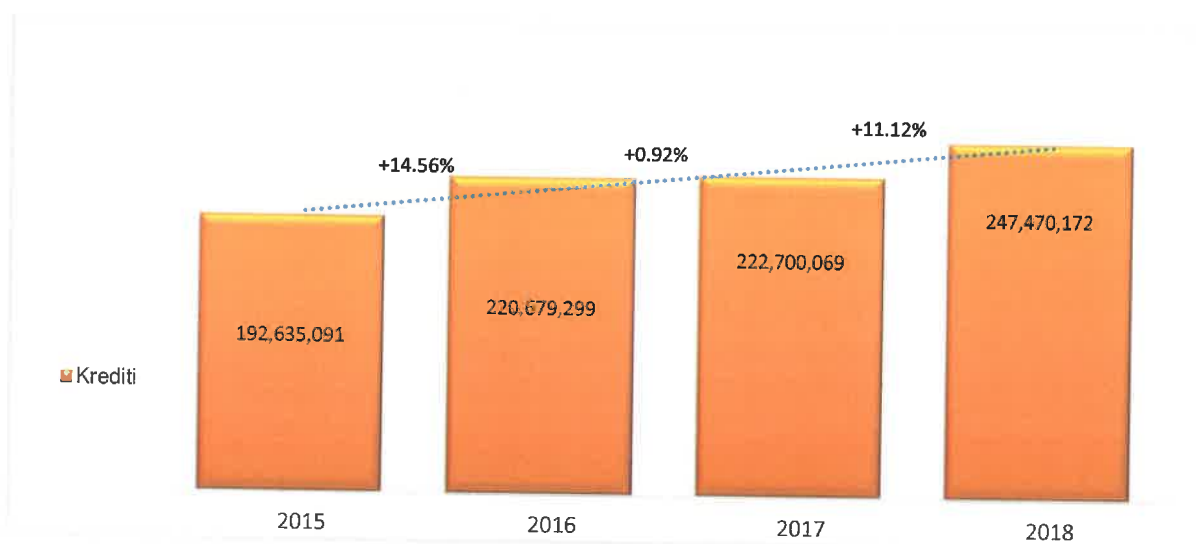
PLASMANI

Kao i prethodnih godina, i u 2018. godini, Banka je odobrila plasmane velikom broju novih klijenata. Kontinuirana podrška i dalji razvoj postojećih klijenata, je imeprativ Banke i ključni fokus zaposlenih je uvijek na anticipiranju potreba, optimizaciji strukturiranja aranžmana i tarifa za postojeće klijente.

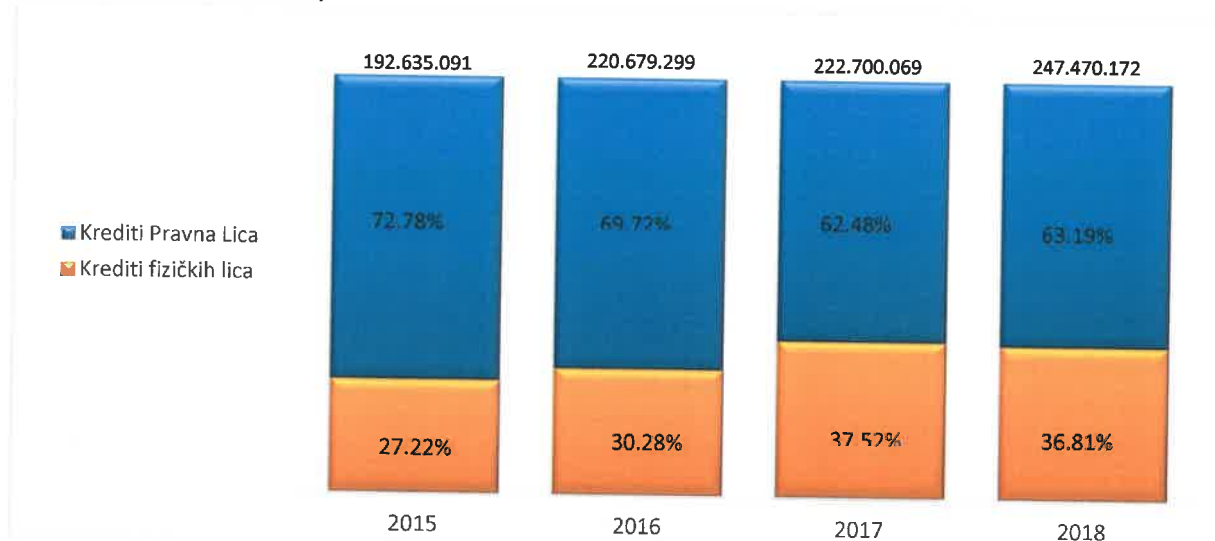
Jedna od prepoznatljivih karakteristika Banke je što klijentima, osim odobravanja plasmana istovremeno pruža savjetodavne usluge, a sve u cilju unaprijeđenja poslovanja i ostvarivanja boljih poslovnih rezultata kako Banke tako i njenih klijenata.

I pored konzervativne politike koju Banka već tradicionalno vodi pri odobranju kredita, ukupan iznos kreditnog portolija se u odnosu na prethodnu godinu povećao za 11,12%.

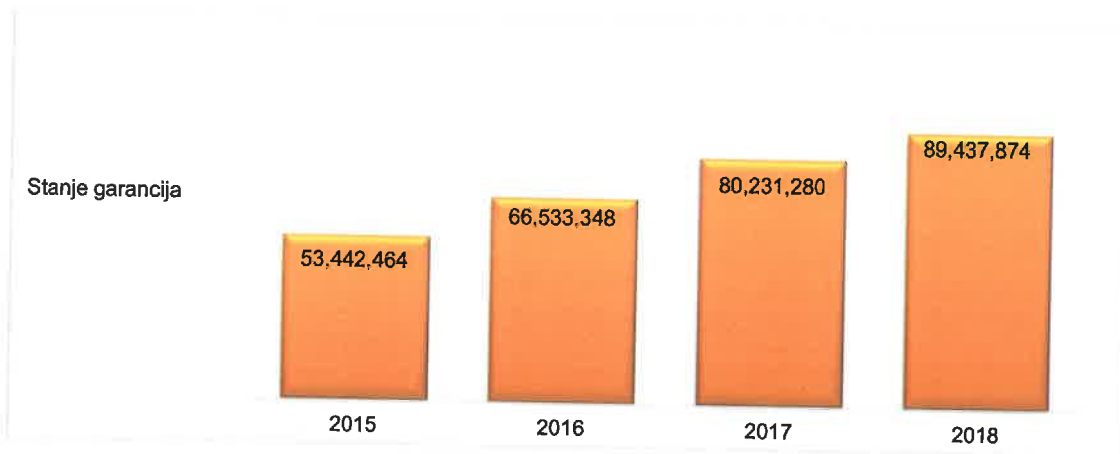
	Kredit	Promjena u %
2015	192,635,091	0.00%
2016	220,679,299	14.56%
2017	222,700,069	0.92%
2018	247,470,172	11.12%

U strukturi ukupnih kredita, krediti stanovništvu čine 36,81%, dok je udio kredita pravnih lica 63,19% ukupnog kreditnog portolija.

Prikaz stanja garancija u 2018. godini:

Ukupno stanje garancija se u odnosu na prethodnu godinu povećalo za 11,48%.

Banka je nastavila uspješnu saradnju i sa Investiciono razvojnim fondom (IRF) na polju plasiranja kredita pod povoljnim uslovima.

U svojoj ponudi za pravna lica, Banka ima gotovinske kredite, revolving kredite, kredite za plaćanje obaveza dobavljačima, za kupovinu automobila, za refinansiranje obaveza kod drugih banaka, za finansiranje izvoznih potraživanja, za kupovinu opreme, za adaptaciju poslovnih prostora, za pripremu turističke sezone, overdraft kredite, faktoring, kao i sve vrste garancija.

Banka, takođe, nudi širok spektar kredita za stanovništvo: gotovinske, namjenske, studentske, kredite za kupovinu automobila, za adaptaciju i izgradnju, za pomorce, za razvoj turizma, poljoprivredne kredite, overdraft kredite, limite za kupovinu na rate i dr., kao i sve vrste garancija.

RAZVOJ NOVIH PROIZVODA I USLUGA

Banka je i u 2018. godini održala očekivani kontinuitet u lansiranju inovativnih proizvoda.

Istakli bi najsofisticiraniju NFC aplikaciju **Moj novčanik** koja za Android mobilne uređaje ima mogućnost postavljanja svih Master card kartica korisnika u njegov mobilni uređaj, a samim tim i nesmetano plaćanje na svim beskontaktnim POS terminalima. Aplikaciju karakteriše najveći stepen sigurnosti, lična personalizacija, jednostavna i funkcionalna arhitektura aplikacije i sl.

PLATNI PROMET

Cjelokupan platni promet Banke u 2018. godini karakteriše rast svih parametara koji definišu poslovanje ovog segmenta Banke. Svi prethodno postavljeni planovi u platnom prometu su postignuti, što pokazuje koliko je Banka bila uspješna i efikasna tokom prethodne godine.

Domaći platni promet

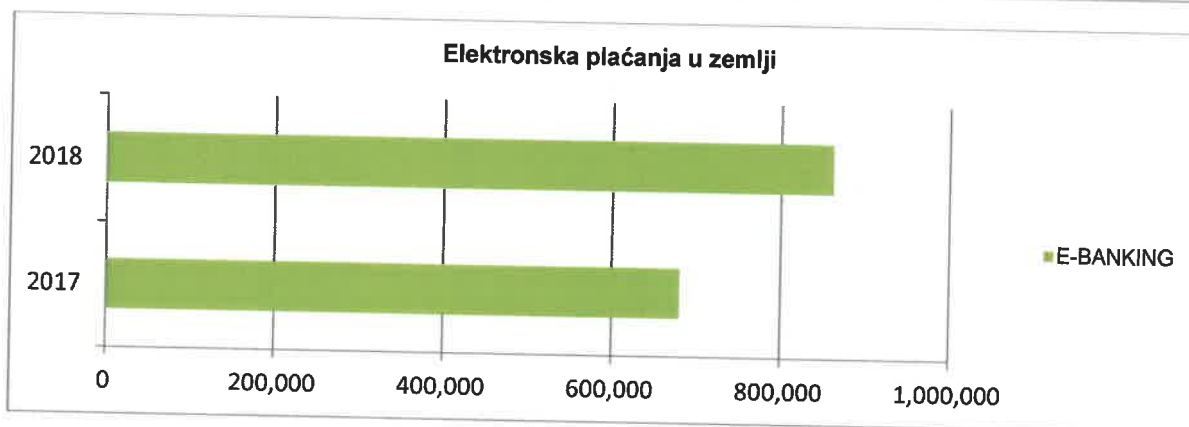
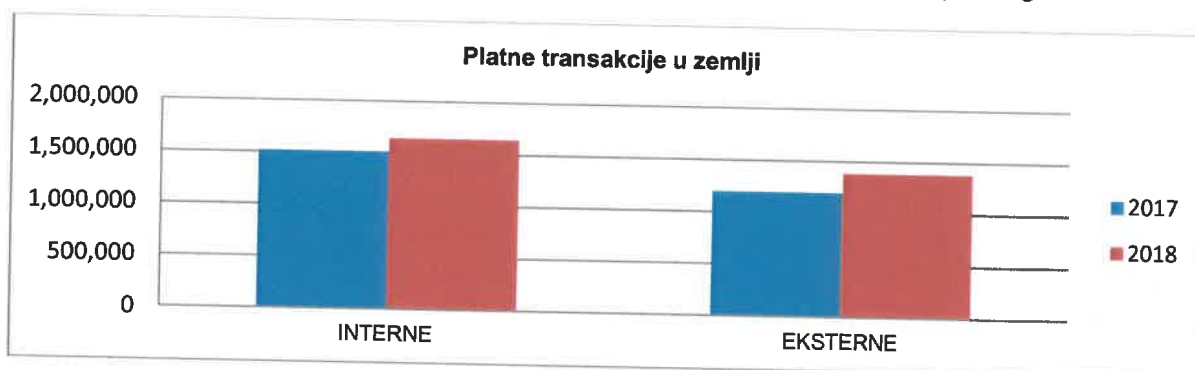
Cjelokupni domaći platni promet Banke bilježi povećanje u 2018. godini.

Ukupan broj transakcija u domaćem platnom prometu povećao se za 12% u odnosu na 2017. godinu. Od toga je ostvaren porast u broju internih transakcija u Banci, koji iznosi 9% u odnosu na prethodnu godinu. Eksterne transakcije su također zabilježile porast od 16% u odnosu na prethodnu godinu.

U strukturi eksternih naloga ostvaren je porast i 'malih' naloga (< EUR1.000 porast 13%) i 'velikih' naloga (> EUR1.000 porast 21%).

Broj priliva od ostalih banaka porastao je u odnosu na prethodnu godinu za 10%.

Značajan porast je ostvaren i u broju elektronskih transakcija (e-banking), što znači da se klijenti sve više okreću elektronskim aplikacijama i vrše plaćanja elektronskim platnim nalogima. Porast broja elektronskih transakcija u domaćem platnom prometu iznosi 27% u odnosu na prošlu godinu.

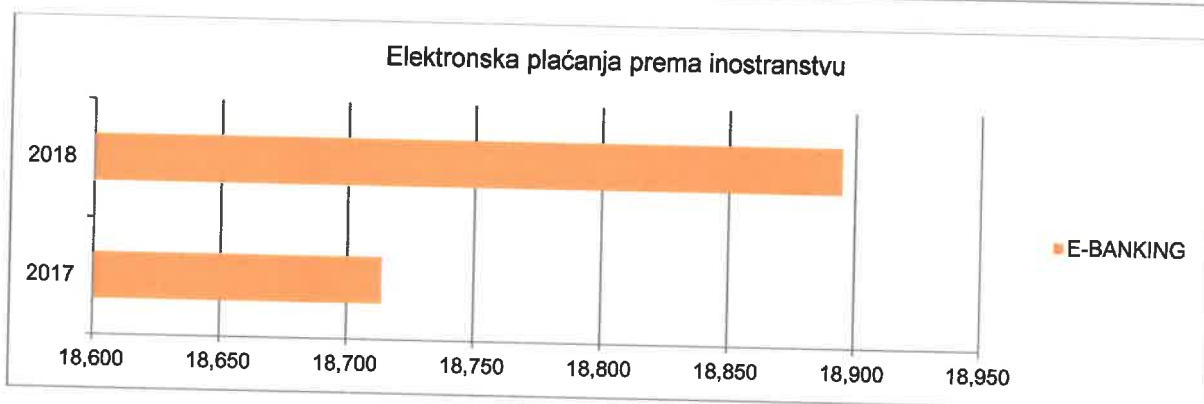
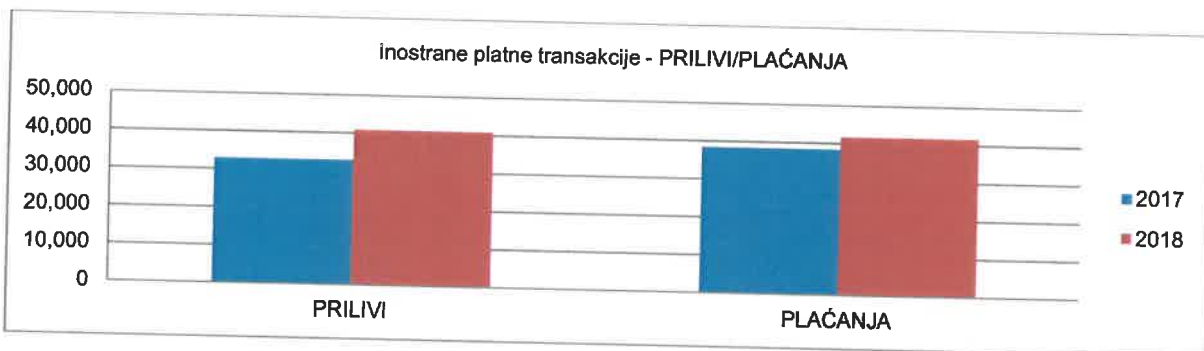

Inostrani platni promet

Ono što karakteriše inostrani platni promet u 2018. godini je održan kontinuitet visokog broja plaćanja, kao i rast dolaznih plaćanja i plaćanja izvršenih putem e-bankinga, te i ostalih poslova koji su sastavni dio inostranog platnog prometa.

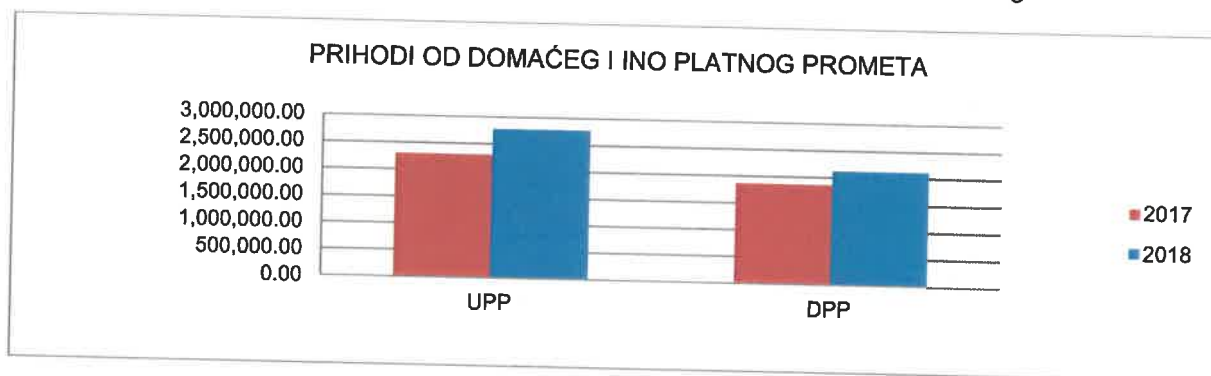
Banka je odavno prepoznata kao efikasan i pouzdan partner od strane ino banaka.

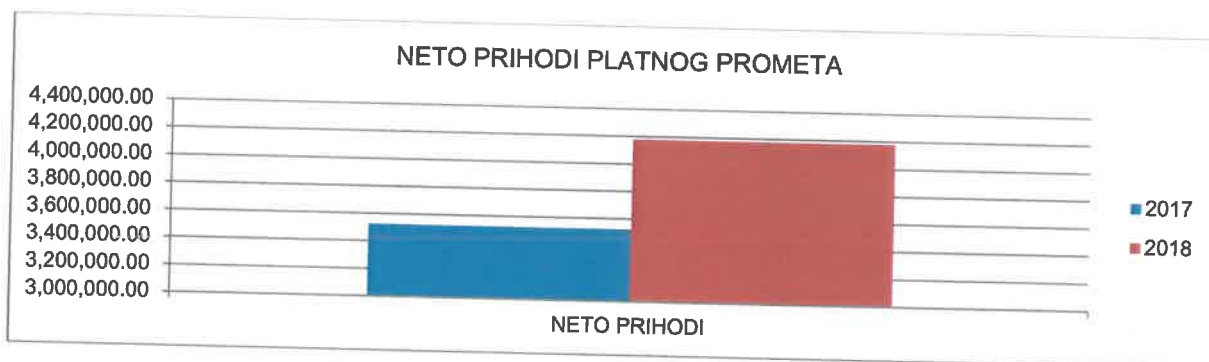
Broj transakcija plaćanja prema inostranstvu se povećao za 9% u odnosu na prethodnu godinu. Broj elektronskih plaćanja prema inostranstvu putem HB-klika (e-banking) porastao je za 1% u odnosu na 2017. godinu. Broj ostvarenih priliva porastao je za 24% u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupni prihodi od naknada za usluge platnog prometa porasli su za 18% u odnosu na 2017. godinu. Od toga je porast prihoda od domaćeg platnog prometa iznosio 21%, a od inostranog platnog prometa 14%.

Neto prihodi od ukupnog platnog prometa porasli su za 19% u odnosu na prethodnu godinu.

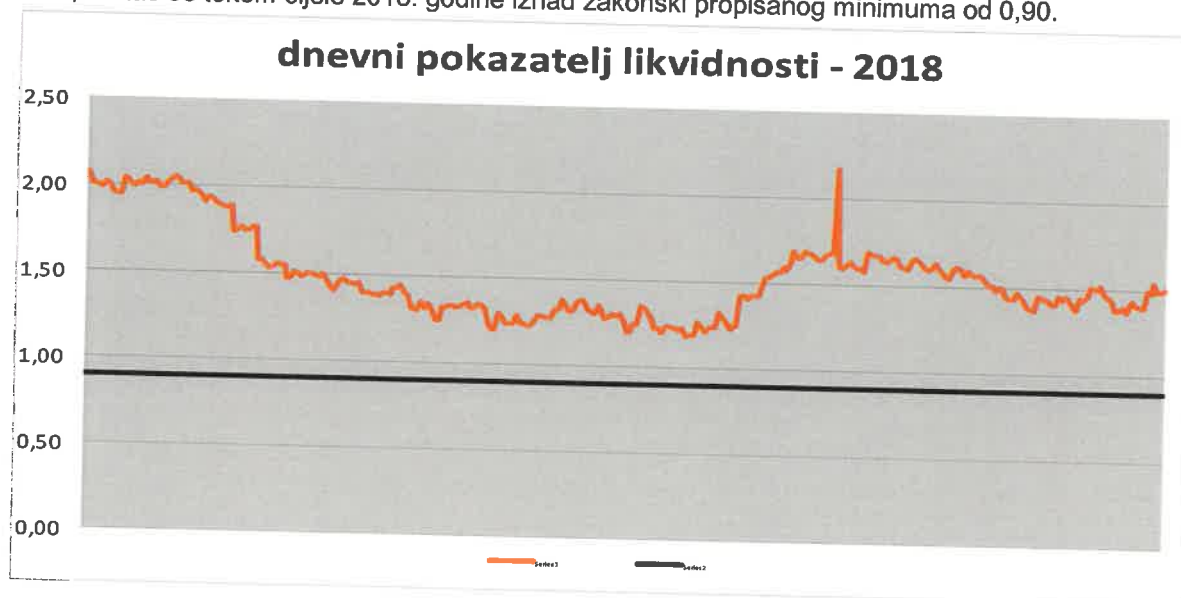
UPRAVLJANJE SREDSTVIMA

Obezbeđivanje optimalne likvidnosti je osnovni uslov za sigurno i efikasno poslovanje svake banke. Banka potrebnu likvidnost treba da obezbedi racionalnim upravljanjem sredstvima i obavezama, u cilju održavanja odgovarajućeg srazmjera između likvidne aktive i ukupnih obaveza.

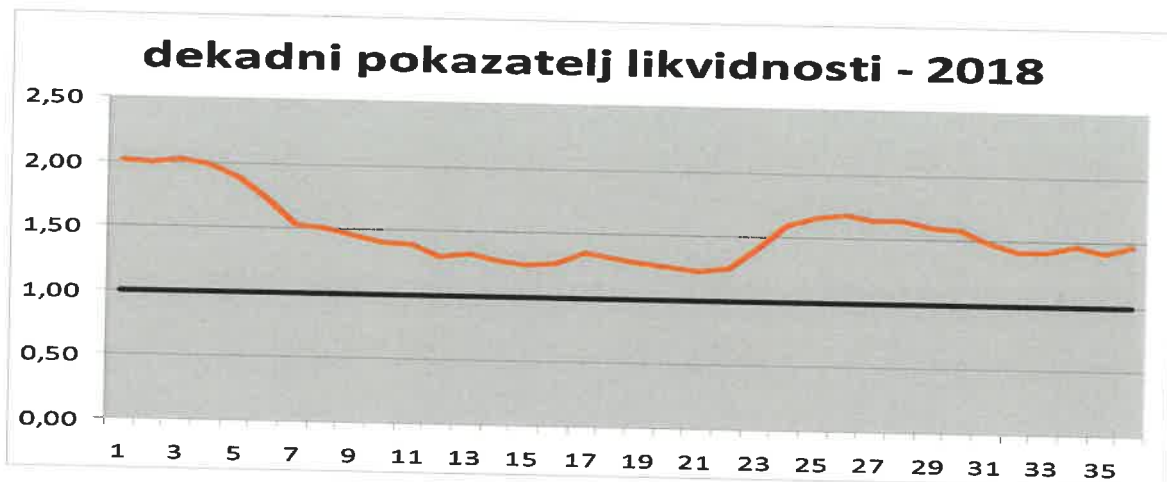
I tokom 2018. godine Banka je stavila akcenat na stabilizaciju domaćih izvora finansiranja, proširenje deponentske baze, smanjivanje kratkoročnih u korist dugoročnih izvora finansiranja i povlačenje novih kreditnih linija od banaka u inostranstvu i međunarodnih finansijskih institucija.

Služba trgovanja u okviru Sektora finansijskih tržišta je u 2018. godini, racionalnim upravljanjem likvidnošću, uspjela da održi nivo likvidnih sredstava kao i ukupnu likvidnu poziciju Banke na zadovoljavajućem nivou. Uz to je dnevnim, sedmičnim, dekadnim i mjesečnim planiranjima raspoloživih likvidnih sredstava vršila usklađivanje izvora sredstava sa plasmanima. Kroz tijesnu saradnju sa ostalim sektorima i službama u Banci, vršena je adekvatna alokacija raspoloživih sredstava. Sve to je Banci omogućilo da redovno izvršava svoje obaveze prema kreditorima, kao i da izađe u susret svim zahtjevima klijenata u najkraćim rokovima.

Dnevni koeficijent likvidnosti, koji se računa po metodologiji koju je propisala Centralna banka Crne Gore, kretao se tokom cijele 2018. godine iznad zakonski propisanog minimuma od 0,90.

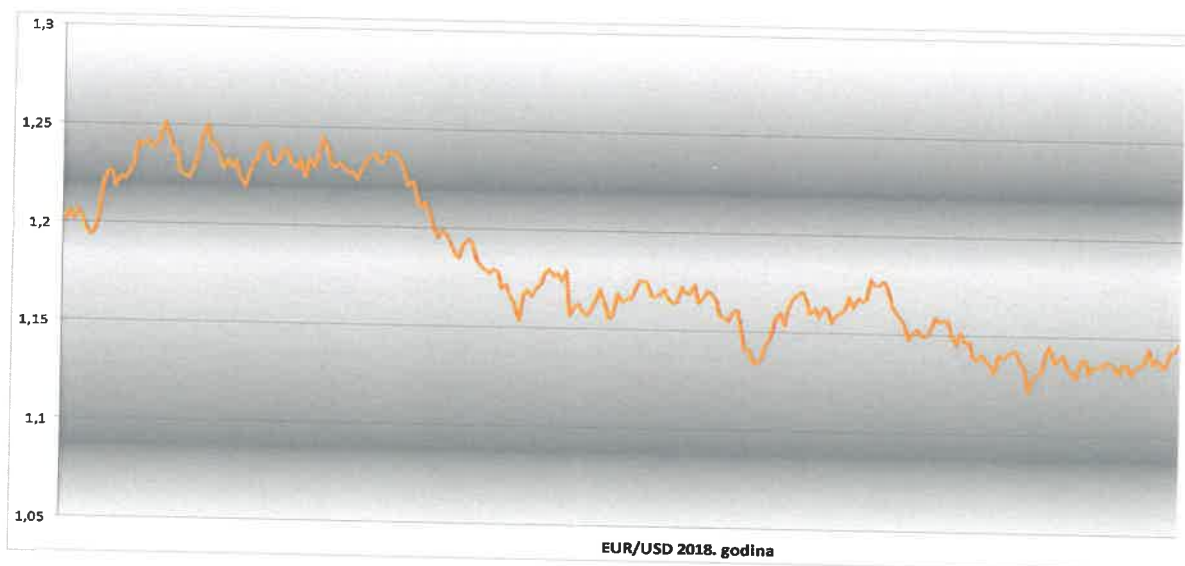
Također, dekadni koeficijent likvidnosti se kretao iznad zakonski propisanog minimuma od 1,00.

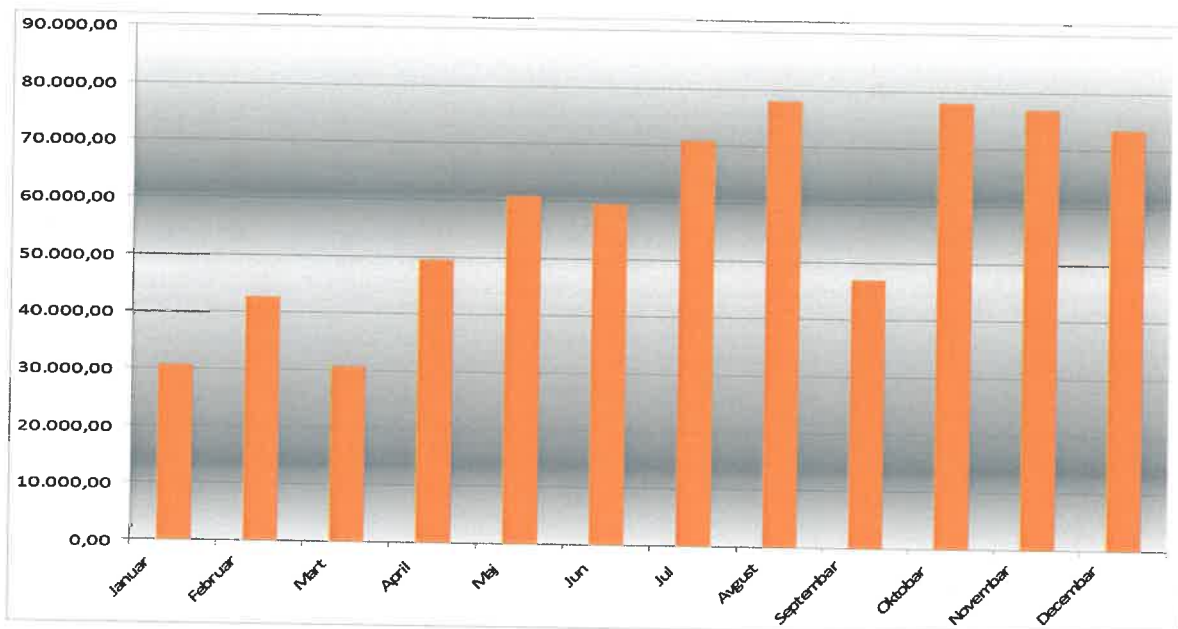
U cilju upravljanja likvidnošću na rok, Banka je redovno pratila pokazatelje strukturne likvidnosti kroz ročnu usklađenost finansijske aktive i pasive, pregled dospjeća većih depozita, kao i utvrđivanjem stabilnog dijela a-vista depozita po internom modelu i održavala istu u zadovoljavajućim okvirima. Obzirom da je 2018. godinu obilježio pad kamata na depozite klijenata i uzimajući u obzir opreznost klijenata kada je u pitanju raspolaganje sopstvenim sredstvima, može se konstatovati da je i u svim tim okolnostima Banka prepoznata kao jedna od najpouzdanijih i najlikvidnijih banaka u bankarskom sistemu Crne Gore. U prilog ovoj tvrdnji idu podaci koji pokazuju da je na kraju 2017. godine ukupni nivo depozita Banke iznosio 392,61 miliona EUR, a na kraju 2018. godine 409,09 milion EUR, što je rast od 4,19%. Viškovi likvidnih sredstava, osim kroz kreditnu aktivnost, plasirani su i u utržive hartije od vrijednosti.

U 2018. godini Banka je aktivno učestvovala na aukcijama državnih zapisa i ostvarila zadovoljavajuće prinose. Također, kroz aktivnosti Sektora finansijskih tržišta, Banka je plasirala sredstva u hartije od vrijednosti kako u Crnoj Gori tako i u regionu.

U 2018. godini zabilježena su velika kolebanja valutnih kurseva, naročito valutnog para EUR/USD koji ima najveći uticaj na izloženost Banke riziku promjene deviznog kursa.

I u tim uslovima Služba trgovanja je uspjela da ostvari izuzetan rezultat po osnovu prihoda od realizovanih kursnih razlika, što je rezultat adekvatnog upravljanja rizikom promjene deviznog kursa. Na kraju 2018. godine ukupan prihod od kursnih razlika iznosio je 698 hiljade EUR, što je imalo značajnog uticaja na konačni finansijski rezultat Banke.

Prihodi od kursnih razlika u 2018. godini

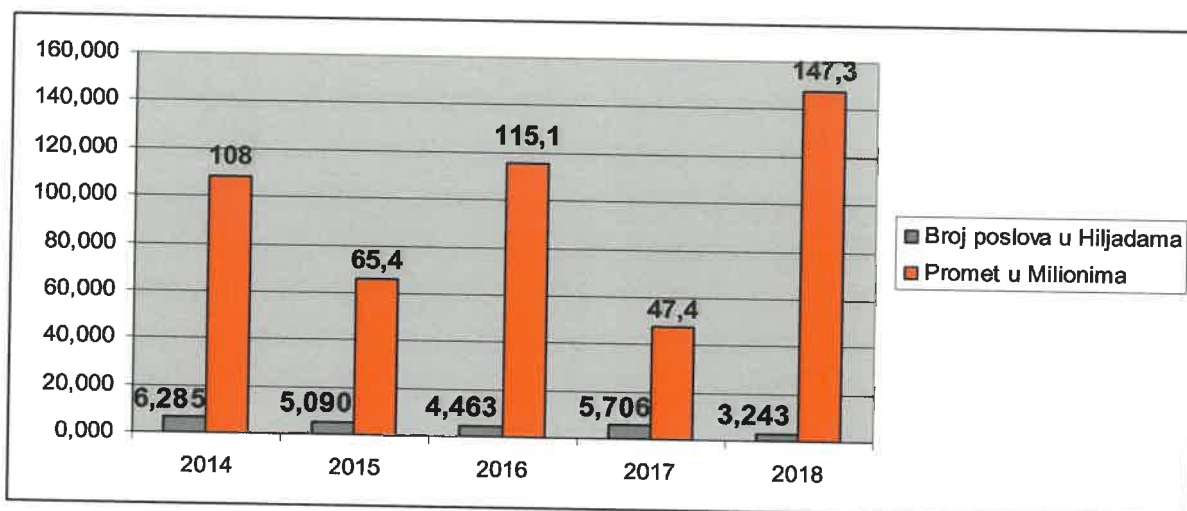
INVESTICIONO BANKARSTVO

Crnogorsko tržište kapitala

Ukupan promet ostvaren na Montenegroberzi u 2018. godini iznosio je 147.355.442 €, što predstavlja rast od 210 % u odnosu na ostvareni promet u 2017. godini. Razlog navedenog rasta prometa je zaključivanje blokovskih transakcija sa akcijama Elektroprivrede Crne Gore AD, koja je učestvovala sa oko 82% (odnosno oko 120 miliona) u ostvarenom prometu. Kada pogledamo podatke o broju zaključenih poslova, vidimo da je u 2018. godini zaključeno oko 43% manje poslova nego 2017. godine, pa možemo reći da je tržište bilo neaktivno.

Sa akcijama Banka je prethodne godine zaključeno ukupno 25 poslova i ostvaren je promet u iznosu od oko 462 hiljade eura. Sa subordiniranim obveznicama HBO1 u 2018. godini ostvaren je promet od oko 551 hiljada eura, te možemo reći da su u datim tržišnim okolnostima pokazale dobru likvidnost na sekundarnom tržištu.

MONEX 10 je u protekloj godini ostvario rast od oko 7,77% i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 837,08. Indeks je 12. novembra dostigao svoju maksimalnu godišnju vrijednost od 852,08 poena, dok je njegova najniža vrijednost u prethodnoj godini zabilježena 15. juna i iznosila je 737,17 poena. MONEX je u protekloj godini zabilježio rast od 6,54% i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 10.840 procentnih poena.

Brokerski poslovi

Odjeljenje brokerskih poslova Hipotekarne banke u 2018. ostvarilo je na Montenegroberzi promet od 58,74 miliona eura. Sa ovim prometom Banka je zadržala poziciju jedne od vodećih kuća na crnogorskom tržištu kapitala (nalazila se na drugom mjestu po pitanju ostvarenog prometa).

Promet na inostranom tržištu koji su ostvarili brokeri Banke u 2018 godini iznosio je 10,4 miliona eura.

Trgovanje akcijama za račun Banke

U vlasničkim hartijama od vrijednosti na dan 31.12. 2018. godine, Banka je imala uloženo 5,826 miliona eura. Od dividende Banka je u 2018. godini prihodovala 58,55 hiljada eura.

Kastodi poslovi

Na dan 31.12.2018. godine klijenti Banke držali su na čuvanje hartije od vrijednosti, vrijednosti od 44,38 miliona eura. Time je Banka ostala jedan od lidera u oblasti kastodi poslovanja u Crnoj Gori. Prihodi Odjeljenja za kastodi poslove iznosili su na 112,91 hiljada eura. Kada se sagleda ostvareni poslovni rezultat Odjeljenja, i on je iznosio 88 hiljada eura.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI

BILANS USPJEHA

od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

	POZICIJA	31-Dec-2018	31-Dec-2017
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	18,768	18,650
2.	Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	-	-
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	(3,679)	(4,685)
I.	NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	15,089	13,965
4.	Prihodi od naknada i provizija	14,489	12,017
5.	Rashodi naknada i provizija	(7,328)	(5,880)
II.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	7,161	6,137
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	105	300
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-	-
8.	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	-	-
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	-	-
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	698	652
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	78	152
12.	Ostali prihodi	278	414
13.	Troškovi zaposlenih	(5,173)	(4,807)
14.	Troškovi amortizacije	(955)	(836)
15.	Opšti i administrativni troškovi	(8,761)	(8,224)
16.	Neto dobici/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	-	-
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	(3,563)	(3,378)
18.	Troškovi rezervisanja	(62)	11
19.	Ostali rashodi	(174)	(35)
III.	DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA : I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19	4,721	4,351
21.	Porez na dobit	411	408
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (III - 21)	4,310	3,943

BILANS STANJA
na dan 31. decembra 2018. godine

Red. br.	SREDSTVA	31-Dec-2018	31-Dec-2017
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	129,048	131,166
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	257,272	265,721
2.a.	Kredit i potraživanja od banaka	25,110	50,152
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	230,313	215,438
2.c.	Hartije od vrijednosti	-	-
2.d.	Ostala finansijska sredstva	1,849	131
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	114,467	92,572
3.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
3.c.	Hartije od vrijednosti	114,467	92,572
3.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-
4.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
4.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
4.c.	Hartije od vrijednosti	-	-
4.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-
5.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
5.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
5.c.	Hartije od vrijednosti	-	-
5.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	5	8
9.	Investicione nekretnine	-	-
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	2,062	1,437
11.	Nematerijalna sredstva	1,766	1,658
12.	Tekuća poreska sredstva	-	-
13.	Odložena poreska sredstva	30	38
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
15.	Ostala sredstva	2,188	1,935
16.	UKUPNA SREDSTVA:	506,838	494,535
	OBAVEZE		
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	436,956	424,652
17.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	1,410	3,059
17.b.	Depoziti klijenata	410,316	391,657
17.c.	Kredit banaka i centralnih banaka	-	-
17.d.	Kredit klijenata koji nijesu banke	25,230	29,936
17.e.	Hartije od vrijednosti	-	-
17.f.	Ostale finansijske obaveze	-	-
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	-	-
18.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
18.b.	Depoziti klijenata	-	-
18.c.	Kredit banaka i centralnih banaka	-	-
18.d.	Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-
18.e.	Hartije od vrijednosti	-	-
18.f.	Ostale finansijske obaveze	-	-
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
19.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
19.b.	Depoziti klijenata	-	-
19.c.	Kredit banaka i centralnih banaka	-	-
19.d.	Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-
19.e.	Ostale finansijske obaveze	-	-
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
22.	Rezerve	1,831	1,636
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
24.	Tekuće poreske obaveze	417	451
25.	Odložene poreske obaveze	43	311
26.	Ostale obaveze	7,970	8,692
27.	Subordinisani dug	14,039	14,012
28.	UKUPNE OBAVEZE:	461,256	449,754

		KAPITAL	
29.	Akcijski kapital	16,006	16,006
30.	Emisione premije	7,444	7,444
31.	Neraspoređena dobit	16,235	4,831
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	4,310	3,943
33.	Ostale rezerve	1,587	12,557
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-	-
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	45,582	44,781
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	506,838	494,535

Kapital

Ukupan kapital Banke na dan 31.12.2018. iznosi 45.582 miliona eura. U odnosu na prethodnu godinu, kapital je povećan za 1,79%.

Na dan 31. decembar 2018. godine nominalna vrijednost akcionarskog kapitala iznosi 16,006 miliona eura.

Akcionarski kapital sastoji se od 31.305 akcija, svaka nominalne vrijednosti 511,29 eura.

U vlasničkoj strukturi Banke strana pravna i fizička lica učestvuju sa 75% akcijskog kapitala, dok je preostali akcijski kapital u vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica.

Račun dobiti i gubitka

Banka je u 2018. godini ostvarila dobit u iznosu 4,310 miliona eura. Prihodi od kamata u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 0,63% i iznose 18.768 miliona EUR, što je posljedica povećanja kreditne aktivnosti.

Prihodi od naknada u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 20,57% i iznose 14,489 miliona EUR. Neto prihodi od naknada iznose 38,45% neto prihoda iz redovnog poslovanja Banke.

Ostali prihodi u odnosu na prethodnu godinu manji su za 23,61% i iznose 1,159 miliona EUR.

Troškovi redovnog poslovanja, uključujući amortizaciju, iznose 15.063 miliona eura i povećali su se za 8,36% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje troškova posljedica je proširenja poslovne mreže, novog broja zaposlenih, kao i povećanje ostalih troškova koje prate rast i razvoj Banke.

Procjena kreditnih rizika i formiranje rezervi za rizične plasmane i potencijalne obaveze Banke, temelje se na primjeni načela konzervativne politike i primjene važećih Zakonskih propisa.

Ukupno izdvojene rezerve na pozicije aktive i pasive iznose 16,762 miliona EUR sa stanjem na dan 31. decembar 2018. godine.

Raspodjela dobiti

Odbor direktora, uz iniciranje istog od strane menadžmenta Banke, predlaže Skupštini akcionara da se ne vrši raspodjela ostvarene dobiti u 2018. godini u cilju povećanja ukupnog kapitala Banke.

Pokazatelji

Pozicija Banke u crnogorskom bankarskom sistemu na osnovu poslednjih, javno poznatih, podataka o finansijskim izvještajima svih banaka u Crnoj Gori na 31.12.2018.godine:

- Rang po tržišnom učešću: Banka zauzima 4. mjesto, tj. 11,50% tržišnog učešća;
- Rang po portfoliju „kredit i potraživanja od banaka i klijenata“: Banka zauzima 5.mjesto, tj. 9,16% tržišnog učešća;
- Rang po portfoliju hartija od vrijednosti: Banka zauzima 1.mjesto, tj. 22,13% tržišnog učešća;
- Rang po portfoliju depozita: Banka zauzima 2.mjesto, tj. 11,86% tržišnog učešća;
- Rang po neto profitu: Banka zauzima 5.mjesto.

Finansijski pokazatelji poslovanja na 31.12.2018.godine:

- ROAA – 0,86%
- ROAE – 9,54%
- SSB – 37.034 mil EUR
- Koeficijent solventnosti – 12,50%.

ULAGANJA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Banka, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuje zaštitu životne sredine. U tom kontekstu, Banka je privržena sprječavanju ili ograničavanju uticaja na životnu sredinu, koji indirektno proizilazi iz njenih bankarskih aktivnosti, ili direktno iz njenog poslovanja.

Poslovna praksa Banka nije orjentisana ka finansiranju ili učešću u projektima kojima se zagađuje ili degradira životna sredina. Banka, međutim, finansira i aktivno podržava/učestvuje u finansiranju projekata kojima se obezbjeđuje zaštita životne sredine, naročito uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija. Takođe, poslovna praksa Banke je i finansiranje projekata/poslovnih ciljeva klijenata, koji predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu.

Prilikom obavljanja svoje djelatnosti, Banka se stara o racionalnom korišćenju prirodnih resursa, odnosno o obezbjeđivanju mjera zaštite životne sredine.

Posebna pažnja ovom segmentu je bila data prilikom korišćenja kreditnih sredstava iz kreditnih linija evropskih institucija, prije svega Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

PLANIRANI BUDIĆI RAZVOJ

Prema dostupnim podacima, u 2018. godini, crnogorski bankarski sektor karakterišu, uz profitabilnost, i visok nivo likvidnosti i solventnosti. Zahvaljujući pozitivnim trendovima u makroekonomskom okruženju u 2018. godini, imamo ohrabrujuće pretpostavke za dalji rast i razvoj u 2019. godini.

Rezultati poslovanja Hipotekarne banke u 2018. potvrđuju da smo uspješni, a istovremeno podstiču da u godini pred nama budemo još istrajniji i preduzimljiviji. Snažna tržišna pozicija i konkurentska prednost nas ohrabruju da nastavimo i u 2019. s trendom inovacija u poslovnim aktivnostima i politikom posvećenosti potrebama klijenata.

Usmjereni smo na generisanje novih proizvoda, dostupnih i prilagođenih potrebama još većeg broja klijenata, a gdje će klijenti imati slobodu izbora različitih modela finansiranja.

Nastavićemo da razvijamo u saradnji sa našim partnerima nove proizvode/pakete proizvoda/servise vezano za kartična plaćanja i elektronske bankarske servise, kojima ćemo unaprijediti kvalitet i brzinu, s osobitim naglaskom na pogodnosti prilagođene potrebama i iskustvu klijenata.

Saglasno novom konceptu preuređenja naših poslovnih jedinica i uvođenja dodatnih funkcionalnosti, u 2019. nastavljamo da modernizujemo i širimo poslovnu mrežu Banke.

Takođe, planiramo u 2019. godini i da redizajniramo web stranicu Banke, s naglaskom na jednostavniju pretragu informacija, prilagođeno potrebama korisnika. Dodatno, usljed značajnije većeg pristupa našoj web stranici s mobilnih uređaja, prikaz sadržaja je unaprijeđen, s mogućnošću geolociranja i navigacije, odn. uspostavljanja kontakta i pronalaženje najbliže poslovnice/bankomata Banke. Obzirom na značajno povećanje posjeta našoj web stranici u 2018. to ćemo prilikom redizajniranja web stranice, posebnu pažnju obratiti na pojednostavljeniji pristup profilima Banke na društvenim mrežama, budući da nam je osobito važno da budemo što dostupniji našim klijentima i efikasniji u ispunjavanju njihovih potreba.

I dalje smo usredsređeni na unaprijeđenje elektronskog bankarstva, tako da planiramo u 2019. godini da redizajniramo i aplikaciju za mobilno bankarstvo, uz unaprijeđeno korisničko iskustvo i funkcionalnost.

U 2019. godini istrajavaćemo s podrškom društvenoj zajednici u različitim oblastima – obrazovanju, kulturi, zdravlju, čime ćemo doprinosti društvenom i ekonomskom napretku.

Svjesni smo da su zaposleni snažan oslonac razvoja i rasta Banke, tako da očekujemo da će svojim profesionalnim radom i u 2019. doprinijeti uspjehu i ugledu koji Banka ima na tržištu.

ISTRAŽIVANJA, RAZVOJ I ULAGANJA U OBRAZOVANJE ZAPOSLENIH

Banka kontinuirano prati i učestvuje u istraživanjima tržišta, kao i analizama koje objavljuju renomirane agencije, tako da pribavljene podatke koristi za pozicioniranje brenda.

Ključni elementi uspješnosti i naše organizacione kulture zasnivaju se na znanjima, vještinama i posvećenosti naših zaposlenih. Stoga, Banka kontinuirano planira razvoj i unapređenje vještina zaposlenih, kako organizovanjem edukacija, uz pomoć iskusnih, kompetentnih zaposlenih, tako i angažovanjem renomiranih inostranih konsultanata/konsultantskih firmi, specijalizovanih za upravljanje ljudskim resursima. Osobito smatramo važnim da naglasimo specijalističke edukativne seminare namijenjeni našem prodajnom osoblju, odnosno zaposlenima koji su na pozicijama gdje se najčešće ostvaruje komunikacija sa klijentima, a s ciljem unapređenja njihovih vještina komunikacije, stilova prilagođenih različitim fazama te komunikacije, kao i dalje razvijanje vještina razumijevanja potreba klijenata, a u najboljem njihovom interesu. Dodatno, Banka je privržena konceptu kontinuiranog razvoja zaposlenih na menadžerskim pozicijama, pa angažuje eksterne konsultantske timove, za unapređenje njihovih vještina, saglasno savremenim standardima.

OTKUP SOPSTVENIH AKCIJA

Tokom 2018.godine Banka nije otkupljivala sopstvene akcije.

FINANSIJSKI INSTRUMENTI OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA BANKE

Od finansijskih instrumenata koje je Banka koristila, a koje su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka izdvajaju se dvije serije subordinisanih obveznica koje je Banke izdala 2014. i 2017. godine, a koje su pozitivno uticale na povećanje dugoročnih izvora finansiranja i učvršćenja pokazatelja kapitalne adekvatnosti Banke.

MREŽA POSLOVNIH JEDINICA BANKE

Filijala Podgorica

Adresa: Ul. Slobode br. 91

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Filijala Nikšić

Adresa: Trg Save Kovačevića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.niksic@hb.co.me

Filijala Bar

Adresa: Ul. Maršala Tita bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.bar@hb.co.me

Filijala Budva

Adresa: Mediteranska bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.budva@hb.co.me

Filijala Kotor

Adresa: SC Kamelija, Trg M. Petrovića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.kotor@hb.co.me

Filijala Herceg Novi

Adresa: Trgt Nikole Đurkovića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.hercegnovi@hb.co.me

Filijala Bijelo Polje

Adresa: Ul. Slobode bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.bijelopolje@hb.co.me

Filijala Berane

Adresa: Ul. Mojsija Zečevića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.berane@hb.co.me

Filijala Ulcinj

Adresa: Ul. 26. Novembra bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.ulcinj@hb.co.me

Filijala Danilovgrad

Adresa: Baja Sekulića br. 8

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.danilovgrad@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Slobode br. 91

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Josipa Broza Tita br. 67

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.centrala@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Bul. Svetog Petra Cetinjskog br.130

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica1@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Đoka Miraševića M3

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica2@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Cetinjski put bb, Donja Gorica

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica3@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Cetinjski put bb

Shopping mol Delta City

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Ekspozitura Cetinje

Adresa: Ul. Bajova br. 74

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.cetinje@hb.co.me

Ekspozitura Tivat

Adresa: Ul. 21. Novembra br. 21

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.tivat@hb.co.me

Ekspozitura Tivat – Porto Montenegro

Adresa: Porto Montenegro, zgrada Teuta, Obala bb

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.porto.montenegro@hb.co.me

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Za upravljanje rizicima u Banci zadužena su dva sektora:

- Sektor za upravljanje rizicima u okviru kojeg posluju Služba procjene rizika i Služba za vođenje rizičnih plasmana, a koje su zadužene za ocjenu, identifikovanje, mjerenje i praćenje rizika
- Sektor za kontrolu rizika u okviru kojeg posluju Služba za kontrolu kreditnog rizika, Služba za kontrolu tržišnog i rizika likvidnosti i Služba za kontrolu operativnog rizika, a koje su zaduženi za praćenje, kontrolu i izvještavanje o rizicima

U okviru upravljanja rizicima posebna pažnja se posvećuje politikama i procedurama vezanim za upravljanje rizicima, kao i na izradi potrebnih metodologija.

Izvještavanje u okviru oba sektora se vrši na mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou, a o svim aktivnostima vezanim za rizika informiše se ALCO komitet, Odbor direktora i Odbor za kreditni rizik.

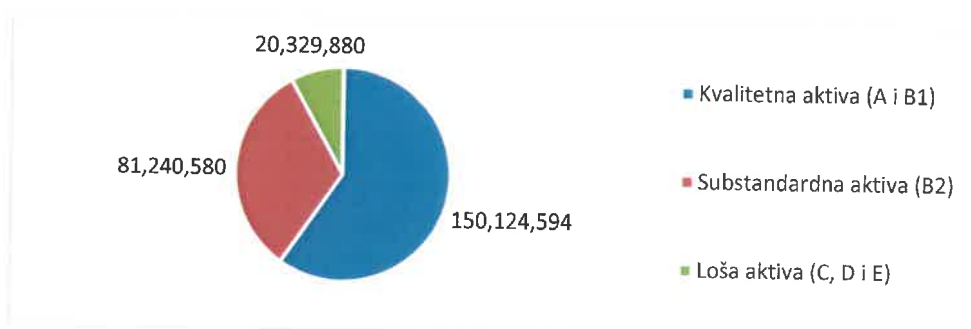
Kreditni rizik

Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja ključnu komponentu sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je maksimizacija odnosa prinosa i rizika Banke. Kako bi se postigao ovaj cilj, kreditnim rizikom se upravlja na individualnom nivou (na nivou partije), a u okviru Sektora za upravljanje rizicima i na portfolio nivou u okviru Sektora za kontrolu rizika.

Kreditni portfolio banke je u decembru 2018. godine, u odnosu na decembar 2017. godine veći za 24.768.883 EUR i iznosi 247.470.172 EUR. U relativnim pokazateljima portfolio je veći za 11,12%.

Od ukupnog portfolija Banke, na kvalitetnu aktivu (A i B1) odnosi se 60,28%, na substandardnu (B2) 31,52% i na lošu aktivu (C, D i E) 8,20%.

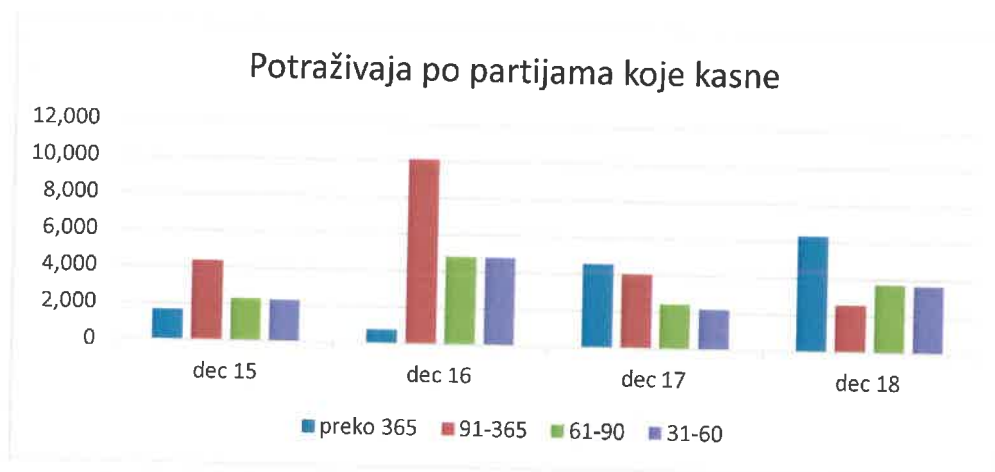
Aktiva po kvalitetu – dec.18.

Kao osnovni indikatori kreditnog rizika mogu se izdvojiti: kašnjenje u otplati kredita, procenat rezervacija za kreditne gubitke, učešće nekvalitetne aktive u ukupnom portfoliju (NPL%).

Kašnjenje u otplati kredita:

- Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 30 dana, na dan 31.12.2018. godine iznosio je 12.596.713 EUR ili 5,09% ukupnog portfolija Banke, dok su na 31.12.2017. godine iznosili 11.055.208 EUR ili 4,96% ukupnog portfolija Banke.
- Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 90 dana na 31.12.2018. godine iznosio je 8.873.429 EUR ili 3,59% portfolija Banke, dok su na 31.12.2017. godine iznosili 8.610.333 EUR ili 3,87% ukupnog portfolija Banke.

Procenat rezervacija za kreditne gubitke se može posmatrati prema metodologiji CBCG i internoj metodologiji Banke.

- Prema metodologiji CBCG izdvojene rezerve za kreditne gubitke na dan 31.12.2018. godine činile su 6,51% portfolija ili 16.122.126 EUR. Ako izvršimo poređenje u odnosu na kraj 2017. godine, rezerve su se povećale za 6,75% ili 1.019.941 EUR .

Portfolio / rezerve po CBCG					
	31.12.2017.	31.03.2018.	30.06.2018.	30.09.2018.	31.12.2018.
Portfolio	222.701.289	236.845.567	236.845.567	236.583.249	247.470.172
Rezervacije	15.102.186	16.276.629	16.276.629	15.411.017	16.122.126
Rezervacije (%)	6,78%	6,87%	6,87%	6,51%	6,51%

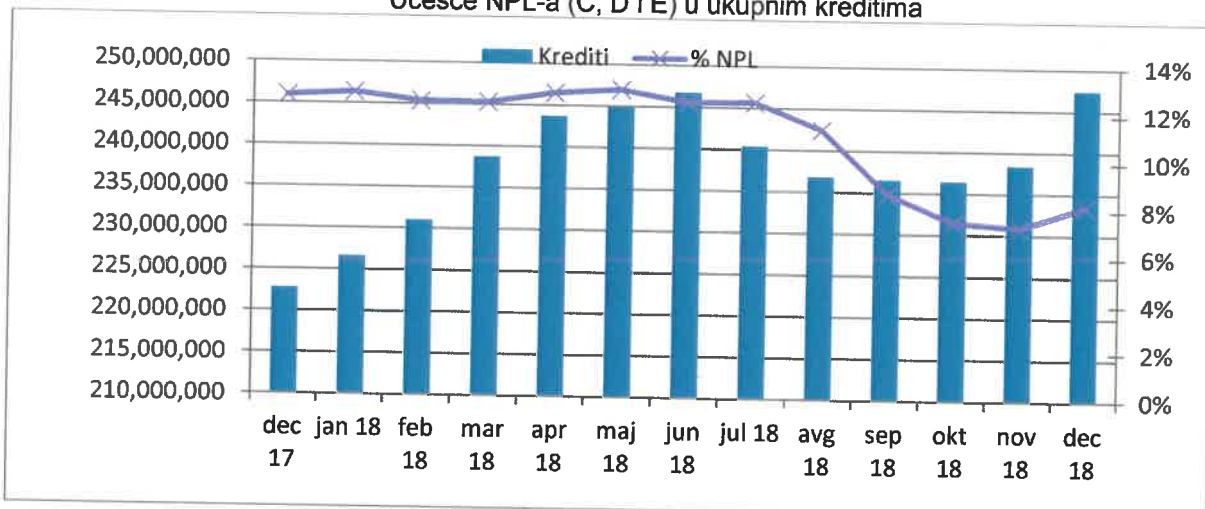
- Prema internoj metodologiji ispravke vrijednosti kredita na 31.12.2018. godine su iznosile 12.485.129 EUR tj. 5,05% portfolija. U odnosu na kraj 2017. godine, rezerve su se povećale za 3.855.343 EUR ili 45%.

	31.12.2017.	31.03.2018.	30.06.2018.	30.09.2018.	31.12.2018.
Portfolio	222.701.289	238.716.571	246.755.400	236.583.249	247.470.172
Rezerve	8.629.786	11.032.186	11.249.677	10.415.127	12.485.129
Rezerve (%)	3,88%	4,62%	4,56%	4,40%	5,05%

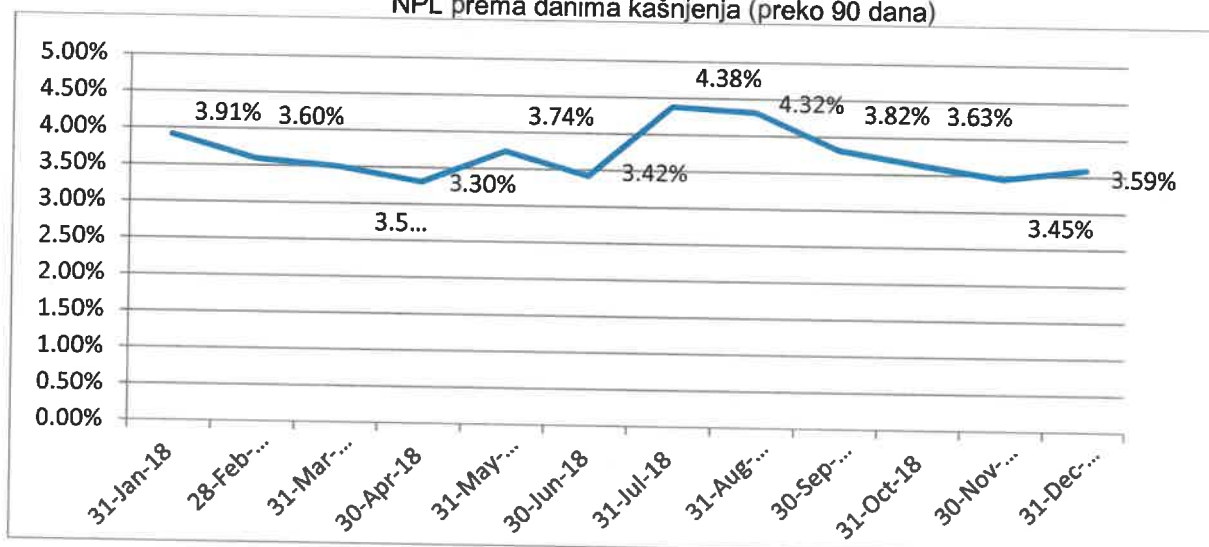
Učešće nekvalitetne aktive (NPL-a) u ukupnom portfoliju se prati na osnovu boniteta klijenta tj. prema grupi i na osnovu dana kašnjenja tj. preko 90 dana kašnjenja.

NPL prema bonitetnim grupama na kraju decembra 2018.godine iznosio je 20.297.486 EUR ili 8,20% portfolija, što predstavlja smanjenje NPL-a od 28% u odnosu na decembar 2017. godine kada je iznosio 28.039.482 EUR.

Učešće NPL-a (C, D i E) u ukupnim kreditima

NPL prema danima kašnjenja (preko 90 dana)

HOV – u sklopu kreditnog rizika

Bankarsku knjigu Banke su 31. decembra 2018. činili vlasnički i dužnički finansijski instrumenti. Sve pozicije u bankarskoj knjizi bile su u decembru u okviru zakonski i interno definisanih limita. Ukupna vrijednost HOV u vlasništvu Banke na 31.12.2018. godine iznosila je 113,60 miliona EUR i čitav iznos se odnosi na hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju. Od toga broja, obveznica je bilo u iznosu 104,86 miliona EUR i akcija u iznosu 8,73 miliona EUR.

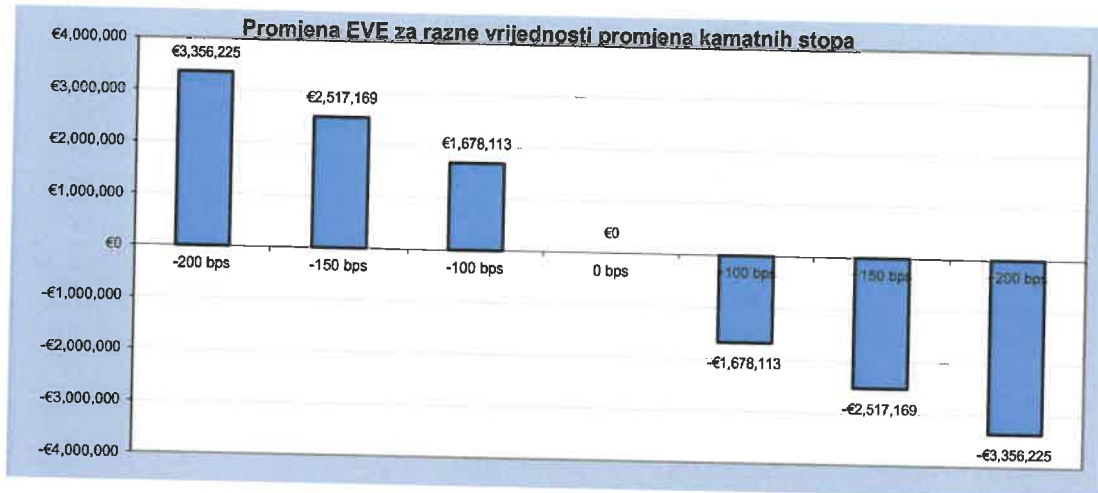
Tržišni rizik

U okviru tržišnih rizika, Banka analizira sledeće rizike: rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

Rizik kamatne stope analiziran je iz dvije komplementarne perspektive: uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala Banke, kao i na neto kamatni prihod.

Analiza uticaja kamatnog rizika iz bankarske knjige na ekonomsku vrijednost Banke, izvršena je primjenom „gap-a trajanja“. Svrha ovog metoda je da prikaže potencijalnu promjenu vrijednosti svih budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik, čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke (EVE). Za razliku od kamatnog gap-a koji mjeri uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod uzimajući u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, gap trajanja u obzir uzima sve gotovinske tokove.

U slučaju porasta nivoa kamatnih stopa za 200 bps, vrijednost EVE na 31.12.2018. od 36,77 miliona EUR povećala bi se za 3,35 miliona EUR ili 9,13%. Izračunati iznos gap-a trajanja (ili „rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige“) činio je 31. decembra 2018. godine 8,7% sopstvenih sredstava Banke što je u okviru zakonski propisanog limita od 25%.

Projekcija povlačenja "a vista" depozita:

1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god
21%	15%	15%	21%	28%

OSJETLJIVOST AKTIVE I PASIVE NA PROMJENU KAMATNE STOPE (u hiljadama EUR) - agregatno 31. decembar 2018.

OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	14,651	-	-	-	-	14,651
Kamatonosne hartije od vrijednosti	5,000	23,650	36,178	5,382	35,689	105,899
Kredit i ostala potraživanja	13,881	18,249	22,621	72,982	119,535	247,267
Ostala osjetljiva aktiva	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	33,532	41,899	58,799	78,364	155,224	367,817
% od ukupne kamatonosne aktive	9%	11%	16%	21%	42%	100%
OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti	52,508	48,121	54,387	104,821	98,195	358,032
Kamatonosne pozajmice	121	11	13	60	24,982	25,187
Subordinisani dug i obveznice	-	-	-	-	14,000	14,000
Ostale osjetljive obaveze	386	0	0	0	0	386
UKUPNO	53,015	48,132	54,400	104,881	137,177	397,805
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	13%	12%	14%	26%	35%	100%
RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
IZNOS GAP-a	58.830	-33.055	-38.156	-34.409	-17.966	-64.757
Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u	-19,483	-6,233	4,399	-26,517	18,047	-29,788
Kumulativan Gap	0.96	0.84	0.63	0.26		
Uticaj na neto prilhode od kamata	-19,483	-25,716	-21,318	-47,835	-29,788	-59,576
Godišnja promjena prihoda od kam. (st.kam. šok)	560					
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	-4%	-5%	-5%	-10%	-6%	-13%
Propisani limiti	54%					

Ukoliko kamate padnu za 2 procentna poena, očekivani godišnji neto prihod od kamata će se povećati za 560 hiljade EUR.

Valutni rizik nema značajnijeg uticaja na ukupan rizični profil banke.

Devizna pozicija – 31. decembar 2018. (konvertovano u EUR)

Deviza	Sopstvena sredstva			EUR37.034.000	
	Aktiva	Obaveze	Neto pozicija	Limit (% osnovnog kapitala)	Ostvareno
AUD	330,720	-329,296	1,424	15%	0%
CAD	63,218	-53,110	10,109	15%	0%
DKK	14,711	0	14,711	15%	0%
JPY	346	-84	262	15%	0%
KWD	0	0	0	15%	0%
NOK	17,402	-17,110	291	15%	0%
SEK	13,089	-7,978	5,111	15%	0%
CHF	519,822	-497,155	22,667	15%	0%
GBP	1,666,685	-1,656,629	10,057	15%	0%
USD	22,836,985	-22,698,626	138,359	15%	0.36%
	25,462,978	-25,259,988	202,990	20%	0.53%

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizicima regulisano je internim aktima Banke, kao i aktima CBCG. Banka mjesečno identifikuje događaje koji su nastali usled izloženosti operativnim rizicima. O identifikovanim rizicima, nastalim gubicima, kao i mjerama koje je potrebno preduzeti u cilju rešavanja identifikovanih problema, Odbor direktora se izvještava kvartalno.

Rizik zemlje

Politika upravljanja rizikom zemlje kreirana je u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima CBCG, kao i internim aktima Banke (Procedura i Politika upravljanja rizikom zemlje). Internim aktima definisano je sledeće:

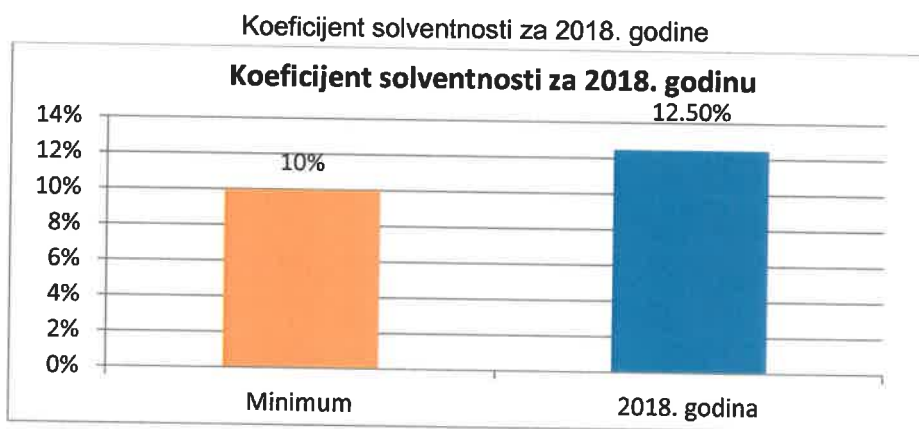
- dozvoljeni limiti izloženosti riziku zemlje, pojedinačno po zemljama i zbirno;
- periodično preispitivanje adekvatnosti sistema upravljanja rizikom zemlje;
- način identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrolisanja rizika zemlje;
- ovlašćenja i odgovornosti lica vezanih za preuzimanje i upravljanje rizikom zemlje;
- obaveze vezane za periodično izvještavanje o izloženosti Banke riziku zemlje;
- klasifikacija aktive izložene riziku zemlje i kriterijumi za utvrđivanje rejtinga zemalja.

Na grafikonu ispod se vidi da se 51% izloženosti Banke odnosi na izloženost prema zemljama koje su klasifikovane kao nerizične, 15% na niskorizične, 26% na srednjerizične, a samo 8% na visokorizične zemlje iz čega se zaključuje da Banka dobro upravlja rizikom zemlje.

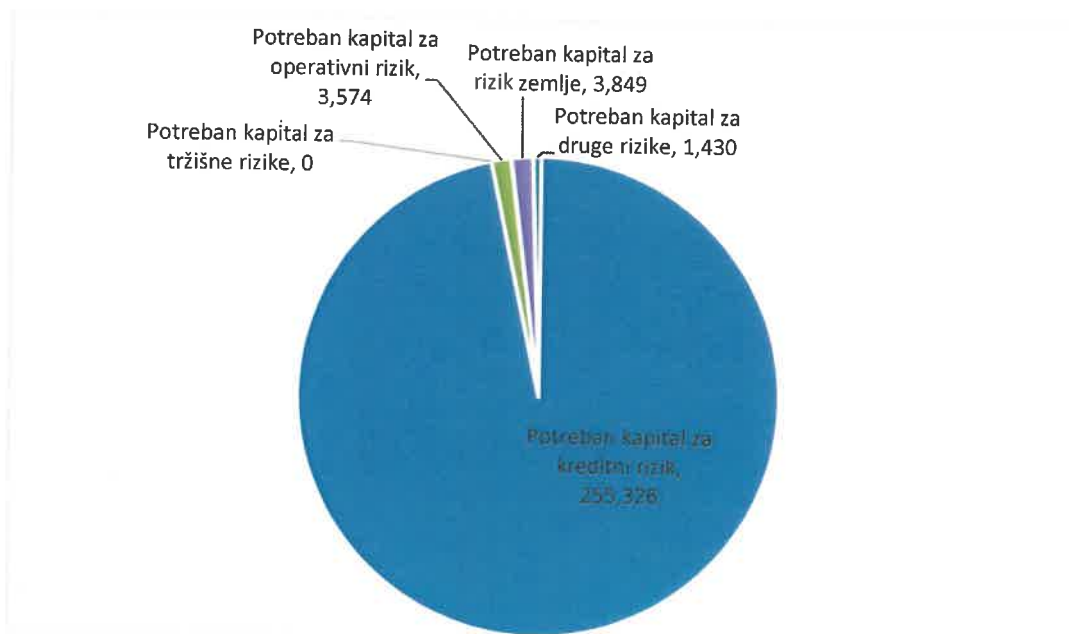

Koeficijent solventnosti

Na 31.12.2018. godine koeficijent solventnosti je bio iznad zakonom propisanog limita (10%), i iznosio je 12,28%. Koeficijent solventnosti je najznačajniji pokazatelj povjerenja u Banku, i zaštitnik je deponentima, povjericima i poslovnim partnerima Banke.

Struktura potrebnog kapitala za sve rizike

NAČINI ZAŠTITE OD RIZIKA

Zaštita od rizika plasmana se radi proaktivnom i preliminarnom analizom na osnovu odnosa prinosa i rizika (klasifikacije po rejting agencijama i CBCG i očekivanih prinosa/kamata), poredjenja sličnih investicija i alternativa. Banka se bavi predanalizama prije investiranja (pregledom javno publikovanih rejtinga, koriscenjem eksternih rejtinga...). Faktori kreditnog rizika se mogu mijenjati i tokom trajanja plasmana, pa se donose odluke o zadržavanju, redukovanju, prodaji ili reprogramiranju plasmana.

Kreditni rizik se definiše kao default ili sniženje kreditnog rejtinga. Default je kada klijent ne može da vrši plaćanja dospjelih obaveza, npr. nemogućnost plaćanja kamate ili nepoštovanje drugih ugovorenih klauzula. Kako se istorijski mogu raditi kalkulacije PD ("probability of default"), Banka nastoji da izbjegne klase koje su imale lošu klasifikaciju u istoriji.

Zaštita od rizika na nivou računa i portfolia se vrši na način što se plasmani kolateralizuju, pored procjene cash flow-a (primarnog izvora naplate), kao sekundarni izvori naplate: depoziti, garancije, jemsta, sudužnici, žiranti, hipoteke, cesije.

Prate se i nekolike klase rizika koje uključuju:

1. Promjene kamatnih stopa,
2. Rizik reinvestiranja,
3. Rizik prijevremenog vraćanja i opcije opoziva (call risk),
4. Rizik likvidnosti,
5. Rizik deviznih kurseva,
6. Rizik inflacije,
7. Makroekonomski i eksterni rizici.

Zaštita od istih se vrši na sledeći način:

Kako se rizik od kamatne stope sastoji od serije cash flow-a, rizik kod fiksnih stopa od kamatne stope se uvećava kako raste kamatna stopa. Kako raste kamatna stopa na trzistu, postojeći ugovori imaju fiksne prihode od kamata, postojeći plasmani vrijede manje i manje su atraktivni (da je novac bio na računu mogao bi se plasirati po većim stopama i ostvariti veći prihod, oportuni trošak). Kako su prinosi manji od potencijalnih, mogućnost prodaje tih plasmana se smanjuje, tj snižava se vrijednost plasmana.

Suprotno se dešava ukoliko kamatna stopa opada. Možemo definisati da imamo premiju ako kamatne stope padaju na tržištu, a diskont ako kamatna stopa raste na tržištu.

Pravac kretanja u kamatnoj stopi i veličina promjene ima efekta na vrijednost postojećih plasmana. Dva su ključna faktora: 1. Ročnost, dugoročni plasmani su više osjetljivi na promjenu cijena nego kratkoročni plasmani; 2. Promjena kamatne stope (delta) ima veći uticaj ako su ugovorene stope niže.

Banka prati promjene kamatnih stopa i proaktivno se uskladjuje pokušajem da ima horizontalnu ili ročnu uskladjenost, samim tim i manje ročne gap-ove. Novi plasmani prate tržište i periodična uskladjivanja pasivnih i aktivnih kamatnih stopa kako bi kamatni spread ostao na istom nivou i omogućio Banci bolju profitabilnost.

Reinvesticioni rizik je vezan za ročnost. Što je kraći rok to je manji rizik. Manji je rizik da će novi plasmani imati značajnije promjene u kamatnim stopama i uslovima po kojima će biti plasirani u odnosu na tekuće. Banka vrši dominantno karatkoročne plasmane. U Banci dominantno učešće imaju plasmani pravnim licima, manji dio su plasmani fizičkim licima i mahom dominiraju potrošački, gotovinski krediti i kartice, a minimalno stambeni krediti. Prosječan ponderisani rok plasmana je oko 4 godine.

Rizik likvidnosti se ogleda u nemogućnosti Banke da se obezbijede sredstva na tržištu za finansiranje aktivnosti pod istim ili sličnim uslovima, kao i da proda plasmane pod istim ili sličnim uslovima. Banka se štiti od toga, nastojanjem maksimalnog uskladjivanja pozicija plasmana sa izvorima i smanjenjem ročnih gap-ova. Novi plasmani prate spread-om nove cijene izvora. Transakcioni troškovi nabavke kreditnih linija, depozita i prodaje plasmana se kompenzuju naknadama i praćenjem istih na aktivnoj strani bilansa Banke.

Zaštita od deviznog kursa se vrši valutnom uskladjenošću plasmana sa izvorima i pokušajem da Banka ima neto otvorenu deviznu poziciju na što manjem nivou. Na taj način promjene deviznog kursa se ne odražavaju na bilans uspjeha, imaju neutralnu poziciju jer plus na strani aktive je minus na strani pasive i obrnuto. Takođe, Banka sagledava valutu klijenta u kojoj posluje i ima cash flow, pa takvim klijentima odobrava valutne plasmane ili vrši investiranja.

Inflacioni rizik takođe utiče na realnu vrijednost novca i narušava povrat na kapital i očekivanja vlasnika Banke. Banka u svojim projekcijama kalkuliše vrijednost novčanih tokova prateći i projekcije inflatornih očekivanja u Crnoj Gori i valuti EUR. Banka dominantan dio posla obavlja u EUR.

Postoje mnogi eksterni faktori i makroekonomski činioci koji se ne mogu predvidjeti i vidjeti u sadašnjem trenutku. Ovdje su uključeni i politički rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da redovno servisiraju svoje obaveze, tu su i regulatorni rizik, transferi kapitala, prirodne katastrofe, korporativna restruktuiranja, kupovine, spajanja, akvizicije, itd. Banka prati rejtinge zemalja i raspoložive informacije i pokušava da drži rizik koncentracije na pojedine zemlje, proizvode, klijente, itd, u okviru limita koji ne mogu ugroziti opstanak i poslovanje Banke.

Operativne rizike, Banka smanjuje što većim stepenom automatizacije, procedura, duplih kontrola, internih revizija kao cjelokupnim sistemom internih kontrola.

.....

Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima
i napredne kanale prodaje
Nikola Spadijer

Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima
i finansijska tržišta
Ana Golubović

Izvršni direktor za rizike
Jelena Vuletić

Glavni izvršni direktor

